

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ PROGRAMI

Hayrunnisa KAYADURAN

2024 ORTAOKUL TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN VE 5.
SINIF TÜRKÇE DERS KİTABININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ
BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUŞ-2025

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ PROGRAMI

Hayrunnisa KAYADURAN

2024 ORTAOKUL TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN VE 5.
SINIF TÜRKÇE DERS KİTABININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ
BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Fatih SAYIR

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Nurullah AYDIN

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Yunus ŞAKİROĞLU

MUŞ-2025

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖZET	III
ABSTRACT	V
TEŞEKKÜR.....	VII
KISALTMALAR DİZİNİ.....	VIII
TABLolar DİZİNİ	IX
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. 21. YÜZYIL BECERİLERİ.....	10
1.1.1. Öğrenme ve Yenilik Becerileri	15
1.1.1.1. Yaratıcılık ve İnovasyon Becerileri.....	15
1.1.1.2. Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri.....	16
1.1.1.3. İletişim ve İş birliği Becerileri	17
1.1.2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	18
1.1.2.1. Bilgi Okuryazarlığı Becerisi	18
1.1.2.2. Medya Okuryazarlığı Becerisi	19
1.1.2.3. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı Becerisi	19
1.1.3. Yaşam ve Kariyer Becerileri.....	20
1.1.3.1. Esneklik ve Uyum Sağlayabilme Becerisi.....	20
1.1.3.2. Sosyal ve Kültürler Arası Beceriler.....	21
1.1.3.3. Girişimcilik ve Öz yönlendirme Becerisi	21
1.1.3.4. Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik Becerisi	22
1.1.3.5. Liderlik ve Sorumluluk Alma Becerisi.....	23
1.2. ORTAOKUL TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI.....	24
1.2.1. Öğretim Programlarının Temel Yaklaşımı	24
1.2.2. Öğretim Programlarının Genel Amaçları.....	25
1.2.3. Öğretim Programlarının Beceriler Çerçevesi.....	25
1.2.4. Öğretim Programlarında Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)	26
1.2.5. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı.....	26

1.2.5.1. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Temel Yaklaşımı ve Özel Amaçları.....	27
1.2.5.2. Temalar	27
1.2.5.3. Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarına İlişkin Esaslar	28

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ.....	34
2.2. ARAŞTIRMANIN İNCELEME NESNELERİ.....	34
2.3. VERİLERİN TOPLANMASI.....	34
2.4. VERİLERİN ANALİZİ	35
2.5. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. ARAŞTIRMANIN BİRİNCİ PROBLEMİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUM	37
3.1.1. Araştırmanın Birinci Probleminin Birinci Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum	37
3.1.2. Araştırmanın Birinci Probleminin İkinci Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum	38
3.1.3. Araştırmanın Birinci Probleminin Üçüncü Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum	44
3.1.4. Araştırmanın Birinci Probleminin Dördüncü Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum.....	49
3.1.5. Araştırmanın Birinci Probleminin Beşinci Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum	51
3.1.6. Araştırmanın Birinci Probleminin Altıncı Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum	52
3.2. ARAŞTIRMANIN İKİNCİ PROBLEMİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUM	54
SONUÇ VE TARTIŞMA	56
KAYNAKÇA.....	61
EKLER.....	77

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2024 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN VE 5. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Hayrunnisa KAYADURAN

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Muhammed FATİH SAYIR

2025, 104 sayfa

Bu araştırmanın amacı “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın” ve 5. sınıf Türkçe ders kitabının 21. yüzyıl becerileri bağlamında incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmanın inceleme nesneleri “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı” ve 5. sınıf Türkçe ders kitabıdır. Araştırmanın alt problemleriyle ilgili veriler “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı” ve 5. sınıf Türkçe ders kitabı araştırma nesnelerinden elde edilmiştir. Verilerin analiz edilmesi sürecinde betimsel analizden faydalanılmıştır.

Elde edilen verilere göre söz konusu öğretim programında en çok yer alan beceriler “sosyal kültürlerarası, eleştirel düşünme, girişim ve öz yönlendirme, yaratıcılık ve inovasyon, esneklik ve uyarlanabilirlik, üretkenlik ve sorumluluk becerileridir.” En az yer alan beceriler ise “iletişim, iş birliği, problem çözme, medya okuryazarlığı ve BİT okuryazarlığı becerileridir.” 5. sınıf Türkçe ders kitabından elde edilen verilere göre 5. sınıf Türkçe ders kitabı 1’de en çok yer alan beceriler; “medya okuryazarlığı, esneklik ve uyarlanabilirlik, sosyal kültürlerarası, eleştirel düşünme becerileridir.” En az yer alan beceriler ise iletişim, “iş birliği ve BİT okuryazarlığı becerileridir.” 5. sınıf Türkçe ders kitabı 2’de en çok yer alan beceriler; “sosyal kültürlerarası, medya okuryazarlığı ve yaratıcılık ve inovasyon becerileridir.” En az yer alan beceriler ise “liderlik ve sorumluluk, eleştirel düşünme ve BİT okuryazarlığı becerileridir.” Sonuç olarak; “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda” 21. yüzyıl becerilerine yeterli düzeyde yer verildiği fakat çağımızın en önemli becerileri olan “iletişim, iş birliği, problem çözme, medya okuryazarlığı ve BİT okuryazarlığı becerilerine” az yer verildiği görülmektedir. 5. sınıf Türkçe ders kitabı etkinliklerinde 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verildiği görülmektedir fakat 5. sınıfın iki Türkçe ders kitabında da “BİT okuryazarlığı becerisine”

az yer verilmesi dikkat çekmektedir. Sonuç olarak; araştırmanın konusu olan programda 21. yüzyıl becerilerine yeterli düzeyde yer verildiği söylenebilir fakat “iletişim, iş birliği, problem çözme, medya okuryazarlığı ve BİT okuryazarlığı becerilerine” yeterli düzeyde yer verilmediği söylenebilir. 5. sınıf Türkçe ders kitabı etkinliklerinde 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verildiği görülmektedir fakat 5. sınıfın iki Türkçe ders kitabında da BİT okuryazarlığı becerisine az yer verilmesi dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı”, 21. Yüzyıl Becerileri, 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı.

ABSTRACT
MASTER’S THESIS
EXAMINATION OF THE 2024 TURKISH LANGUAGE COURSE
CURRICULUM AND THE 5th GRADE TURKISH TEXTBOOK IN THE
CONTEXT OF 21st-CENTURY SKILLS

Hayrunnisa KAYADURAN

Advisor: Assistant Prof. Muhammed FATİH SAYIR

2025, Page: 104

The purpose of this research is to examine the 2024 Secondary School Turkish Language Course Curriculum and the 5th-grade Turkish textbook in the context of 21st-century skills. In the research, document analysis, one of the qualitative research methods, was used. The objects of examination of the research are the 2024 Secondary School Turkish Language Course Curriculum and the 5th-grade Turkish textbook. The data related to the sub-problems of the research were obtained from the 2024 Secondary School Turkish Language Course Curriculum and the 5th-grade Turkish textbook, which are the research objects. Descriptive analysis was used in the process of analyzing the data.

According to the data obtained, the skills most frequently included in the mentioned curriculum are social and intercultural skills, critical thinking, initiative and self-direction, creativity and innovation, flexibility and adaptability, productivity and responsibility skills. The least included skills are communication, collaboration, problem solving, media literacy, and ICT literacy skills. According to the data obtained from the 5th-grade Turkish textbook, the most frequently included skills in the 5th-grade Turkish textbook 1 are media literacy, flexibility and adaptability, social and intercultural, and critical thinking skills. The least included skills are communication, collaboration, and ICT literacy skills. In the 5th-grade Turkish textbook 2, the most frequently included skills are social and intercultural, media literacy, and creativity and innovation skills. The least included skills are leadership and responsibility, critical thinking, and ICT literacy skills.

As a result, it is seen that 21st-century skills are included at an adequate level in the 2024 Secondary School Turkish Language Course Curriculum, but the skills that are

among the most important in our age communication, collaboration, problem solving, media literacy, and ICT literacy skills are included at a low level. It is seen that all 21st-century skills are included in the activities of the 5th-grade Turkish textbooks; however, the limited inclusion of ICT literacy skills in both of the 5th-grade Turkish textbooks is remarkable. As a result, it can be said that 21st-century skills are included at an adequate level in the curriculum, which is the subject of the research; however, it can also be said that communication, collaboration, problem solving, media literacy, and ICT literacy skills are not included at a sufficient level. It is seen that all 21st-century skills are included in the activities of the 5th-grade Turkish textbooks; however, the limited inclusion of ICT literacy skills in both 5th-grade Turkish textbooks is remarkable.

Key Words: 2024 Secondary School Turkish Course Curriculum, 21st Century Skills, 5th grade Turkish Coursebook.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez çalışmamın her aşamasında bilgi, tecrübe ve sabırla bana yol gösteren, değerli katkıları ve yapıcı eleştirileriyle çalışmamın şekillenmesine büyük katkı sağlayan tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Muhammed Fatih SAYIR'a en derin teşekkürlerimi sunarım. Akademik birikiminden faydalanmaktan onur duyduğum ve bana her zaman ilham veren danışmanımın desteği, bu sürecin en değerli kazanımlarından biri olmuştur.

Çalışmam sırasında yardımlarını esirgemeyen, fikirleri ve önerileriyle bana yol gösteren tüm hocalarıma, bölümümüzün kıymetli akademik kadrosuna teşekkür ederim. Tez süreci boyunca karşılaştığım zorlukları aşmamda yanımda olan, hem akademik hem de manevi olarak desteğini hissettiren arkadaşlarıma ayrıca minnettarım. Araştırma, yazım ve yoğun çalışma dönemlerinde paylaştığımız motivasyon dolu anlar, bu yolculuğu daha anlamlı ve katlanılabilir kılmıştır.

Hayatım boyunca bana koşulsuz sevgi, sabır ve destek veren, en zor anlarımda bile yanımda durarak gücümü tazeleyen aileme şükran borçluyum. Onların inancı ve duaları olmasaydı, bu çalışmayı tamamlamak çok daha güç olurdu. Özellikle annem Filiz KAYADURAN, babam Bünyamin KAYADURAN ve ağabeyim Duha KAYADURAN'a bu süreçte hep yanımda oldukları için ve desteklerini esirgemedikleri için teşekkür ederim. Bana yalnızca bu tez sürecinde değil, hayatımın her döneminde güç kaynağı oldular. Ayrıca, hayatımı güzelleştiren, bana moral ve motivasyon sağlayan, varlığıyla her zaman yanımda olduğunu hissettiren sevdiklerime teşekkür ederim. Onların gülüşü, desteği ve samimiyeti, bu süreçte benim için en büyük ilham kaynağı olmuştur.

Son olarak, bu çalışmanın ortaya çıkmasında doğrudan veya dolaylı olarak emeği geçen, katkı sağlayan ve bana manevi destek olan herkese teşekkür ederim. Bu tez, yalnızca akademik bir çalışma değil, aynı zamanda hayatımın önemli bir yolculuğunun izlerini taşıyan bir emek ürünüdür.

Muş-2025

Hayrunnisa KAYADURAN

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AACU	: American Association of Colleges and Universities
ATC21S	: Assessment and Teaching of 21st Century Skills Framework
BİT	: Bilgi, İletişim, Teknoloji Okuryazarlığı
ISTE	: International Society for Technologyin Education
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
NRC	: National Research Council
T.D.5.1.	: Türkçe, Dinleme, Sınıf Düzeyi, Öğrenme Çıktısı Numarası
TDK	: Türk Dil Kurumu
T.K.5.1.	: Türkçe, Konuşma, Sınıf Düzeyi, Öğrenme Çıktısı Numarası
T.O.5.1.	: Türkçe, Okuma, Sınıf Düzeyi, Öğrenme Çıktısı Numarası
TDÖP	: Türkçe Dersi Öğretim Programı
T.Y.5.1.	: Türkçe, Yazma, Sınıf Düzeyi, Öğrenme Çıktısı Numarası
OEDC	: İktisadi İş birliği ve Kalkınma Teşkilatı
P21	: 21. Yüzyıl Becerileri için Ortaklık
RTÜK	: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

TABLÖLER DİZİNİ

Tablo 3.1. 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'nın Temel Yaklaşım ve Özel Amaçlarında 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu.....	37
Tablo 3.2. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Öğrenme Çıktılarında Hayat ve Kariyer Becerilerinin Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı.....	39
Tablo 3.3. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Öğrenme Çıktılarında Öğrenme ve Yenilik Becerilerinin Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı.....	41
Tablo 3.4. 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'nın Öğrenme Çıktılarında Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerilerinin Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı.....	43
Tablo 3.5. 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'nın İçerik Çerçevesinin 21. Yüzyıl Becerilerini 5. Sınıf Seviyesine Göre İçerme Durumu.....	45
Tablo 3.6. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın İçerik Çerçevesinin 21. Yüzyıl Becerilerini 6. Sınıf Seviyesine Göre İçerme Durumu.....	46
Tablo 3.7. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın İçerik Çerçevesinin 21. Yüzyıl Becerilerini 7. Sınıf Seviyesine Göre İçerme Durumu.....	47
Tablo 3.8. 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'nın İçerik Çerçevesinde 21. Yüzyıl Becerilerini 8. Sınıf Seviyesine Göre İçerme Durumu.....	48
Tablo 3.9. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanmasına İlişkin Esaslar Bölümünde 21. Yüzyıl Becerilerini Yer Verilme Durumu.....	49
Tablo 3.10. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Farklılaştırma (Zenginleştirme) Uygulamalarına İlişkin Esaslar Bölümünde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu.....	50
Tablo 3.11. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Farklılaştırma (Destekleme) Uygulamalarına İlişkin Esaslar Bölümünde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer verilme Durumu.....	51
Tablo 3.12. 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'nın Ölçme ve Değerlendirme Uygulanmasına İlişkin Esaslar Bölümünde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu.....	52

Tablo 3.13. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Okuryazarlık Becerilerinde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu.....	53
Tablo 3.14. 5. sınıf Türkçe 1. Ders Kitabında Yer Alan Etkinliklerin 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu.....	54
Tablo 3.15. 5. sınıf Türkçe 2. Ders Kitabında Yer Alan Etkinliklerin 21. Yüzyıl Becerilerini İçerme Durumu.....	55

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. OECD 21. Yüzyıl Becerileri Sınıflandırması	3
Şekil 1.2. Kereluik ve diğerlerinin 21. Yüzyıl Becerileri Sınıflandırması	3
Şekil 1.3. Engauge 21. Yüzyıl Becerileri	12
Şekil 1.4. 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi (P21, 2019: 2).....	15
Şekil 1.5. Trilling ve Fadel 21. Yüzyıl Becerileri	23
Şekil 1.6. Sistem Okuryazarlığı Bağlamında Okuryazarlık Türleri (MEB, 2024: 39)...	26

GİRİŞ

Problem Durumu

İnsan merak duygusu ile dünyaya gelir ve doğduğundan itibaren yeni şeyler keşfeder ve bu keşif süreci ömür boyu sürer. Sürekli yeni şeyler öğrenen ve keşfeden insanoğlu ile eğitim var olmaya başlamıştır. Bilim ve teknoloji dünyasında yaşanan gelişmelerle birlikte eğitim alanında da gelişmeler hız kazanmış ve modern dünyada insanlardan beklenen yeterlilikler değişmiştir (Gelen, 2017: 16). Yaşadığımız yüzyılda bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi bilgiye erişme hızını etkilemiş; insanların birbiriyle etkileşimini, gündelik yaşamlarını ve mesleki hayatlarını bütünüyle değiştirmiştir. Bilim ve teknoloji dünyasında yaşanan gelişmeler insanları keşfetmeye, sorgulamaya, yaşanan gelişimleri izlemeye sevk etmiştir (Uzun, 2024: 1).

21. yüzyılla birlikte değişen ve dönüşen topluma uyum sağlayabilmek amacıyla bireylerin önceki dönemlerde yetişen insanlardan farklı yeterliliklere sahip olması gerekmektedir. Çağın gerekliliklerini karşılayabilmek adına hızlı problem çözebilme yeteneğine sahip, yenilikçi düşünebilen, insanlarla iletişim konusunda üst seviyede bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır (Hotaman, 2019: 269).

Hızla değişen ve gelişen hayat şartlarına ayak uydurabilmek amacıyla bireylerde bulunması gereken yetkinlikler 21. yüzyıl becerileri olarak nitelendirilmiştir. Günümüzde herhangi bir alanda yetkin olabilmek için bu becerileri kullanmak zorunlu hale gelmiş, bu beceriler sadece bilgi edinmeyi değil onu pratikte kullanılabilmeyi sağlamıştır. 21. yüzyıl becerileri yeni nesli her yönden yetkin ve aktif kılmaya olanak tanımaktadır (Dede, 2010: 2).

21. yüzyıl becerilerini açıklayan birbirinden bağımsız kurumlar ve anlayışlar vardır. Bunlardan biri “21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı (Partnership for 21st Century Learning [P21])” ismindeki Amerika Birleşik Devletleri’ne bağlı kuruluştur. Bu kuruluş 21. yüzyıl becerilerini üç madde halinde incelemiştir. Bunlar: (Battelle for Kids BFK, 2019: 2).

1.“Hayat ve Kariyer Becerileri: Esneklik ve Uyarlanabilirlik, Girişim ve Öz Yönlendirme, Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler, Üretkenlik ve Sorumluluk, Liderlik ve Sorumluluk.”

2.“Öğrenme ve Yenilik Becerileri: Yaratıcılık ve İnovasyon, Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme, İletişim, İşbirliği.”

3.“Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri: Medya Okuryazarlığı, BİT (Bilgi, İletişim ve Teknoloji) Okuryazarlığı.”

“21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı (Partnership for 21st Century Learning P21)” ismindeki Amerika Birleşik Devletleri’ne bağlı kuruluş dışında 21. yüzyıl becerilerini açıklayan başka kuruluşlar da vardır. 21. Yüzyıl becerileri ile ilgili araştırma yapan kuruluşlar arasında “Amerikan Ulusal Araştırma Konseyi”, “Asya Topluluğu ve Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü” ve “Kuzey Merkez Bölgesel Eğitim Laboratuvarı ve Metiri Grubu” yer almaktadır.

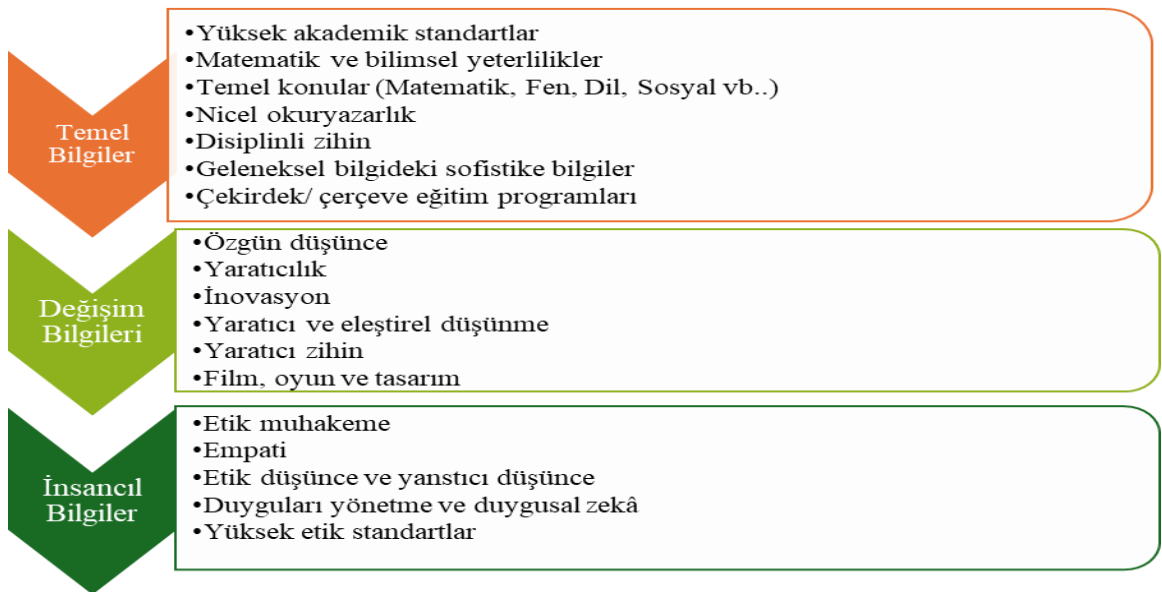
Amerikan Ulusal Araştırma Konseyi 2005 yılında yaptığı çalışma sonucunda bireylerde bulunması gereken yeterlilikleri sosyal beceriler, zihinsel beceriler ve içsel beceriler olarak sınıflandırmıştır (NRC, 2011: 15). Asya Topluluğu 2013 yılında “21. yüzyıl Becerilerinin Ölçülmesi: Eğitimciler İçin Bir Rehber” adlı bir çalışma yayınlamış ve 21. yüzyıl becerilerini bilişsel, kişilerarası, öze dönük-içsel beceriler olmak üzere üç başlık altında toplamıştır. (Soland vd. 2013: 3). Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (Ekonomik ve İş Birliği Örgütü (OECD) 2005 yılında “Anahtar Yeterliliklerin Tanımı ve Seçimi” isimli çalışmasında bu yeterlilikleri “araçların etkileşimli olarak kullanılması, heterojen gruplarla etkileşim ve özerk bir şekilde davranma” olarak sınıflandırmıştır (OECD, 2005: 34). Kuzey Merkez Bölgesel Eğitim Laboratuvarı ve Metiri Grubu ise “21. yüzyıl becerilerini dijital çağ okuryazarlığı, yaratıcı düşünme, etkili iletişim ve yüksek üretkenlik maddeleri halinde açıklamıştır” (NCREL, 2003: 9). Bahsedilen bu kuruluşların dışında dünyada 60 enstitü ve 250 araştırmacının yaptığı araştırma sonucunda 21. yüzyıl becerileri dört madde halinde sınıflandırılmıştır (Yılmaz, 2016: 8). Bunlar; Şekil 1’de görülmektedir.

Şekil 1.1. OECD 21. Yüzyıl Becerileri Sınıflandırması

Kereluik ve diğerlerinin (2013: 130) yaptığı araştırmada 21. yüzyıl becerileri üç ana başlıkta toplanmıştır. Bunlar Şekil 2’de görülmektedir.

Şekil 1.2. Kereluik ve Arkadaşlarının 21. Yüzyıl Becerileri Sınıflandırması

Yaşadığımız yüzyılda bireylerden beklenen yeterlilikler değişmiş, yaratıcı düşünen, problemlere çözüm üretebilen, bilgilerini günlük yaşamında kullanabilen, 21. yüzyıl becerileriyle donanmış bir insan profiline ulaşılması amaçlanmıştır (Uçak ve Erdem, 2020: 77). İnsanların geçen yüzyıldan devraldığı becerileri bu yüzyılda kullanması gereken becerilere temel olacak şekilde kullanılması yeterli olmamış, yeni dönem becerilerini kazanarak bu çağa uyum sağlaması yönünde çaba göstermesi günümüz problemlerini çözmede bireyi daha verimli hale getirmiştir (Kalemkuş ve Bulut Özek, 2021: 879).

21. yüzyıl beceri ve yeterliliklerine sahip bireylerin bulunduğu toplumlar bilimsel ve teknolojik alanda büyük gelişme gösteren uluslararası bağımlılık noktasında sıfıra yakın bir düzeye sahip hemen her alanda kendini geliştiren, alanlarını genişleten toplumlar arasına girmeyi başarmışlardır. İnsanları çağın gerektirdiği bütün yetkinlikleri edinme hususunda destekleyememiş, gerekli ön hazırlığı tamamlayarak insanların bu kazanımlardan fayda elde edebilmesini mümkün hale getirememiş toplumlar, bunun sonucunda yetkinlik açısından çağın gerisinde kalan bireyi meydana getirmiş, çağın gerisinde kalan bireyler ise yaşadığı ülke ve topluma değer katamadığı için bu toplumlar tarih ve medeniyet alanında anılmaya değer görülmeyen ve kaybolan toplumlar haline gelmiştir (Deniz, 2024: 1).

Ülkemizde ise 2005'ten itibaren öğretim programlarında 21. yüzyıl becerilerine değinildiği görülmektedir. 2005 yılından itibaren ülkemizde ilerlemecilik eğitim felsefesi anlayışına göre öğretim programları oluşturulmuş ve bu doğrultuda öğretim programları yenilenmiştir. 2005 yılında yenilenen öğretim programında öğrencilere kazandırılması gereken birtakım yetkinlikler belirlenmiştir. Bunlar “eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma-sorgulama, problem çözme becerisi, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma” olarak sınıflandırılmıştır (MEB, 2005: 5). 2009 yılına gelindiğinde Türkçe öğretim programında temel becerilere şöyle yer verilmiştir. “Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma-sorgulama, problem çözme becerisi, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma.” 2015 yılında ise Türkçe dersi öğretim programında “temel beceriler” başlığı kaldırılmış ve bunun yerine programın genel amaçları bölümünde “Bilimsel, yapıcı, eleştirel ve yaratıcı düşünme, kendini ifade etme, iletişim kurma, iş birliği yapma, problem çözme ve girişimcilik gibi temel becerilerini geliştirmek”

ifadesine yer verilmiştir. 2017 yılında ise Türkçe Dersi Öğretim Programında herhangi bir başlık açılmadan sekiz adet yetkinliğe yer verilmiştir. “Bunlar ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide yetkinlik, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, inisiyatif alma ve girişimcilik, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, kültürel farkındalık ve ifade” şeklindedir. 2017 Türkçe dersi öğretim programında yer alan yetkinlikler 2018 ve 2019 Türkçe Öğretim Programında “yetkinlikler” başlığı adı altında sınıflandırılarak verilmiştir. Kalaycı ve Yıldırım’ın 2020 yılında “Türkçe dersi öğretim programlarının karşılaştırılmalı analizi” adlı çalışmasında 2009 Türkçe dersi öğretim programında yer alan yetkinliklerin 2017 ve 2019 programlarında yer almadığı, 2009 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer almayan yetkinliklerin 2017 ve 2019 programlarına eklendiği tespit edilmiştir (Kalaycı ve Yıldırım, 2020: 259).

Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi incelendiğinde yurt içinde 21. yüzyıl becerileri alanında 2017-2024 yılları arasında tamamlanan 161 yüksek lisan tezi, 45 doktora tezi olmak üzere toplamda 206 çalışmaya ulaşılmıştır. 2017 yılından başlayarak 21. yüzyıl becerileri alanında yapılan çalışmaların yıllara göre artarak devam ettiği görülmektedir. 2017 yılında 1 doktora tezi, 2018 yılında 4 yüksek lisans tezi, 1 doktora tezi, 2019 yılında 14 yüksek lisans tezi, 3 doktora tezi, 2020 yılında 13 yüksek lisans tezi, 2021 yılında 28 yüksek lisans tezi, 4 doktora tezi, 2022 yılında 40 yüksek lisans tezi, 13 doktora tezi, 2023 yılında 29 yüksek lisans tezi, 12 doktora tezi, 2024 yılında 33 yüksek lisans tezi, 11 doktora tezi tamamlanmıştır. Bu veriler incelendiğinde 2017 yılında yüksek lisans tezi yazılmadığı sadece doktora tezi yazıldığı ve bu çalışmanın 21. yüzyıl becerileri alanında yapılan ilk çalışma olduğu görülmektedir (Kaya, 2017). 2020 yılında ise doktora tezi yazılmadığı 13 yüksek lisans tezinin yazılmış olması dikkat çekmektedir. 2022 yılında 53 tez ile en çok çalışmanın yapıldığı görülmektedir.

21. yüzyıl becerilerini ele alan çalışmalar incelendiğinde özellikle STEM uygulamaları ile ilgili araştırmaların çokluğu dikkat çekmektedir. Genellikle STEM etkinliklerinin 21. yüzyıl becerileri üzerindeki etkisi incelenmiştir (Benek, 2019; Bircan, 2019; Birgül, 2023; Bölükbaşı, 2023; Çelik, 2023; Güler, 2023; Güney, 2024; Korkmaz, 2024; Koşar, 2022; Palabıyık, 2023; Sarıbaş, 2023; Tanın, 2021; Tanrıöver, 2022; Ünlü, 2022; Üspolat Yazıcı, 2021; Yıldız, 2022).

Fen bilimleri öğretmenleri, sınıf öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, lise matematik öğretmenleri, sosyal bilgiler öğretmen adayları, Türkçe öğretmeni adayları, beden eğitimi ve spor öğretmeni adayları, ortaokul öğretmenleri, okul müdürleri, öğretmen adaylarının ve aday öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerine yönelik tutumları, genel yeterlilikleri ve 21. yüzyıl becerilerine yönelik algıları ve görüşleri incelenmiştir (Akat Elekoğlu, 2022; Akdemir, 2022; Aksüt, 2023; Balkaş Yaşar, 2021; Bulut, 2022; Büber, 2024; Çağlak, 2022; Çetin, 2022; Çınar, 2019; Çolak, 2019; Dalgıç, 2024; Dede Bakar, 2020; Demir, 2020; Demirel, 2022; Devecioğlu, 2023; Doğu, 2022; Ekşioğlu, 2021; Erbek, 2021; Erdoğan, 2020; Kafalı, 2023; Karaoğlu, 2024; Kaya, 2020; Kızılgül, 2023; Kişi, 2023; Kocahal, 2024; Kolata, 2022; Kozluk, 2021; Kum Taptimur, 2021; Murat, 2018; Özdemir, 2022; Özer, 2021; Özkabayel, 2024; Soruklu, 2022; Şengüleç, 2021; Tiryakioğlu, 2022; Toptal, 2021; Tülgen, 2021; Varki, 2020; Yıldırım, 2023; Yörük, 2021).

21. yüzyıl becerileri alanında yapılan çalışmaların dışında Türkçe ders programı ile ilgili yapılan çalışmalar da incelenmiştir. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi incelendiğinde Türkçe öğretim programı ile ilgili 68 çalışma yapıldığı görülmektedir. Yapılan bu araştırmalar 2002-2024 yıllarında tamamlanmış ve 64 yüksek lisan tezi 4 doktora tezinden meydana gelmektedir. Çalışmaların büyük kısmını yüksek lisan tezlerinin oluşturduğu görülmektedir. Doktora tezlerinin ise sayıca yüksek lisans tezlerinden az olduğu dikkat çekmektedir.

Türkçe ders programı ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde çalışmaların genellikle “amaçlar, kazanımlar, temalar, kök değerler, değerler eğitimi, ölçme ve değerlendirme yöntemleri, yöntem ve teknik” gibi konular üzerine olduğu görülmektedir (Akgümüş, 2015; Akyol, 2011; Aladağ, 2012; Albayrak, 2023; Çelikkıran, 2012; Çemrek, 2019; Çiçek, 2022; Durukan, 2008; Erdan, 2014; Erkek, 2022; Gölcü, 2015; Kaya, 2022; Kaya, 2023; Kılıç, 2021; Kuru, 2008; Özgen, 2022; Sürmeli, 2023; Şahin, 2019; Şimşek, 2019; Tuzlukaya, 2013; Uygun, 2019; Yiğit, 2013; Yiğit, 2024).

Sonuç olarak Türkçe Dersi Öğretim Programı “kazanımlar, amaçlar, yöntemler, teknikler, temalar, kök değerler, değerler eğitimi, ölçme-değerlendirme teknikleri” açısından incelenmiştir. Ayrıca “2018 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı” 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmiş fakat literatür incelendiğinde alanda “2024

Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'na" ilişkin herhangi bir çalışma olmadığı görülmüştür. Bu programın incelenmesinin hem öğretmenler hem de öğrenenler açısından yol gösterici bir çalışma olacağı düşünülmektedir. "2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın" öğretmenler açısından daha iyi uygulayabilmeleri için bu çalışmanın gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada bahsi geçen program 21. yüzyıl becerileri bağlamında incelenmiştir. Araştırmaya konu olan programın 21. yüzyıl becerileri bağlamında incelenmesinin sebebi gelişen dünyamızda son zamanlarda hem ülkemizin hem de birçok ülkenin 21. yüzyıl becerilerine önem vermesi ve bu becerileri öğretim programlarına dahil etmesidir. 2005 yılından itibaren hazırlanan Türkçe dersi öğretim programlarında 21. yüzyıl becerilerine yer verilmiştir. Özellikle Türkçe dersi öğretim programlarına dahil edilmesinin nedeni dili kullanırken bu becerilerden yararlanılmasıdır. Bu gibi sebeplerden dolayı bu programın 21. yüzyıl becerileri bağlamında incelenmesi gerekli görülmüştür. Bu çalışmada "2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı" ile birlikte öğretim programı doğrultusunda yenilenen 5. Sınıf Türkçe ders kitabı da 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı "2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın" ve 5. sınıf Türkçe ders kitabının 21. yüzyıl becerileri bağlamında incelenmesidir. Çalışmanın problem ve alt problemleri şu şekildedir:

1. "2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda 21. yüzyıl becerileri bulunma durumu nedir?" bu problemin alt problemleri şunlardır:
 - a. "2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın" temel yaklaşım ve özel amaçlarında 21. yüzyıl becerileri bulunma durumu nedir?
 - b. "2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın" öğrenme çıktılarında 21. yüzyıl becerilerinin bulunma durumu nedir?
 - c. "2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda" içerik çerçevesinde 21. yüzyıl becerilerinin bulunma durumu nedir?
 - d. "2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda" öğrenme-öğretme yaşantılarında 21. yüzyıl becerilerinin bulunma durumu nedir?

- e. “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda” ölçme ve değerlendirme bölümünde 21. yüzyıl becerilerinin bulunma durumu nedir?
 - f. “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda” okuryazarlık becerilerinde 21. yüzyıl becerilerinin bulunma durumu nedir?
2. “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın” doğrultusunda yenilenen 5. sınıf Türkçe ders kitabı etkinliklerinde 21. yüzyıl becerilerinin bulunma durumu nedir?

Araştırmanın Önemi

Ayten ve Hayırsever (2019: 291)’e göre “Bireylere formal biçimde istendik davranış kazandırma süreci, bireyin ve toplumun ihtiyaçlarına, bilgi alanlarının özelliklerine göre hazırlanmış ve düzenlenmiş eğitim ve öğretim programları ile gerçekleşmektedir.” Ülkemizde de 21. yüzyıl becerilerine önem verilmiş ve hazırlanan öğretim programlarının içeriğine eklenmeye çalışılmıştır. 2005 yılından itibaren hazırlanan öğretim programlarında 21. yüzyıl becerilerinin bazılarına yer verilmiştir. 2005 yılında yenilenen öğretim programında öğrencilere kazandırılması gereken birtakım yetkinlikler belirlenmiştir. Bunlar “eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma-sorgulama, problem çözme becerisi, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma” olarak sınıflandırılmıştır (MEB, 2005: 5). 21. yüzyıl becerileri bütün dersler için hazırlanan öğretim programlarına ortak beceriler olarak eklenilmeye çalışılmıştır. Bu beceriler her ne kadar bütün alanlar için gerekli olsa da Türkçe dersi için daha fazla önem teşkil etmektedir. Türkçe, dört temel dil becerileri alanında bireyleri yetiştirmeye hedefleyen bir derstir. Korkmaz’a göre “Dil, insanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre şekillenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistemdir” (Arı, Aslan, Sarı, Yaşar ve Yıldırım, 2018: 1). İletişim kurmak, düşüncelerimizi iletmek, kültürel öğeleri yeni nesillere aktarmak dil vasıtasıyla gerçekleşir. Bilgi toplumunda yaşamamız sebebiyle dil önemli bir işlev üstlenir. 21. yüzyıl becerilerinin dil sayesinde kazandırılması mümkün olduğundan Türkçe dersi önemli bir konuma sahiptir. Söz konusu programın temel yaklaşım ve özel amaçları bölümünde belirtildiği üzere Türkçe dilinin zenginliklerini kavramış ve dili yetkin biçimde kullanabilen bireyleri yetiştirmek amaçlanmıştır. Bunun için “2024 Ortaokul

Türkçe Dersi Öğretim Programı,” beş ile sekizinci sınıflar arasında anlama ve anlatma becerilerinde gerekli görülen kavramsal ve alan becerilerini geliştirmeye önem vermiştir. Bununla beraber her dil becerisi önemsenmiş ve dinleme/izleme atölyesi, okuma atölyesi ve üretim atölyesi gibi faaliyetler oluşturulmuş ve öğrencilerin belli yönergeler dahilinde kazandıkları dil becerilerini üst seviyeye taşıması amaçlanmıştır. Bütün öğrencilerin ana dilini yetkin ve iyi kullanabilen üst düzey düşünme becerileri olgunlaşmış bireyler olarak gelişmelerine olanak sağlayan bir model benimsemiştir (MEB, 2024: 5).

Literatür incelendiğinde 2005 ve 2015 Türkçe Dersi Öğretim programlarının ve Türkçe Ders kitaplarının eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme açısından ele alındığı görülmektedir (Akyol, 2011; Aldıg, 2016; Durukan ve Demir, 2017; Karakoç Öztürk, 2016; Kurudayıoğlu ve Çetin, 2015; Öztürk, 2018; Temizkan, 2014; Zevfi, 2015). “2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının” kazanımları 21. yüzyıl becerileri açısından incelendiği bir çalışma da bulunmaktadır (Kurudayıoğlu ve Sosyal, 2019). Fakat “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın” “temel yaklaşım ve özel amaçlarının, öğrenme çıktılarının, içerik çerçevesinin, öğrenme-öğretme yaşantılarının, öğrenme kanıtlarının, okuryazarlıklarının” bütünüyle 21. yüzyıl becerileri açısından incelendiği bir çalışma bulunmamaktadır. Ayrıca 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin 21. yüzyıl becerileri doğrultusunda incelendiği bir çalışmaya da rastlanmamıştır. Bu sebeplerle “2024 Ortaokul Dersi Türkçe Öğretimi Programı’nın” ve 5. sınıf Türkçe ders kitabının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesinin literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde 21. yüzyıl becerilerine, Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'na, ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

1.1. 21. YÜZYIL BECERİLERİ

Günümüz, bilim ve teknolojinin hızlı ve sürekli değişimi sebebiyle bilgi ve teknoloji çağı olarak adlandırılmaktadır. Çeşitli alanlardaki gelişmeler ekonomi, iletişim, eğitim sağlık gibi hemen her alanda önemli değişimlere zemin hazırlamıştır. Bilgi miktarının hızla artması, bilginin zamana uyum sağlayarak güncelliğini korumasını güçleştirmektedir. Bu durum, bilgi aktarımında kullanılan sistemlerin de güncel bilgilere paralel biçimde sürekli olarak yenilenmesini ve çağın gereksinimlerine uyum sağlamasını zorunlu kılmaktadır. Bu durum bireylerin çağın gerektirdiği bazı becerileri edinmelerini icap ettirmektedir. Yaşam boyu öğrenme becerileri veya 21. yüzyıl becerileri bu bağlamda önem kazanmaktadır. Bu beceriler kişinin içinde bulunduğu zamanı anlamasına ve süreci analiz ederek önündeki oluşum ve dönüşüme yön verecek bir konumda olmasına yardımcı olmaktadır (Atış Akyol ve Aşkar, 2022: 2598).

Bilginin ortaya çıkışından itibaren yalnızca kütüphane raflarındaki kitaplarla sınırlı kalmayıp farklı materyal ve mecralarda yer alması, onun hızla yayılan ve kısa sürede güncelliğini yitiren bir yapıya dönüşmesine neden olmaktadır. Bu sebeple bilginin sadece aktarılması günümüz şartlarında yeterli değildir. Eski bilginin yerini yenisinin hızla aldığı bu çağda önemli olan husus öğrencilerin karşılaşılan problemleri eski bilgiyi yenileyip tekrar inşa ederek çözme, değişen dünya ve bilgilere uyumlu olarak yaşam boyu öğrenme becerileri kazanmalarıdır. Bu gereklilikler çerçevesinde eğitim sistemi çağın gerektirdiği toplumun ihtiyacına göre yeniden düzenlenmiş nitelik ve niceliksel olarak reformlar yapılmış ve bunun neticesinde ekonomik yatırımlar gerçekleştirilmiştir (Bek, 2007: 4)

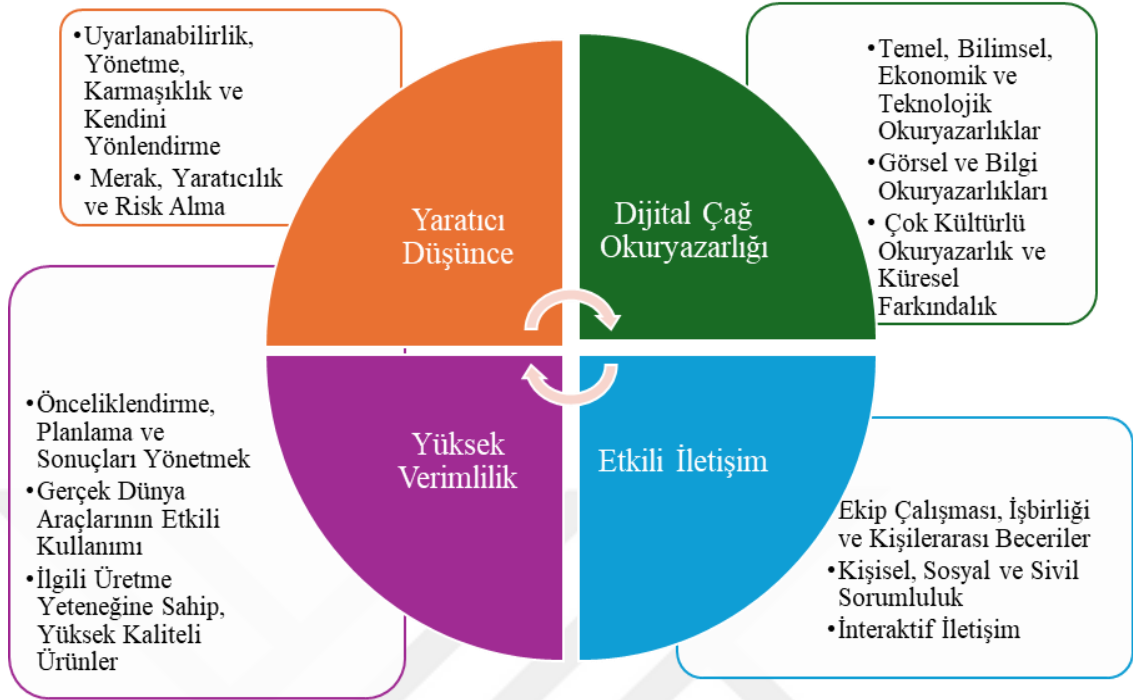
21. yüzyıl becerilerinin kalıcı olacak şekilde aktarımının yolu eğitimden geçmektedir. Bilgi ve becerilerin aktarım süreci olarak eğitimin önemli unsurlarından olan öğretmenlerin rolünde değişiklik olduğundan bahsetmiştik. Bu değişikliklere baktığımızda öğrencilerle yakın ilişki ve etkileşim kuran, eğitim sürecini anlık olarak tasarlayabilen rollerin olduğunu söyleyebiliriz. Öğretmenler üstlendikleri bu roller doğrultusunda okul içinde ve dışında uyguladıkları strateji ve tekniklerle öğrencilerin 21.

yüzyıl becerilerini edinmelerini sağlamalıdır. Konuyla ilgili yapılan araştırmalarda 21. yüzyıl becerilerinin derslerle bütünleşmiş olarak ya da okul dışı uygulamalar ve etkinliklerle de kazandırılması mümkün olduğu görülmüştür. (Cansoy, 2018: 3131).

“Geleceğin bireylerine hangi beceriler öğretilmeli?” “Bu beceriler nasıl seçilmeli?” gibi sorulardan yola çıkarak “ABD, Finlandiya, Fransa, İngiltere, İsveç, Norveç, Yeni Zelanda, Danimarka, Almanya, Belçika, Avusturya” gibi pek çok ülkede araştırmalar yapılmıştır. Araştırmalarda eğitimci, sosyolog, politikacı, sendikacı, tarihçi, yönetici, felsefeci, ekonomist gibi birçok alandan araştırmacı yer almıştır. Sonuç olarak, birçok ülkenin üzerinde uzlaştığı anahtar beceriler belirlenmiş ve bunlar zihinsel beceriler, bireysel beceriler, sosyal beceriler ve zihinsel bağımsızlık becerileri olmak üzere dört başlık altında sınıflandırılmıştır (Güneş, 2012: 4).

21. yüzyılda eğitimin en önemli hedefi öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını kendi kendine belirmelerini sağlamak, üst düzey düşünme becerilerini geliştirerek gelişen ve değişen hayat koşullarına kolaylıkla uyum sağlamalarını sağlayan bilgi ve becerileri kazanmalarını sağlamaktır (Şenel ve Gençoglu, 2003: 51). Bireylerin günümüz yaşam koşullarına rahatlıkla uyum sağlayabilmeleri için 21. yüzyıl becerilerine haiz olmaları gerekmektedir. Bu beceriler sürekli gelişen ve değişen çağıma ayak uydurabilmek adına bireylerde bulunması gereken beceri setleri olarak tanımlanmaktadır (Hamarat, 2019: 8). 21.yüzyıl becerilerinin neler olduğuna ilişkin pek çok kişi ve kuruluş araştırmalar yürüterek çeşitli sınıflandırmalar yapmıştır. Alana öncülük eden kuruluşlardan biri olan EnGauge’a (2003: 8) göre, teknolojinin dünyayı değiştirmesi ve geliştirmesi nedeniyle bireyler, bu değişime uyum sağlayabilmek için kendilerini sürekli yenileme gereksinimi duymaktadır. Bu ihtiyaçları düşünerek Engauge 21. yüzyıl becerilerini sınıflandırmıştır. Bunlar Şekil 1.3’te görülmektedir.

Şekil 1.3. Engauge 21. Yüzyıl Becerileri

Cisco Sistemleri Şirketi'ne göre bugün 20. yüzyılda gerekli görülen becerilerden farklı becerilere gereksinim duyulmaktadır. 21. yüzyılda ihtiyaç duyulan becerilerin aktarımı ve geliştirilmesi konusunda eğitim kurumları önemli bir fonksiyonu üstlenmektedir. Eğitim kurumlarının 21. yüzyıl becerilerinin aktarımda ortaya çıkan sonuçların ne kadar istendik yönde etkisinin olduğunu ölçmek için geniş çaplı bir değerlendirme sisteminin gerekli olduğu açıktır. “21. Yüzyıl Becerilerinin Değerlendirilmesi ve Öğretimi (ATC21S) Projesi”, bu becerileri tanımlamaya ve becerilerin eğitim yoluyla aktarımının ne seviyede gerçekleştiğini ölçmek için kullanılan yöntemlerin geliştirilmesine odaklanmıştır. Cisco Systems Inc., Intel Corporation ve Microsoft Corporation, dünyanın hemen her yerindeki sınıflarda 21. yüzyıl öğretim ve öğreniminin başarı düzeyini ölçmek için yeni yaklaşım, yöntem ve teknolojiler araştırmak ve geliştirmek üzere bu çalışmaya sponsor olmuştur (Cisco, 2010: 2). Dünyada başkaları ile iş birliği yaparak teknolojiyle bağlantı kurup öğrenme öncülünden başlayarak bilgi temelli ekonomik düzende temel becerileri belirlemek için, ATC21S Projesi kapsamında 60 kurumdan 250’den fazla araştırmacı toplanarak 21. yüzyıl becerilerini dört temel başlıkta toplamıştır (OECD, 2012: 34).

International Society for Technology in Educational Technology Standards [ISTE] (2016: 3) tarafından 21. yüzyıl becerilerinin her alanda değişimi, dönüşümü ve güncellenmesi günümüz teknolojik imkanlarının en verimli şekilde kullanılabilmesi için öğrencilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin bu alanla uyumuna yönelik olarak bazı beceriler belirlenmiştir. Bu beceriler “yaratıcılık ve yenilenme, iletişim ve iş birliği, araştırma yapma ve bilgi toplama, eleştirel düşünme ve problem çözme, dijital vatandaşlık, teknolojik işlemler ve kavramlar” becerisidir (ISTE, 2016: 3).

Association of Colleges and Universities (AACU)’ya (2007: 12) göre yüksek öğretimi bitirmiş olan öğrencilerin süreç sonunda “kültürel ve doğal dünyaya ilişkin bilgiye, zihinsel ve uygulamaya yönelik becerilere, kişisel ve sosyal sorumluluklara ve bütüncül öğrenme becerilerine” haiz olması gerekir. Söz konusu beceriler kullanıldığı ortam ve disiplinlere bağlı olarak farklı şekillerde yeniden meydana gelmektedir. Bu sebeple yüksek öğretim mezunlarının sahip olması gereken beceriler kullanılacağı ortam ve disiplinleri bağlı olarak ele alınmalıdır. Temel öğrenme seviyesinde edinilen bilgilerden alınan dönütler bireysel olarak öğrencinin ve bir üyesi olarak içinde yaşadığı toplumun gelecek yaşamı için önemli olacak kapasite seviyelerinin sınırlarını belirterek tanımlanmasını sağlar. Bu beceriler aynı zamanda yaşam boyu öğrenmenin devamlılığı açısından bireysel ve toplumsal açıdan öğrenmenin aynı yön ve çerçeve içerisinde gerçekleşmesini sağlar (American Association of Colleges and Universities, 2007: 11-14).

Fadel, Biallik ve arkadaşları (2015: 69) 21. yüzyıl eğitiminin boyutlarını “bilgi, beceri, karakter ve meta öğrenme” olarak tanımlamıştır. Bilgi alanları “teknoloji ve mühendislik, biyoenerji, medya, girişimcilik ve iş geliştirme, kişisel finans, sağlık ve sosyal sistem olarak listelenmektedir. Beceriler ise; yaratıcılık, eleştirel düşünme, iletişim, iş birliği ve işe koşmayı öğrenmedir.” 21. yüzyılda karakterle ilgili hususiyetlerin önem sırası bakımından eskiye kıyasla daha üst sıralarda yer bulacağı tespitinde bulunulurken bu zaman diliminde ön planda olacak karakter özelliklerini şunlardır; farkındalık, merak, cesaret, esneklik, ahlaki normlar ve liderlik olarak sıralamıştır (Fadel, Biallik ve Trilling, 2015: 69).

Ulusal Araştırma Konseyi (NRC) (2011: 15) beş, altı yıl boyunca devam eden toplantı ve çalıştaylar neticesinde 21. yüzyıl becerilerinin neler olduğu saptayarak

sıralamıştır. Konsey matematik ve mühendislik alanındaki eğitimlerle bu becerilerin öğretiminin nasıl gerçekleştirileceğiyle alakalı soruların cevaplanması noktasında çalışmıştır. Bu çalışmaların nihayetinde üç beceri kategorisi belirlenmiştir. Bunlar “bilişsel beceriler, kişiler arası beceriler, içsel becerilerdir” şeklindedir (NRC, 2011: 15).

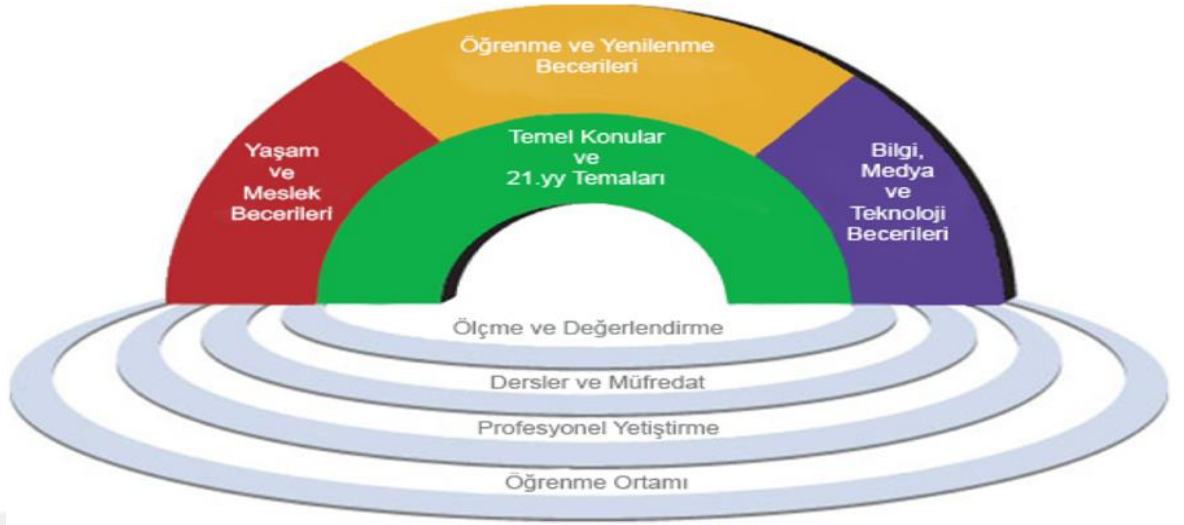
AmericanOLC raporuna göre ise “küresel farkındalık, kendi kendine öğrenme, bilgi ve iletişim teknolojileri, problem çözme, kişisel sorumluluk ve zaman yönetimi becerileri” bu yüzyılda öneminin artıracak ve ihtiyaç duyulan beceriler arasında olacaktır (AmericanOLC, 2017: 4).

Marzona (2012: 9) içinde bulunduğumuz yüzyılda ihtiyaç duyulan becerileri beş sınıfa ayırarak analiz etmiştir. Bu sınıflandırmaya göre 21. yüzyıl becerileri “bilginin analizini yaparak kullanımını sağlamak, girift problemleri ele almak, örüntü ve düşünsel modeller oluşturmak, kendini anlamak ve kontrol etmek, başkaları ile anlaşabilmek ve etkileşim kurabilmektir.” Bu becerilerden ilk üçü bilişsel beceriler; kendini anlamak ve kontrol etmek, başkaları ile anlaşabilmek ve etkileşim kurabilme becerileri son üçü ise kontrol becerileri olarak nitelendirilmektedir. Söz konusu becerilerin daha önce literatüre kazandırılan sınıflandırmaları da kapsayan geniş bir çerçevede ele alındığı görülmektedir (Marzona, 2012: 9).

Ekici ve arkadaşları (2017: 131) global ölçekte 21. yüzyıl becerilerinin tanımlamasını yapan kişi, kurum ve kuruluşların oluşturduğu 19 ayrı kaynaktan toplam 63 farklı 21. yüzyıl becerisi listeleyerek gruplandırmıştır. Bu beceriler arasında veri kaynaklarında en çok tekrar edilen beş beceri sırasıyla; “problem çözme, iletişim, iş birliği, yaratıcılık/yenilikçilik ve eleştirel düşünme becerileri olmuştur.” Bahsi geçen becerileri kendi bünyesinde toplayan kaynaklardan biri de “21. Yüzyıl Becerileri İçin Ortaklık” adındaki kategorilendirmenin içinde bulunduğu kaynak çalışmadır (P21, 2019: 2). “21. Yüzyıl Becerileri İçin Ortaklık” adlı sınıflandırmanın kullanılmasının sebebi farklı kaynaklar tarafından adına çokça yer verilmesidir.

21. yüzyıl becerileriyle ilgili dikkate değer başka bir kategorilendirme şekli ABD menşeli “21. Yüzyıl Becerileri İçin Ortaklık adlı kategorilendirme (P21, 2019: 2). Bunlar Şekil 4’te görülmektedir.

Şekil 1.4. 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi (P21, 2019: 2)

1.1.1. Öğrenme ve Yenilik Becerileri

21. yüzyılda yaşam ve çalışma ortamlarının gittikçe karmaşıklaşması sonucunda öğrenme ve yenilik becerileri bireylerde bulunması gereken becerilerden olmuştur. P21’de öğrenme ve yenilik becerileri “yaratıcılık ve yenilik, eleştirel düşünme ve problem çözme, iletişim, iş birliği becerileri olarak sıralanmıştır. (P21, 2019: 2). Öğrencilerin geleceğe hazırlanırken karmaşıklaşan yaşam ve çalışma şartları içerisinde varlığını devam ettirebilmek için ihtiyaç duyduğu öğrenme ve yenilik becerilerinin her geçen gün önemi artmaktadır. (Gelen, 2017: 19). “Eleştirel düşünme ve problem çözme, yaratıcılık ve yenilenme, iletişim ve iş birliği” becerileri başka kaynaklarda da 21. yüzyıl becerileri olarak tanımlanıp ele alınmıştır (Cisco, 2010; EnGauge,2003; Griffin, McGaw & Griffin, McGaw & Care, 2012; Fadel, Biallik ve Trilling, 2015; Marzona, 2012; NRC, 2011; OECD, 2018).

1.1.1.1. Yaratıcılık ve İnovasyon Becerileri

Literatür incelendiğinde araştırmacıların yaratıcılık kavramıyla ilgili farklı tanımlamalar yaptığı görülmektedir. Türk Dil Kurumunun sözlüğünde ise bu kavram “Her bireyde var olduğu kabul edilen, bir şeyi yaratmaya iten farazi yatkınlık” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2020: 2534). Öztürk (2004: 78) yaratıcılığın yaşamın her noktasında varlığını hissettirdiğinin ve gözümüzün önünde bilimsel bir buluş, eşsiz bir sanat eseri, müthiş bir bina ya da oyuncak tasarımı şeklinde ortaya çıkabilir. Yaratıcılık,

sanat ve bilim alanında ne kadar kabul görüyorsa hayatın değişik durumlarında veya insanlar arası ilişkiler açısından da o kadar kabul görmektedir.

TDK sözlüğünde inovasyon “yenileşim” sözcüğü ile karşılanmaktadır. Yenileşim sözcüğünün ise değişen ve dönüşen koşullara uyumlu bir yaşam için toplumsal, kültürel ve yönetsel alanlarda yeni yol ve stratejilerin kullanımı yenilik, “inovasyon” kavramları ile açıklanmaktadır (TDK, 2020: 1195). Eğitim programlarının değişen ve dönüşen şartlarla uyumlu olarak gelişimi, öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerle yeni duruma uyumunu sağlamak, yeni öğretim yol ve stratejilerinin öğrenciler üzerindeki başarı odaklı etkisinin değerlendirilmesi, okul binalarının, sınıflarının öğrencilerin ruhsal durumlarının göre düzene sokulması vb. çeşitli çalışmalar eğitimde inovasyon örnekleridir (Keleşoğlu ve Kalaycı, 2017: 74).

1.1.1.2. Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri

Gürkaynak ve diğerleri (2009: 1) eleştirel düşünmenin tanımıyla ilgili farklı bilim alanlarında benzer olan fakat küçük farklılıklar içeren tanımların bulunduğunu belirtmiştir. Eleştirel düşünme bireylerin karar verme sürecinde etkili yöntemlerdendir. Eleştirel düşünmeyle karar alırken kanıt, belge ve iddialar etkin bir şekilde analiz edilip alternatif bakış açıları değerlendirilerek bu bilgi ve belgeleri sentezleyip analizlerle bilginin yorumlanması, bütünün parçalarıyla etkileşiminin incelenerek sonuçlar çıkarılmalıdır (P21, 2019: 4).

Problem çözme becerisi bireylerin 21. yüzyılda taşıması gereken bir beceridir. Bu beceri ile bireylerin sadece eğitim hayatı içerisinde akademik bilgi olarak edinilen matematik problemlerinin çözümü kastedilmemektedir. Bireylerin yaşamları boyunca karşılaşılabileceği sosyal, psikolojik vb. bütün problemlerin çözümüne yönelik tüm yol, yöntem ve çabalar problem çözme becerisini ifade etmektedir. “21. Yüzyıl Becerileri İçin Ortaklık” kuruluşuna göre problem çözme o zamana kadar henüz karşılaşılmamış, çözümüne yönelik yol ve yöntemler açısından üzerine düşünülmemiş problemleri hem geleneksel hem yenilikçi yöntemler uygulayarak, problemin çözümünü mümkün kılacak kilit role sahip soruları sorabilme yetisi olarak ifade edilmiştir (P21, 2019: 4).

1.1.1.3. İletişim ve İş birliği Becerileri

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre “duygu, düşünce ve bilgilerin akla gelen her türlü yol ve yöntem aracılığıyla aktarımına iletişim denir. İletişim ayrıca bildirişim, haberleşme, komünikasyon anlamlarını da içermektedir. Teknik bir isim olarak kullanıldığında ise kitle iletişim araçları kullanılarak gerçekleştirilen bilgi alışverişi, bildirimde bulunma, haberleşme, muhabere ve komünikasyon faaliyetleri olarak adlandırılabilir” (TDK, 2020: 1173). İletişim becerileri P21 (2019: 5) sınıflandırmasında fikirleri sözlü, yazılı veya sözsüz olarak aktarma becerisi, bilgi, değer ve niyetleri anlamlandırarak çıkarım yapmak için aktif dinleme becerisi, çeşitli medya unsurlarını ve bunlara bağlı olarak çalıştırılan teknolojileri kullanmak ve bunların etkin olarak çalışma ve kullanılma durumlarını bazı ölçütler çerçevesinde değerlendirerek yargıda bulunmayı bilmek, çeşitli çevre ve ortamlarda etkili olabilecek iletişim yol ve yöntemlerini seçerek en etkili şekilde bu iletişim yöntemlerini kullanabilmek, farklı iletişim yolu alternatiflerine ve çoklu dil becerisi şeklinde ifade edilmiştir. Bunun yanında iş birliği becerileri de farklı gruplarda etkili ve grup üyeleri arasında saygıyı koruyarak çalışabilme becerisi, ortak hedefe varmak için gerektiğinde esnek davranabilme, kendi dışındaki grup üyelerinin eksik kaldığı yönleri fark ederek tamamlayıcı rol üstlenerek grup üyelerine bu açıdan yardımcı olma isteği, ortak çalışmada sorumlulukları paylaşabilme, her grup üyesinin ortak çalışmadaki sorumluluğunu fark ederek çalışma esnasındaki sorumluluk alanında yaptığı katkıyı değerlendirme olarak belirtilmiştir. Gelen (2017: 20) 21. yüzyıl becerileri bağlamında iletişim becerilerini açıkça iletişim kurma başlığı altında

- Düşünce ve fikirleri sözel, yazılı veya yazılı olmayan iletişim becerilerini kullanarak farklı bağlam ve şekillerde ifade etmek,
- Bilgi, değerler, tutumlar ve niyetleri de kapsayacak şekilde bir mesajın içerisindeki manayı çözümleyebilmek için etkin bir şekilde dinlemek,
- İletişim kurarken daha önce belirlenmiş birtakım amaçlarınızın olması (örneğin; bilgilendirici, eğitici, motive edici, ikna edici amaçlar),
- Birden çok medya unsuru ve teknolojik araç ve imkandan faydalanmak ve ortaya çıkardığı etkileri belirlediğiniz öncelik sırasına göre değerlendirmeye almak,

- Farklı ortamlarda uygun iletişim şeklini seçerek etkin iletişim kurmak şeklinde maddeler halinde ifade etmiştir. Araştırmacı iş birliği becerilerini ise başkaları ile iş birliği yapma başlığı altında
- Farklı ekiplerle etkili ve saygı çerçevesinde çalışmalar yapabilme becerisini gösterebilmek,
- İçinde bulunduğumuz grubun belirlenmiş ortak hedefini gerçekleştirmek için esneklik ve isteklilik kazanımı için alıştırmalar yapmak,
- Birlikte çalışmanın beraberinde getirdiği bireysel sorumluluğu üstlenerek grup içindeki her bir üyenin ortak amaca varılması için verdiği katkının farkında olarak yapılan katkılara kıymet vermek maddeleri ile açıklamıştır (Gelen, 2017: 20).

1.1.2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri

21. yüzyılda insanlar, bilgiye erişimin kolaylaştığı, teknolojik araçların ve kabiliyetlerin hızla değiştiği, iş birliği ve bireysel katkı olanaklarının arttığı teknoloji ve medya merkezli bir dünyada yaşamaktadır. 21. yüzyılda bireylerin etkili olabilmesi, bilgi, medya ve teknolojiye ilişkin işlevsel ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirebilmelerine bağlıdır (AmerikanOLC, 2017; Cisco, 2010,EnGauge,2003; Griffin, McGaw & Care, 2012; IowaCore, 2010; P21,2019). P21 (2019) sınıflandırmasında bilgi, medya ve teknoloji becerileri “bilgi okuryazarlığı becerisi, medya okuryazarlığı becerisi, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerisi” alt başlıkları altında verilmiştir.

1.1.2.1. Bilgi Okuryazarlığı Becerisi

Teknolojik imkanların hızlı bir şekilde ilerleme kaydetmesi insanların değişen ve gelişen imkanlara uyum sağlaması için gereken bilgiye olan ihtiyacını artırmıştır. Çağımızda bilgiyi kaynağından çıktığı haliyle değil, ona mümkün olan en süratli şekilde ulaşmaya ve yeniden bilgiyi bazı süzgeçlerden geçirerek inşa etmeye önem verilmektedir (UNESCO, 2020: 21).

Bilgi okuryazarlığı becerisi, bilgiye etkili ve verimli şekilde ulaşmak ve bilgileri eleştirel boyutta değerlendirerek yetkin bir şekilde kullanmaktır (P21, 2019: 5). Bilgi toplumları öğrenme becerilerini yaşam boyu devam ettirebilmek için bu beceriye sahip insanlara ihtiyaç duymaktadır. Bilgi çağında bireylerin hızla değişen bilgiyi farklı

kaynaklardan edinip analiz ederek kullanabilmeleri, yaşam boyu sürdürülen ve üst düzey düşünme becerileri gerektiren bilgi okuryazarlığına sahip olmalarına bağlıdır (Kurbanoğlu ve Akkoyunlu, 2001: 82).

1.1.2.2. Medya Okuryazarlığı Becerisi

Radyo Televizyon Üst Kurulu (2007: 33) tarafından öğretmenlerin medya okuryazarlığı dersi için faydalanabileceği el kitabında medyanın toplumsal yaşamın en belirleyici alanlarından biri haline geldiği ve artan iletişim imkânları bireyleri doğrudan iletişim yerine medya aracılığıyla etkileşime yöneltmiş olduğu belirtilmiştir. Bu durum, medyayı bilgi edinme, eğitim, eğlence ve sosyalleşme gibi birçok ihtiyacın karşılandığı merkezi bir konuma taşımaktadır. Bu eserde medya okuryazarlığı, “toplumda bir denetim mekanizması görevi üstlenen ve bu maksatla bütün dikkatini toplumsal alana yoğunlaştırılmış olan medyaya karşı bireylerin de medyanın ulaştırdığı bilgilerin dezenformasyonuna karşı onu denetlemesi ve dikkatini medyanın işleyişine yönlendirmesi” şeklinde tanımlamıştır (RTÜK, 2007: 33).

P21 sınıflandırmasında medya okuryazarlığı, medya analizi yapmak ve medya ürünleri tasarlamak boyutlarıyla açıklanmıştır. Medya analizi, medya iletilerinin amacı ve oluşturulma biçimini anlamayı, mesajların bireylerce nasıl yorumlandığını ve değerlerin bu süreci nasıl etkilediğini incelemeyi, ayrıca medyanın etik ve yasal kullanımına dair temel bir bilinç geliştirmeyi amaçlar. Medya ürünleri tasarlamak ise medya oluştururken uygun araçları, kuralları ve unsurları doğru şekilde kullanmayı, ayrıca çok kültürlü ortamlarda etkili ifade ve çeviri biçimlerini anlamlandırarak uygulamayı içerir (P21, 2019: 5).

1.1.2.3. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı Becerisi

Bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerinin kazanılmasında ilk koşul, bilgi sahibi olmak, edinilen bilgiyi verimli şekilde kullanmak ve bilginin paylaşımını sağlamaktır (Ceylan ve Akçay, 2019: 86). Bu beceriler bilgiye ulaşım, bilginin yönetimi, birleştirimi, değerlendirilmesi ve bilgi üretimindeki yeterlilikler olmak üzere beş başlıkta toplanmıştır (Moradi-Rekabdarkolaii, 2011: 44). Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı, bilginin araştırılması, düzenlenmesi, değerlendirilmesi ve iletilmesinde dijital teknolojilerin uygun biçimde kullanılmasını; ayrıca bu süreçte etik ve yasal ilkelere dayalı yeterliliklerin bütününe ifade eder. (P21, 2019: 5).

Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarı olan öğrenciler, içeriği daha hızlı yönetme, problemleri daha etkili çözüme, öz yönetim becerilerini geliştirme ve öğrenme sürecini kendi kontrolünde yürütme gibi avantajlara sahiptir (Katz, 2005: 1). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızlı gelişimi, eğitimin niteliğinin çağın gerekliliklerine uyum sağlaması için öğretmen, öğrenci ve yöneticilerin bu teknolojilere ilişkin yeterli becerilere sahip olmasını zorunlu kılmıştır. (ISTE 2016: 3).

1.1.3. Yaşam ve Kariyer Becerileri

Günümüzün küresel rekabet ortamında, karmaşıkleşan yaşam ve çalışma koşullarında etkili olabilmek için bireylerin yalnızca düşünme ve bilgi becerileriyle değil, aynı zamanda yaşam ve kariyer becerilerini geliştirmeye yönelik çaba göstermeleri gerekmektedir. P21 sınıflandırmasında (2019: 2) yaşam ve kariyer becerileri;” esneklik ve uyum sağlayabilme, sosyal ve kültürler arası beceriler, girişimcilik ve öz yönlendirme, üretkenlik ve hesap verebilirlik, liderlik ve sorumluluk alma becerileri” şeklinde ifade edilmiştir. Farklı sınıflandırmalarda ise “üretkenlik, öz yönlendirme, girişimcilik ve liderlik” becerileri 21. yüzyıl becerileri olarak belirtilmiştir (Amerikan OLC, 2017; Cisco, 2010; EnGauge, 2003; Fadel, Bialik ve Trilling, 2015; Griffin, McGaw & Care, 2012; IowaCore, 2010; NRC, 2011; P21, 2019).

1.1.3.1. Esneklik ve Uyum Sağlayabilme Becerisi

Esneklik, farklı inanç, görüş ve kültürlerle sahip bireyleri anlayabilme, ortak çalışmalarda bu farklılıklardan doğan eleştirileri yapıcı biçimde değerlendirme ve geri bildirimleri uygulanabilir çözümlere dönüştürebilme becerisi olarak tanımlanır. (P21, 2019: 6). Uyum sağlama becerisi ise farklı görev, sorumluluk, çalışma programı, zaman ve mekânlara adapte olabilmek; değişen öncelikler ve belirsizlik durumlarında etkili biçimde çalışabilme yeteneği olarak tanımlanır (P21, 2019: 6). Başka bir ifadeyle, öngörülemeyen durumlar ortaya çıktığında ve mevcut koşullar hedeflerden uzaklaştığında, yeni yöntem ve çözüm stratejilerine açık olup, mevcut bilgi, deneyim, kültür ve inançların ötesine geçerek bunları deneme fırsatı yaratabilme yeteneğidir.

Yeni durumlara göre yol haritası çizebilmek, esneklik ve uyum sağlayabilme becerisinin temel göstergesidir. Tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi, bireylerin ve kurumların bu beceriyi ne kadar etkin kullanabildiğini gözler önüne sermiştir. Salgınla birlikte eğitimde yüz yüze ortamdan uzaktan eğitime (EBA) geçilmiş,

birçok kurum evden çalışma modeline yönelmiştir. İnsanlar günlük ihtiyaçlarını karşılamak için online alışveriş ve paket servis uygulamalarını yoğun biçimde kullanmaya başlamış, hatta evde kalınan dönemlerde ekmek yapımı gibi geleneksel faaliyetlere yönelerek yeni yaşam biçimleri geliştirmiştir. Bu süreç, bireylerin ve toplumun ani değişimlere karşı çözüm üretme, alışkanlıklarını yeniden düzenleme ve teknolojiyle uyum sağlama becerisini güçlendirmiştir. Sonuç olarak Covid-19 dönemi, esnekliğin sadece kişisel bir özellik değil, aynı zamanda toplumsal dayanıklılığın ve sürdürülebilirliğin de temel unsuru olduğunu açıkça göstermiştir. Trilling ve Fadel (2009: 69)'in belirttiği gibi esneklik ve uyum becerisi, herkesin edinmesi ve bu yönde gelişim göstermesi gereken önemli bir beceri olduğunu ortaya koymaktadır.

1.1.3.2. Sosyal ve Kültürler Arası Beceriler

P21 (2019) sınıflandırılmasında etkili iletişim ne zaman dinleyeceğini ve ne zaman konuşacağını bilmenin yanı sıra, saygılı ve profesyonel bir üslupla iletişimi yönetebilme becerisi olarak tanımlanmıştır. Kültürlerarası etkileşim ise farklı kültürel ve sosyal geçmişlere sahip bireylerle saygılı, açık fikirli ve verimli biçimde çalışabilme; çeşitli görüş ve değerleri önyargısız şekilde değerlendirerek yeni fikirler geliştirme ve bu farklılıklardan yararlanarak ortaya konan işin niteliğini artırma becerisi olarak tanımlanır (P21, 2019: 6) Bu beceriler 21. Yüzyıl becerilerine yönelik yapılan farklı sınıflandırmalarda da öğrencilere kazandırılması gereken beceriler arasında sayılmıştır (AACU, 2007; Cisco, 2010; NRC, 2011). İnsanlık tarihi göz önüne alındığında farklı din, kültür, gelenek ve göreneklere sahip insanların bir arada yaşadığı, kültürel alışverişte bulunduğu ve etkileşim içinde olduğu görülmektedir.

1.1.3.3. Girişimcilik ve Öz yönlendirme Becerisi

P21 (2019: 7) sınıflandırmasında bu beceri “hedef ve zaman yönetimi, bağımsız çalışma, kendini yönlendiren öğrenciler “olmak üzere üç boyutta ele alınmıştır. Hedef ve zaman yönetimi ile somut ve soyut hedefler belirleyip zamanı ve iş yükünü dengeli biçimde yönetme, bağımsız çalışma ile doğrudan gözetim olmadan görevleri takip etme, önceliklendirme ve tamamlama becerisi kendini belirlenen hedefe yönelten öğrenciler (yani öz yönlendirme becerisine sahip bireyler) ile ise kendi öğrenme süreçlerini fark eden, gelişim fırsatlarını değerlendiren, becerilerini profesyonel düzeye taşımak için girişimci davranan ve yaşam boyu öğrenmeye eleştirel bir yaklaşımla bağlı kalan kişiler

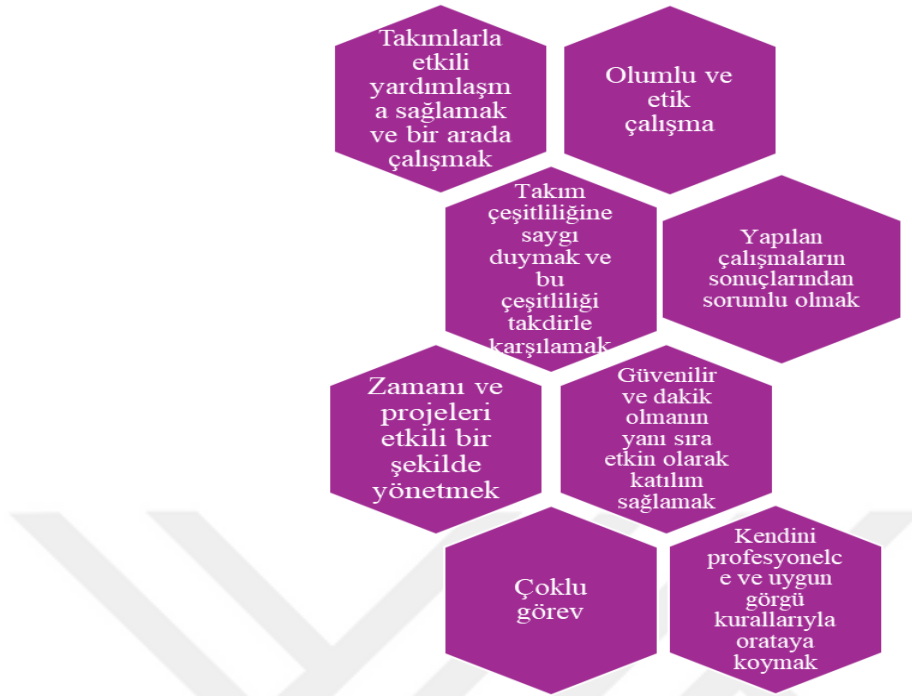
kastedilmektedir (P21, 2019: 7). Shane ve Venkataraman (2000: 218) göre girişimcilik becerisi bireylerde fırsatlar bulma ve ortaya çıkan riskleri göze almak gibi özelliklerin bulunmasıyla açıklanır. Shane, Locke ve Collins'e (2003: 261) göre bir durumun fırsat olarak görülmesi bireyin koşulları ve bakış açısına bağlıdır; fırsatın değerlendirilme biçimi kişisel yorumlarla şekillenir ve bu da girişimcinin davranışlarını etkiler. Fırsatların dönüştürülerek kullanılması hem fayda hem de zarar riski taşır; dolayısıyla girişimcilik, bireylerin bu riskleri üstlenme ve fırsatları değerlendirme konusundaki kararlarıyla yakından ilişkilidir.

1.1.3.4. Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik Becerisi

Üretkenlik, bireyin üyesi olduğu grup veya takımın hedeflerine ulaşması sürecinde öncelikli ihtiyaçları belirleyerek; zaman yönetimi, etik çalışma anlayışı ve iş birliği becerilerini kullanarak somut bir ürün ortaya koyma yeteneğidir. Aynı zamanda derin anlayışı ve gerçek dünya ile etkileşimi temel alan; öğrencilerin anlamlı problemleri çözerek öğrenmesini ve farklı yollarla ustalık göstermesini destekleyen bir öğrenme yaklaşımıdır. Hesap verebilirlik ise insanlık tarihi kadar eski bir kavram olmakla birlikte, günümüzde özellikle çalışma yaşamı ve eğitim alanlarında giderek daha fazla önem kazanmıştır (P21, 2019: 7).

Bu bağlamda, üretkenlik ve hesap verebilirlik birbiriyle yakın ilişki içindedir. Üretkenlik, ortaya bir değer veya ürün koymayı ifade ederken; hesap verebilirlik, bu ürünün etkililiği, niteliği ve sürecin sorumluluğunu üstlenme durumunu ifade eder (P21, 2019: 7). Öğrencilerin hesap verebilirlik ve üretkenlik becerilerini edinmeleri için; ulaşılacak istenen hedeflerin oluşturulması, gerçekleştirilmesi istenen işleri önem sırasına göre listelemesi ve zamanı verimli kullanması gerekmektedir (Trilling ve Fadel, 2009: 69). Üretkenlik ve hesap verebilirlik becerilerinin geliştirilmesi için gerekli ön koşul beceriler Şekil 5'te gösterilmektedir.

Şekil 1.5. Trilling ve Fadel 21. Yüzyıl Becerileri

1.1.3.5. Liderlik ve Sorumluluk Alma Becerisi

Liderlik, belirlenen hedeflere ulaşmak için yol gösterme, rehberlik etme ve grup üyelerini ortak amaçlar doğrultusunda yönlendirme sürecidir. Etkili liderlik, insan ilişkileri ve problem çözme becerilerinin doğru kullanılmasını, bireysel çıkarlar yerine ortak hedeflerin öncelenmesini ve etik değerlere dayalı sorumlu bir tutum sergilemeyi gerektirir. (P21, 2019: 8).

Kivunja' (2015: 2) göre “esneklik ve uyum, girişimcilik ve öz yönlendirme, sosyal ve kültürlerarası beceriler, üretkenlik ile liderlik ve sorumluluk becerileri” yeni kavramlar değildir; ancak bilgi çağında önemleri artmış ve öğrenmenin temel unsurları haline gelmiştir. Bu nedenle eğitim kurumları, öğrencilerin bu becerileri kazanmasına olanak sağlamalı ve onları mezuniyet sonrası yaşamlarına hazırlamalıdır. Bilginin ekonomik bir değere dönüşmesiyle dijitalleşen iş dünyası daha esnek ve rekabetçi hale gelmiştir. Dolayısıyla eğitim kurumları, bu becerileri programlarına entegre ederek öğrencilerine geleceğin fırsatlarını yakalama imkânı sunmalıdır (Kivunja, 2015: 2).

Ülkemizde 2005 yılından itibaren öğretim programlarında 21. yüzyıl becerilerine yer vermeye başlamıştır. Mevcut programların yenilenme sürecinde, farklı ülkelerdeki benzer programlar incelenmiş ve hem ulusal hem de uluslararası akademik çalışmalar

değerlendirilmiştir. Program tasarımında, uygulayıcı öğretmenlerden öğrencilere kadar tüm paydaşlardan görüşler anketler aracılığıyla toplanmış; öğretmen ve yöneticilerin eleştirileri, zümre raporları ve eğitim fakültelerinin alan raporları dikkate alınmıştır. Ayrıca her ders için elektronik anketler uygulanarak elde edilen veriler analiz edilmiş ve programların sosyal, bilimsel ve teknolojik ihtiyaçlarla uyumlu hale getirilmesine özen gösterilmiştir (MEB, 2018: 7).

2005 yılında özellikle ilkokul seviyesinde başlayan öğretim programı değişiklikleri, 2009, 2015 ve 2018 yıllarında da devam etmiştir. Türkçe Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri zihinsel beceriler ile konuşma, dinleme, izleme, okuma ve yazma gibi dil becerilerini kazanmalarını hedeflemektedir. Program, bilgi, beceri ve değerleri uyum içinde bütünleştirerek okuma alışkanlığı, Türkçeye sevgi, dili etkin kullanma ve eleştirel ile yaratıcı düşünme becerilerini kazandırmaktadır (MEB, 2018: 3). Bu nedenle Türkçe dersi, 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

1.2. ORTAOKUL TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Öğretim programları genellikle amaç, değerler, yetkinlikler ve ölçme-değerlendirme gibi temel unsurları içerir. 2019 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı dersin özel amaçları, öğrenme-öğretme ve değerlendirme yaklaşımları ile uygulamada dikkat edilecek hususları açıklarken, 2024 programında temel amaçlar, uygulama esasları, tema ve metin seçimi, öğrenme çıktıları ve süreçleri gibi detaylar daha kapsamlı şekilde ele alınmıştır. Bu bölümde önce Millî Eğitim Bakanlığı öğretim programlarının genel hatları, ardından “2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı” incelenecektir.

1.2.1. Öğretim Programlarının Temel Yaklaşımı

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları ortak metninde temel yaklaşım “öğrenci profili, erdem- değer-eylem çerçevesi, beceriler çerçevesi bileşenlerinden oluşan bütüncül bir model” şeklinde ifade edilmiştir” (MEB, 2024: 3). Bu model, köklü medeniyet değerleri üzerine inşa edilmiş; ahlaklı, erdemli, eleştirel düşünen ve medeniyet kurucu nesiller yetiştirmeyi amaçlayan millî bir eğitim anlayışını benimsemektedir. Ayrıca eğitimde fırsat eşitliğini ve adaleti gözeterek bilgiyle sorumluluğu bütünleştiren, bireyin dengeli gelişimini ve Türkçenin etkin kullanımını esas alan değer temelli esnek bir sistem öngörmektedir (MEB, 2024: 4).

1.2.2. Öğretim Programlarının Genel Amaçları

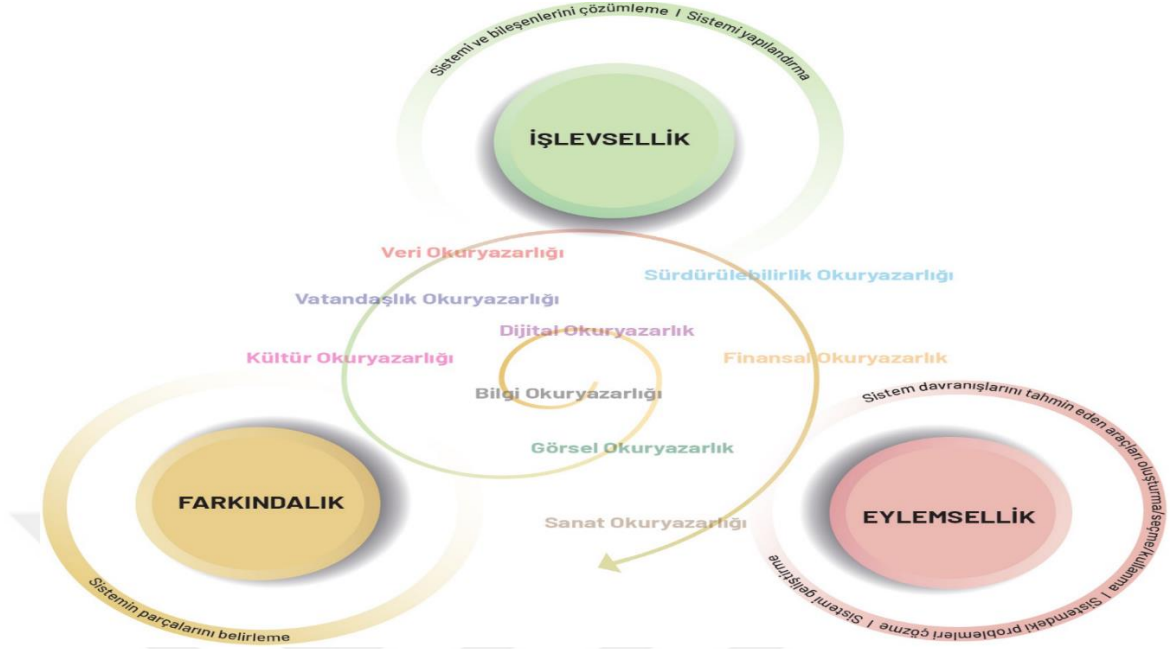
Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda yer alan genel amaçlar ve temel ilkeler doğrultusunda hazırlanmış; öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olarak yetişmelerini hedeflemektedir. Bu programlar, eğitim süreçlerinin tüm aşamalarında rehber niteliği taşıyan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni temel alınarak yapılandırılmıştır. (MEB, 2024: 5).

1.2.3. Öğretim Programlarının Beceriler Çerçevesi

Öğretim programlarının beceriler çerçevesi bölümü “kavramsal beceriler, alan becerileri, eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve okuryazarlık becerileri” başlıkları altında ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Kavramsal beceriler; temel beceriler, bütünsel beceriler, üst düzey düşünme becerileri olmak üzere üç başlık altında ele alınmıştır. Alan becerileri; Türkçe, matematik, fen bilimleri ve sosyal bilimler” olarak dört başlığa ayrılmıştır. Eğilimler ise kendi içerisinde benlik eğilimleri, sosyal eğilimler, entelektüel eğilimler şeklinde sıralanmıştır. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri; benlik becerileri, sosyal yaşam becerileri, ortak/birleşik beceriler şeklinde ayrıntılı olarak açıklanmıştır. (MEB, 2024: 15-35).

Öğretim programlarında ayrıca okuryazarlık becerileri de belirlenmiştir. 2018 yılında hazırlanan öğretim programlarında bu başlık yetkinlikler olarak belirlenmişken 2024 yılında okuryazarlık becerileri olarak güncellenmiştir. Okuryazarlık becerileri öğrencilerin değişen yaşama ayak uydurabilmeleri için önemli görülmüştür (MEB, 2024: 146). Bu beceriler Şekil 6’da gösterilmiştir.

Şekil 1.6. Sistem Okuryazarlığı Bağlamında Okuryazarlık Türleri

Kaynak: (MEB, 2024: 39)

1.2.4. Öğretim Programlarında Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)

Ölçme ve değerlendirme, öğrencinin öğrenme sürecini izleyip eksiklerini belirleyerek öğretimi destekleyen, geri bildirim temelli ve beceri odaklı bir süreçtir. Bu süreçte öğretmen, öğrencilerin gelişimini sistemli biçimde takip eder; bireysel farklılıkları dikkate alarak çeşitli ölçme yöntemleri kullanır, anlamlı dönütlerle öğrencinin öz değerlendirme yapmasını ve öğrenme sürecine aktif katılımını destekler. Öğretim programları, ölçme ve değerlendirme ilkeleri doğrultusunda öğrencilerin bireysel yeteneklerine dayalı olarak sürekli ve çeşitli yöntemlerle izlenmesini sağlayan, yetenek temelli değerlendirmeleri esas alan bir yapıya sahiptir. Yeni programlar, öğrenme kanıtlarının tüm ölçme ve değerlendirme süreçlerine dâhil edilmesini öngörerek öğrencinin gelişimini bütüncül biçimde değerlendirmeyi amaçlamaktadır (MEB, 2024: 41-43).

1.2.5. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı

Bu bölümde “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın” özel amaçları ve öğrenme çıktıları, temalar, öğrenme-öğretme yaşantıları, ölçme ve değerlendirme (öğrenme kanıtları) açıklanmıştır.

1.2.5.1. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Temel Yaklaşımı ve Özel Amaçları

Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin dili en yetkin biçimde kullanmalarını, Türkçenin zenginliğini tanımalarını ve bu yolla Türk kültürünü ve değerlerini doğru biçimde kazanmalarını amaçlamaktadır. Program, beşinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar tüm dil becerilerinin dengeli biçimde geliştirilmesine, kavramsal ve sosyal-duygusal becerilerin güçlendirilmesine, ayrıca eleştirel düşünme, değerlendirme ve üretim becerilerinin kazandırılmasına odaklanmaktadır (MEB, 2024: 5). Bu programla öğrencilerin

1. “dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirmeleri,”
2. “okuduklarını, dinlediklerini/izlediklerini anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmeleri,”
3. “duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri,”
4. “duygu ve düşüncelerini Türkçenin zengin ifade olanaklarından faydalanarak anlatabilmeleri,”
5. “Türkçeyi konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli ve özenli kullanmaları,”
6. “basılı materyaller ile çoklu ortam kaynaklarından bilgiye erişme; ulaştıkları bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerini geliştirmeleri,”
7. “dil becerileri aracılığıyla kavramsal beceriler, eğilimler, değerler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve okuryazarlık becerilerini geliştirilmeleri,”
8. “millî, manevî, ahlakî, tarihî, kültürel ve sosyal değerlere önem vermeleri; millî duygu ve düşüncelerini geliştirmeleri,”
9. “Türkiye’den ve dünyadan seçilmiş kültür ve sanat eserleri aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmeleri ve benimsemeleri” amaçlanmaktadır (MEB, 2024: 5).

1.2.5.2. Temalar

“2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın” uygulanması sırasında bütün sınıf seviyelerinde 6 tema belirlenmiştir. “İletişim ve Sosyal İlişkiler” teması zorunlu

tema olarak her sınıf seviyesinde yer almaktadır. Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda bütün sınıf düzeylerinde 6 toplamda 24 tema yer almaktadır. Temalar incelendiğinde her birinin 3 okuma ve 1 dinleme/izleme metni içerdiği görülmektedir. Temaların işleniş sırası öğretim programında belirlenmiştir (MEB, 2024: 19).

Sınıf seviyesine göre temalarda bulunan öğrenme çıktı sayılarını ve süre ile ilgili bilgileri içeren tablolar eklerde sunulmuştur.

1.2.5.3. Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarına İlişkin Esaslar

Sınıf içi değerlendirmenin temel amacı, öğretim sürecini destekleyerek öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek ve öğrenme ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bu anlayışla ölçme ve değerlendirme, öğrenmenin niteliğini artıran geliştirici (biçimlendirici) bir süreç olarak ele alınmakta ve sınıf içi uygulamalarda daha geniş bir işlev kazanmıştır (MEB, 2024: 27). Ölçme değerlendirme sürecinde esas alınması gereken ilkeler:

1. “Tasarlanan ölçme ve değerlendirme araçları açık ve anlaşılır olmalıdır.”
2. “Ölçme ve değerlendirme araçları öğrencilerin düzeyine uygun olmalıdır.”
3. “Tasarlanan ölçme ve değerlendirme araçları farklı değerlendirme görev biçimlerini içermelidir.”
4. “Değerlendirme sürecinde öğrencilerin öz, akran ve grup değerlendirme yapabilmelerine olanak tanınmalıdır.”
5. “Öğretmen değerlendirme sürecinde öğrencinin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemeli, bunları öğrencilere ve/veya velilere ölçme ve değerlendirme araçlarını kanıt göstererek betimleyici geri bildirim şeklinde sunmalıdır.”
6. “Nitelikli geri bildirim; yargılayıcı olmayan, destekleyici ve zamanında olandır. Geri bildirimin süreç odaklı olması uygundur.”
7. “Okuma ve dinleme/izleme becerileri çoktan seçmeli, serbest çağrışım, özetleme gibi dolaylı değerlendirme görev biçimleri ile değerlendirilebilir.”
8. “Sonuç değerlendirmede öğrencinin tanıdığı değerlendirme görev biçimleri kullanılmalıdır” şeklinde belirtilmiştir (MEB, 2024: 27).

1. İlgili Araştırmalar

Literatür incelendiğinde 21. yüzyıl becerilerini konu alan pek çok çalışmayla karşılaşılmaktadır. Örneğin Akyol'un (2011) araştırmasında, 2005 Türkçe Öğretim Programı'nın öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini geliştirme düzeyi değerlendirilmiştir. Bulgular, programın bu beceriyi kazandırmada yeterli olmadığını göstermiştir. Ayrıca, eleştirel okuma becerileri bakımından kız öğrencilerin başarı düzeylerinde anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aldıg (2016) çalışmasında Türkçe öğretim programında bulunan 6. 7. ve 8. sınıf dinleme kazanımlarının yaratıcı düşünme becerilerine katkısının öğretmen görüşlerine göre incelenmesini ve Türkçe öğretim programının uygulamalarının öğrenme sürecini nasıl etkilediğini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın nihayetinde ortaokul Türkçe öğretim programı dinleme alanı kazanımlarının öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Analiz sonucunda, cinsiyet, kıdem, mezun olunan bölüm ve öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Anagün ve arkadaşları (2016) araştırmasında öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerine yönelik algılarını ölçmek için geliştirilen bir ölçme aracının geçerlilik ve güvenirlik çalışması sonuçlarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Bu araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarına yönelik olarak geliştirilen 21.yüzyıl becerileri geçerlik ve güvenirlik çalışması, ölçeğin yeterli seviyede psikometrik nitelikleri barındırdığını ortaya koymuştur.

Arı (2017), 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki okuma kazanımlarını incelemiş ve bu kazanımların diğer dil becerileriyle uyumlu biçimde yapılandırıldığını belirtmiştir. Ayrıca, 2017 programındaki okuma kazanımlarının 2006 ve 2015 programlarına göre daha nitelikli olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Başpınar Yörük (2013) çalışmasında Türkçe dersi öğretim programında yer alan okuma becerisi kazanımları için Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında bulunan yaratıcı düşünmeyi ilerletmesi ve yaratıcılığı ileri seviyelere taşıyacak yöntem, tekniklerin incelenmesini amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda öğrenci çalışma kitaplarında belirlenmiş okuma kazanımlarına dönük yaratıcı düşünmeyi arttıran etkinlikler oluşturulduğu, bu etkinliklerde de yaratıcılığı arttırma yöntemlerinden

yalnızca bir kısmına ağırlık verildiği, etkinliklerin giderek tek tipleştiği ortaya konulmuştur.

Bozkurt ve Çakır (2016) çalışmasında ortaokul öğrencilerinde bulunduğu düşünülen 21.yüzyıl öğrenme becerilerini, okul etkinliklerinde kullanma seviyelerini araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin 21.yüzyıl öğrenme becerileri olarak incelenen; aktif öğrenme, problem çözme, öğrenmeyi öğrenme, iş birliği ve iletişim becerilerinde iyi seviyede oldukları belirlenmiştir.

Coşkun ve Taş (2008 çalışmasında 1924 yılından başlayarak 2006 yılına kadar hazırlanan 15 Türkçe öğretim programını, Türkçe ders kitaplarına metin seçiminde tür, tema, içerik, uzunluk, kaynak ve yazar tercihi gibi kriterler açısından değerlendirmesini yapmayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonuçları göre günümüze yakın tarihlere geldikçe Türkçe öğretim programlarında kitaplara konulacak metinlerin belirlenmesi ile ilgili daha fazla sayıda değişkenin bulunduğu ve daha belirleyici ifadelerin yer aldığını ortaya koymaktadır.

Çınar (2019) araştırmasında, Çorum ilinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerine yönelik algı ve görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışma bulguları incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre öğretmen yeterlilik algıları Öğrenme ve Yenilenme boyutunda erkek öğretmenler için anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bilgi, Medya ve Teknoloji becerileri alt boyutunda 10-15 sene deneyime sahip öğretmenlerin yeterlilik algılarının 21 sene ve üzeri deneyime sahip öğretmenlerden yeterlilik algıları bakımından daha fazla geliştiği görülmüştür. Eğitim seviyesi ve branş açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Sosyal medya kullanımı fazla olan öğretmenlerin daha az kullananlara kıyasla yeterlilik algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Çolak (2018) çalışmasında ortaokul fen bilimleri dersinin 21. yüzyıl becerilerini edindirmedeki etkinlik seviyesini öğretmenler görüşleri çerçevesinde ele almayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenler fen bilimleri dersinin 21. yüzyıl becerilerini edindirmedeki etkinliğine kısmen katılmışlardır. Medya okuryazarlığı becerisi ile ilgili ortaya çıkan nitel verilerin nicel verileri desteklemediği görülmüştür. Öğretmenlerin birbirinden dikkate değer şekilde farklılık gösteren görüşleri uzun süre görev aldıkları okul türlerine göre farklılık göstermektedir.

Dulun (2018) çalışmasında, Uluslararası Bakalorya Diploma Programı'na hazırlanan öğrencilerin sürece ilişkin algıları incelenmiştir. Bulgular, öğrencilerin 9. ve 10. sınıf öğrenim deneyimlerini olumlu değerlendirdiklerini göstermektedir. Dil derslerinin bağımsız ve yaratıcı düşünmeyi desteklediği, eleştirel düşünme ve iletişim becerilerinin gelişiminin önemsendiği belirlenmiştir. Ayrıca, Uluslararası Bakalorya Orta Yıllar Programı'nın araştırma ve bağımsız düşünme fırsatlarını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Durukan ve Demir'in (2017) çalışmasının amacı, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinlikleri Bloom'un yenilenmiş taksonomisi doğrultusunda sınıflandırarak bu etkinliklerin eleştirel düşünme becerileriyle olan ilişkisini incelemektir. Araştırma sonucunda, dört temel beceriye yönelik etkinliklerin taksonomi basamaklarında dengeli bir şekilde dağılmadığı, çoğunluğunun hatırlama ve anlama düzeylerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Ayrıca, eleştirel düşünme ile ilişkilendirilebilecek analiz etme, değerlendirme ve yaratma basamaklarına ait etkinliklerin sayısının yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Durukan (2013) çalışmasında 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda bulunan okuma, yazma, konuşma ve dinleme/izleme kazanımlarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesini ve okuma, yazma, konuşma ve dinleme/izleme kazanımlarına dönük öğretmenlerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda ortaya konan veriler ışığında öğretmenlerin okuma, yazma, konuşma ve dinleme/izleme kazanımlarının açık, faydalı, uygulanabilir, ölçülebilir ve sınıf seviyelerine uygun olduğuna dair görüş belirtmişlerdir.

Ekici, Abide, Canbolat, Öztürk (2017) çalışmanın amacı dünya ölçeğinde 21.yüzyıl becerilerinin tanımını yapan kişi, kurum ve kuruluşların bahsi geçen becerilerle ilgili nasıl tanımlamalar yaptıklarını, bu tanımlamaların ortak olan ve birbiriyle benzeşen ayrıca diğer tanımlamalardan ayıran taraflarını açıklamak ve bütün kaynakların 21.yüzyıl becerisi olarak nitelendirdikleri becerilerin bir listesini oluşturmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın sonucunda analizi yapılan 19 kaynaktan 63 farklı beceriye erişilmiştir. Kaynaklarda en çok tekrarlanan beş beceri sırasıyla; “problem çözme, iletişim, iş birliği, yaratıcılık/yenilikçilik ve eleştirel düşünme becerileridir.” Sadece birer kaynaktan bulunan

beceriler ise “problem çözme, iletişim, iş birliği, yaratıcılık/yenilikçilik ve eleştirel düşünme becerileridir.”

Karakoç Öztürk’ün (2016) araştırması, 2006 Türkçe dersi öğretim programında yazma becerisine ilişkin belirlenen amaç ve kazanımların; önerilen etkinlikler, yöntem-teknikler, araç-gereçler ile ölçme ve değerlendirme boyutları açısından, Türkçe öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda incelenmesini hedeflemiştir. Çalışmanın bulgularına göre, öğretmenlerin büyük bir kısmı öğrencilerin planlı yazma, yazılarını değerlendirme ve düşüncelerini yazılı biçimde ifade etme alışkanlığı kazanma hedeflerine yeterince ulaşamadıklarını ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenlerin çoğunun öğrenci çalışma kitabındaki etkinlikler dışında alternatif etkinlikler tasarlamadıkları, öğrencilerin ise özellikle hikâye yazmaya yönelik etkinlikleri daha ilgi çekici buldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte öğretmenlerin genel olarak uyguladıkları etkinlikleri olumlu değerlendirdikleri, ancak bazı öğretmenlerin etkinliklerin fazlalığının geri bildirim sürecini zorlaştırdığını ve öğrencilerde yazma kaygısını artırdığını düşündükleri saptanmıştır.

Kurudayıoğlu ve Çetin (2015) çalışmasında İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan temel becerilerin tanımlamasını yaparak açıklamak, temel becerilerin gelişimini sağlayacak yolları bulup buna yönelik uygulama ve etkinlikler oluşturmayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda ve Türkçe dersi çalışma kitabında temel becerileri geliştirme konusunda eksiklikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kurudayıoğlu ve Soysal (2019) çalışmasında 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıf) kazanımlarının 21. yüzyıl becerilerine uygunluk açısından incelemeyi amaçlamıştır. Her geçen gün gelişen ve değişen dünyaya uyum sağlayabilmek adına öğrenciler için büyük öneme sahip 21. yüzyıl becerilerine 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarında yeterli ve dengeli bir şekilde yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Menteşe (2013) çalışmasında ortaokul düzeyinde eğitim veren Türkçe dersi öğretmenlerinin Türkçe dersi öğretim programının farklı noktalarına ilişkin görüşlerini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin Türkçe dersi öğretim programında bulunan program unsurlarının önemli olduğu fakat bu unsurların gerekli seviyede gerçekleştirilemediği görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bunun dışında

öğretmenlerin programı uygularken öğrencilerin seviyelerindeki farklılıklar, ders araç gereçlerinin eksikliği, çalışma kitaplarının ve öğretim materyallerinin yetersizliği gibi sorunlarla karşılaşıldığını ve hizmet içi eğitimi gerekli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Orhan Göksün (2016) çalışmasında öğretmenlerin şahsi öğrenme tecrübeleriyle paralel şekilde öğretim yaptıkları önermesini 21. yüzyıl öğrenen becerileri ve 21. yüzyıl öğreten becerileri kapsamında araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının 21. yüzyıl öğrenen becerileri kullanım seviyeleri ve 21. yüzyıl öğreten becerileri kullanım seviyeleri ortaya konmuştur. Öğretmen adaylarının 21.yüzyıl öğrenen becerilerini ve dört alt kategorisiyle ilgili becerileri; 21.yüzyıl öğreten becerilerini ve beş alt kategorisiyle alakalı becerileri orta seviyenin üstünde kullandıkları tespit edilmiştir. Bunun dışında öğretmen adaylarının 21. yüzyıl öğrenen becerilerini ve 21. yüzyıl öğreten becerilerini kullanımlarının üniversite, bölüm değişkenlerine göre birbiriyle anlamlı seviyede farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Özdemir (2017) çalışmasında ortaokul öğrencilerinin eleştirel okuma özyeterliliklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin eleştirel okuma özyeterliliklerinin orta seviyede olduğu, cinsiyet bakımından kayda değer farklılıkların bulunmadığı, ebeveynlerinin eğitim seviyelerinin yüksek olduğu ve sınıf seviyesine göre 5.sınıf öğrencilerinin lehine gözle görülür farklar olduğu belirlenmiştir. Ayrıca sosyoekonomik seviye, yıllık ders dışı okunan kitap sayısı Türkçe dersi notu ile eleştirel okuma özyeterliliği arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Araştırmanın en dikkate değer bulgusu 5.sınıfların eleştirel okuma özyeterlilik seviyesinin üst sınıflara kıyasla daha iyi olmasıdır. Öğretim sürecinde Türkçeye ayrılan haftalık ders saati azaldıkça öğretmenler bilgi aktarımına yoğunlaşmakta ve okumanın niteliğinden uzaklaşıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Temizkan (2014) çalışmasında ortaokul Türkçe ders kitaplarının 2005 Türkçe dersi Öğretim Programı'nda yer alan temel beceriler açısından değerlendirmesini amaçlamaktadır. Araştırmanın sonucunda Türkçe ders kitaplarının temel beceriler noktasında istenen seviyede olmadığı görülmüştür.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın deseni, inceleme nesneleri, verilerin toplanması, verilerin analizi, geçerlik ve güvenilirliği açıklanmıştır.

2.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ

Bu çalışma nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Strauss ve Corbin (1998: 11) nitel araştırmayı “istatistiksel prosedürler veya diğer niceliksel yöntemler kullanılarak elde edilmeyen bulgular üreten her türlü araştırma” olduğunu belirtmiştir. Denzin ve Lincoln’a (2005: 3) göre “nitel araştırma, doğal ortamlarında nesneleri inceleyerek, insanların onlara yüklediği anlamlar açısından olguları anlamlandırmaya veya yorumlamaya çalışır.” Yıldırım ve Şimşek (2018: 41) ise nitel araştırmayı “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” şeklinde tanımlamıştır.

2.2. ARAŞTIRMANIN İNCELEME NESNELERİ

Araştırmanın inceleme nesnelerini “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı” ve 5. sınıf Türkçe ders kitabı oluşturmaktadır. Bu çalışmada kullanılan “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’na” Milli Eğitim Bakanlığının resmi web sitesinde yayımlanan Öğretim Programları’ndan ulaşılmıştır. (<https://mufredat.meb.gov.tr>) Araştırmanın diğer inceleme nesnesi olan 5. sınıf Türkçe ders kitabı iki cilt halinde yayımlanmıştır. Bu kitaplar ayrı ayrı incelenmiştir. 5. sınıf Türkçe ders kitaplarına <https://tymm.meb.gov.tr> resmi web sitesinden ulaşılmıştır.

2.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu çalışmada veriler doküman analizi yöntemiyle elde edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2016: 189) doküman analizinin “araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini” kapsadığını belirtmiştir. Bowen (2009: 27) ise doküman analizinin, hem basılı hem de elektronik materyallerin sistematik biçimde incelenmesini ve değerlendirilmesini içeren; nitel araştırma sürecinde verilerden anlam çıkarmak, olgulara ilişkin derinlemesine bir anlayış geliştirmek ve ampirik bilgi üretmek amacıyla kullanılan kapsamlı bir analiz yöntemi olduğunu ifade etmiştir.

Bununla birlikte Yıldırım ve Şimşek, (2018: 190) “dokümanların, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynakları” olduğunu belirtmiştir.

2.4. VERİLERİN ANALİZİ

Bu çalışmada verilerin analizinde betimsel analiz yaklaşımına başvurulmuştur. “Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır” (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 239). Bu bağlamda temaları P21 tarafından belirlenen 21. yüzyıl becerileri sınıflandırmasının öğeleri oluşturmaktadır. Bu öğeler “hayat ve kariyer becerileri, öğrenme ve yenilik becerileri, bilgi, medya teknolojileri okuryazarlığı” becerileri ve bunların alt başlıklarından oluşmaktadır. Bu analizde amaç “elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 239).

Betimsel analiz sürecinde Yıldırım ve Şimşek (2018: 240) tarafından takip edilmesi önerilen aşamalar “betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması, bulguların yorumlanması” dikkate alınmıştır. Araştırmaya konu olan öğretim programının temel yaklaşım ve özel amaçları, dil becerileri, öğrenme çıktıları, temaları, uygulama esasları, farklılaştırma esasları, ölçme ve değerlendirme, okuryazarlık becerileri bölümleri 21. yüzyıl becerileri bağlamında incelenmiş elde edilen veriler tablolara dönüştürülüp yorumlanmıştır. Araştırmanın diğer nesnesi olan 5. Sınıf Türkçe ders kitabının etkinlikleri incelenmiş ve elde edilen veriler 1. ders kitabı ve 2. ders kitabı olarak tablolastırılıp yorumlanmıştır.

2.5. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK

Araştırmanın geçerliğini sağlamak için araştırmacılar nitel araştırmalarda verilerin toplanma sürecini ve verilerin analiz sürecini açıklamalıdır (Yıldırım & Şimşek, 2018: 292). Araştırmanın aşamalarında kullanılan her türlü uygulamanın açık ve düzenli bir şekilde anlatılması nitel araştırmanın güvenilirliğini arttırır. (Demirkasımoğlu, 2021: 236). Araştırmada kullanılan araştırma nesnelerinden elde edilen verilerin inandırıcı olması için verilerin tutarlı ve sade bir şekilde sunulması gereklidir ve aynı zamanda başka araştırmacının onayının alınması geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması için önemlidir (Cansız, 2014).

Çalışmanın güvenilir ve geçerli sonuçlar ortaya koyması için, alanda yapılan araştırmalar gözden geçirilmiş ve literatür incelemesi gerçekleştirilmiştir. Böylece nesnel

verilere ulaşılmaya çalışılmış ve konu olduğu gibi aktarılmıştır. Araştırmanın güvenilirliği için kodlayıcılar arası uyuma dikkat edilmiştir. Bu amaca yönelik olarak “2024 Ortaokul Dersi Türkçe Öğretim Programı” ve 5.sınıf Türkçe ders kitabı araştırmacı tarafından incelendikten sonra biri Millî Eğitim Bakanlığında görev yapan Türkçe öğretmeni, bir diğeri ise Türkçe eğitiminde araştırmalar yapan alan uzmanı iki farklı kodlayıcı tarafından da incelenmiştir. Sonra kodlayıcılar arası uyuma bakılmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik için Miles ve Huberman’ın (2019) önerdikleri formül kullanılmıştır. Bunun sonucunda kodlayıcılar arası uyumun %83 olduğu tespit edilmiştir. Bu sayede güvenilir bir kodlamaya ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda” 21. yüzyıl becerilerinin bulunma durumu nedir ve 5. Sınıf Türkçe ders kitabının P21 sınıflandırmasında yer alan 21. Yüzyıl becerileri bağlamında incelenmesiyle ulaşılan bulgulara ve bu bulgulara yönelik yorumlara yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN BİRİNCİ PROBLEMİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın birinci problemi “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda” 21. Yüzyıl beceriler bulunma nedir? şeklindedir. Bu problemin altı alt problemi vardır. Bu problemlere ilişkin bulgular ve yorumlar şu şekildedir.

3.1.1. Araştırmanın Birinci Probleminin Birinci Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci probleminin birinci alt problemi “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın temel yaklaşım ve özel amaçlarında 21. yüzyıl becerilerinin bulunma durumu nedir?” şeklindedir. Bu alt probleme yönelik bulgular Tablo 3.1’de sunulmuştur.

Tablo 3.1. 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı’nın Temel Yaklaşım ve Özel Amaçlarında 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu

21. YÜZYIL BECERİLERİ	TEMEL YAKLAŞIM VE ÖZEL AMAÇ SAYISI
Eleştirel Düşünme	1
Yaratıcılık ve İnovasyon	1
Medya Okuryazarlığı	1
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	3
Toplam	6

Tablo 3.1 incelendiğinde söz konusu programın yaklaşım ve özel amaçları bölümünde 21. yüzyıl becerilerine yönelik ifadeler yer verildiği görülmektedir. Programının temel yaklaşım ve özel amaçlar bölümünde P21 sınıflandırmasının öğrenme ve yenilik becerileri boyutunun alt boyutu olan sosyal ve kültürlerarası becerilere yönelik 3 ifadeye yer verildiği görülmektedir. Öğrenme ve yenilik becerileri boyutunda yer alan eleştirel düşünme, yaratıcılık ve inovasyon becerileri kapsamında birer ifade

bulunmaktadır. Bilgi, medya ve teknoloji becerileri sınıflandırmasında yer alan medya okuryazarlığı becerisine yönelik bir ifadeye yer verilmiştir. Programda eleştirel düşünme becerisine yönelik ifade “Öğrencilerin okuduklarını, dinlediklerini/izlediklerini anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmeleri amaçlanmaktadır” İfadesi yer almaktadır. Medya okuryazarlığı becerisine yönelik ifade ise “Öğrencilerin basılı materyaller ile çoklu ortam kaynaklarından bilgiye erişme; ulaştıkları bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır “şeklindedir (MEB, 2024: 5).

3.1.2. Araştırmanın Birinci Probleminin İkinci Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci probleminin ikinci alt problemi “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın öğrenme çıktılarında 21. yüzyıl becerilerinin bulunma durumu nedir?” şeklindedir. Bu alt probleme yönelik bulgular hayat ve kariyer becerileri, öğrenme ve yenilik becerileri, bilgi, medya ve teknolojileri okuryazarlığı becerileri kapsamında tablolar halinde sunulmuştur.

Söz konusu programı analiz etmeden öce öğrenme çıktıları incelenmiş ve bu doğrultuda programının öğrenme çıktıları dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine göre sınıflandırılarak sınıf düzeyleri belirlenmiş ve tablolastırılarak aşağıda verilmiştir.

Programda 5 ve 6. sınıflar için 100, 7 ve 8. sınıflar için 103 adet öğrenme çıktısı bulunmaktadır. Tüm sınıf seviyelerinde konuşma becerisine yönelik 26 öğrenme çıktısına, yazma becerisine yönelik 22 öğrenme çıktısına yer verilmektedir. Dinleme/izleme becerisinde ise 5 ve 6. sınıflarda 25 öğrenme çıktısına, 7 ve 8. sınıflarda ise 27 öğrenme çıktısına yer verilmektedir. Okuma becerisine yönelik 5 ve 6. sınıflarda 27 öğrenme çıktısı, 7 ve 8. sınıflarda 28 öğrenme çıktısı bulunmaktadır. Konuşma ve yazma becerilerinde bulunan öğrenme çıktılarının tüm sınıf seviyelerinde bulunduğu ve sınıf seviyelerinin değişmediği görülmektedir. Dinleme/izleme ve okuma becerilerinde ise öğrenme çıktılarının bazı sınıf seviyelerinde yer almadığı görülmektedir Genel olarak öğrenme çıktılarının sınıf seviyelerini eşit olarak dağıldığı görülmektedir. Sadece dinleme/izleme ve okuma becerilerinin öğrenme çıktılarında sınıf seviyelerinin değiştiği görülmektedir.

Programın öğrenme çıktılarında bilgi, medya ve teknoloji becerilerinin sınıf seviyelerine göre dağılımının sayısal ve yüzdelik değerleri Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın Öğrenme Çıktılarında Hayat ve Kariyer Becerilerinin Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı

Hayat ve Kariyer Becerileri	5. Sınıf		6. Sınıf		7. Sınıf		8. Sınıf		Toplam
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Esneklik ve Uyarlanabilirlik	16	16	16	16	16	16,48	16	16,48	64
Girişim ve Öz Yönlendirme	17	17	17	17	16	16,48	16	16,48	66
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	8	8	8	8	8	8,24	8	8,24	32
Üretkenlik ve Sorumluluk	15	15	15	15	15	15,45	15	15,45	60
Liderlik ve Sorumluluk	2	2	2	2	2	2,06	2	2,06	8
Toplam	58		58		57		57		230

Öğretim programının öğrenme çıktılarında hayat ve kariyer becerilerini içermesi durumu sınıf seviyelerine göre yüzdelik dağılımı Tablo 3.2’de verilmiştir. Buna göre esneklik ve uyarlanabilirlik becerisinin tüm sınıf düzeylerindeki toplam öğrenme çıktısı sayısı 64’tür. Esneklik ve uyarlanabilirlik becerisi 5.ve 6.sınıf öğrenme çıktılarından 16’ sıyla örtüşmektedir. Bu sayı tüm öğrenme çıktıları içerisinde %16’lık kısmı oluşturmaktadır. Esneklik ve uyarlanabilirlik becerisi 5. ve 6. sınıf öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı görülmektedir. 7. ve 8. sınıfta esneklik ve uyarlanabilirlik becerisinin sayısı 16’dır ve tüm öğrenme çıktıları içindeki oranı ise %16,48’dir. Esneklik ve uyarlanabilirlik becerisinin sayısı 7. ve 8. sınıf öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı görülmektedir. Tespit edilen bu çıktılardan ikisi şu şekildedir: “Konuşmasında düşüncüyü geliştirme yollarını kullanabilme.” “Konuşma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme” (MEB, 2024: 35).

Girişim ve öz yönlendirme becerisinin tüm sınıf düzeylerindeki toplam öğrenme çıktısı sayısı 66’dır. Girişim ve öz yönlendirme becerisinin 5.ve 6. sınıf öğrenme çıktılarından 17’si ile örtüştüğü görülmektedir. Girişim ve öz yönlendirme becerisinin

sayısı 5. ve 6. sınıf öğrenme çıktılarında dengeli dağılıma sahip olduğu dikkat çekmektedir. Bu sayının tüm öğrenme çıktıları içinde %17’lik orana sahip olduğu görülmektedir. Girişim ve öz yönlendirme becerisinin 7. ve 8. sınıf düzeyindeki öğrenme çıktılarının 16’sıyla örtüştüğünü bu sayının öğrenme çıktıları içinde %16,48’lik bir orana sahip olduğu tespit edilmiştir. Girişim ve öz yönlendirme becerisinin sayısı 7. ve 8. sınıf öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı görülmektedir. Tespit edilen bu çıktılardan ikisi şu şekildedir: “Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme.” “Sesli ve sessiz okurken akıcı okuma unsurlarını yönetebilme” (MEB, 2024: 35).

Sosyal ve kültürlerarası beceriler tüm sınıf düzeylerinde toplam 32 öğrenme çıktısına sahip olduğu görülmektedir. Sosyal ve kültürlerarası beceriler, 5.ve 6. sınıf seviyesindeki öğrenme çıktılarından 8’i ile örtüşmektedir. Bu sayı tüm öğrenme çıktıları içinde %8’lik kısmı kapsar. Sosyal ve kültürlerarası becerilerinin sayısı 5. ve 6. sınıf öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı görülmektedir. Sosyal ve kültürlerarası becerilerinin 7.ve 8. sınıfta öğrenme çıktılarından 8’i ile örtüşerek tüm öğrenme çıktıları içinde %8,24 oranda yer almaktadır. Sosyal ve kültürlerarası becerilerinin sayısı 7. ve 8. sınıf öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı dikkat çekmektedir. Çalışma sonucunda belirlenen öğrenme çıktılarından ikisi şu şekildedir: “Hazırlıksız konuşma yapabilme.” “Hazırlıklı konuşmasını yapılandırabilme” (MEB, 2024: 35).

Üretkenlik ve sorumluluk becerisini incelediğimizde tüm sınıf düzeylerinde toplam 60 öğrenme çıktısının yer aldığı görülmektedir. Üretkenlik ve sorumluluk becerisinin 5.ve 6. sınıf düzeyindeki öğrenme çıktılarından 15’i ile örtüştüğünü ve 5, 6.sınıf düzeyindeki öğrenme çıktılarından içinde %15’lik bir orana sahip olduğu tespit edilmiştir. Üretkenlik ve sorumluluk becerisinin 5.ve 6. sınıf öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı görülmektedir. Üretkenlik ve sorumluluk becerisinin 7.ve 8.sınıf düzeyindeki öğrenme çıktılarından 15’iyle uyumlu olduğu görülmüştür. Bu sayının tüm öğrenme çıktıları içinde %15,45’lik orana sahip olduğu tespit edilmiştir. Üretkenlik ve sorumluluk becerisinin sayısı 7. ve 8. sınıf öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı dikkat çekmektedir. Tespit edilen öğrenme çıktılarından ikisi şu şekildedir: “Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme.” “Metni yorumlayabilme” (MEB, 2024: 35).

Liderlik ve sorumluluk becerisini incelediğimizde tüm sınıf düzeylerinde 8 öğrenme çıktısının olduğu görülmektedir. Liderlik ve sorumluluk becerisinin 5. ve 6. sınıf düzeyindeki öğrenme çıktılarının 2'siyle örtüştüğünü ve bu sayının tüm öğrenme çıktıları içinde %2'lik bir orana denk geldiği görülmektedir. Liderlik ve sorumluluk becerisinin 5.ve 6. sınıf düzeyindeki öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı tespit edilmiştir. 7.ve 8. sınıf düzeyinde ise öğrenme çıktılarından 2 tanesiyle uyumlu olduğunu bu sayının tüm öğrenme çıktıları içinde %2,06'lık bir orana karşılık geldiği görülmektedir. Liderlik ve sorumluluk becerisi 7. ve 8. sınıf öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen öğrenme çıktılarından ikisi şu şekildedir: “Hazırlıklı konuşmasını yapılandırabilme.” “Konuşmasında beden dilini ve mekânı etkili kullanabilme” (MEB, 2024: 35).

İncelenen programın öğrenme çıktılarında öğrenme ve yenilik becerilerinin sınıf seviyelerine göre dağılımının sayısal ve yüzdelik değerleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3.3. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Öğrenme Çıktılarında Öğrenme ve Yenilik Becerilerinin Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı

Öğrenme Yenilik Becerileri	5.Sınıf		6.Sınıf		7.Sınıf		8.Sınıf		Toplam
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Yaratıcılık ve İnovasyon	13	13	13	13	11	11,33	11	11,33	48
Eleştirel Düşünme	41	41	41	41	45	46,35	45	46,35	172
Problem Çözme	30	30	30	30	32	32,96	32	32,96	124
İletişim	19	19	19	19	19	19,57	19	19,57	76
İş Birliği	5	5	5	5	5	5,15	5	5,15	20
Toplam	108		108		112		112		440

Tablo 3.3 incelendiğinde yaratıcılık ve inovasyon becerisinin tüm sınıf düzeylerindeki toplam öğrenme çıktısı sayısı 48'dir. Yaratıcılık ve inovasyon 5. ve 6.sınıf düzeylerindeki tüm öğrenme çıktılarından 13'üyle örtüşmektedir. Bu sayı tüm öğrenme çıktılarından %13'üne denk gelmektedir. Yaratıcılık ve inovasyon becerisi 5. ve 6. sınıf

öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı görülmektedir. Yaratıcılık ve inovasyon 7.ve 8. sınıf düzeylerinde ise tüm öğrenme çıktılarının 11'iyle örtüşmektedir. Bu sayı tüm öğrenme çıktılarının %11,33'üne denk gelmektedir. Yaratıcılık ve inovasyon becerisi 7.ve 8. sınıf öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı görülmektedir. Tespit edilen öğrenme çıktılarından ikisi şu şekildedir: “Yazma strateji, yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme.” “Yaratıcı yazı yazabilme” (MEB, 2024: 35).

Eleştirel düşünme becerisinin tüm sınıf düzeylerindeki toplam öğrenme çıktısı sayısı 172'dir. Eleştirel düşünme 5. ve 6.sınıf düzeylerindeki tüm öğrenme çıktılarının 41'iyle örtüşmektedir. Bu sayı tüm öğrenme çıktılarının %41'ine denk gelmektedir. Eleştirel düşünme becerisi 5. ve 6. sınıf öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı görülmektedir. Eleştirel düşünme 7. ve 8. sınıf düzeylerinde ise tüm öğrenme çıktılarının 45'iyle örtüşmekte olup tüm öğrenme çıktılarının içindeki oranı %46,35'tir. Eleştirel düşünme becerisi 7.ve 8. sınıf öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı görülmektedir. Çalışma sonucunda belirlenen öğrenme çıktılarından biri şu şekildedir: “Dinlediğini/izlediğini kendi içinde karşılaştırabilme.” (MEB, 2024: 35).

Problem çözme becerisinin tüm sınıf düzeylerindeki toplam öğrenme çıktısı sayısı 124'tür. Problem çözme 5. ve 6.sınıf düzeylerindeki tüm öğrenme çıktılarının 30'uyla örtüşmektedir. Bu sayı tüm öğrenme çıktılarının %30'una denk gelmektedir. Problem çözme becerisi 5. ve 6. sınıf seviyesindeki öğrenme çıktı sayılarının dengeli bir dağılıma sahip olduğu görülmektedir. Problem çözme 7. ve 8. sınıf düzeylerinde ise tüm öğrenme çıktılarının 32'siyle örtüşmekte olup tüm öğrenme çıktıların içindeki oranı %32,96'dır. 7.ve 8. sınıf düzeylerinde öğrenme çıktı sayılarının dengeli dağıldığı görülmektedir. Tespit edilen öğrenme çıktılarından ikisi şu şekildedir: “Şiirin biçim özelliklerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.” “Problem çözümüne yönelik yazabilme” (MEB, 2024: 35).

İletişim becerisinin tüm sınıf düzeylerindeki toplam öğrenme çıktısı sayısı 76'dır. İletişim becerisi 5. ve 6.sınıf düzeylerindeki tüm öğrenme çıktıların 19'uyla örtüşmektedir. Bu sayı tüm öğrenme çıktıların %19'una denk gelmektedir. 5. ve 6. sınıf seviyelerinde öğrenme çıktı sayılarının dengeli dağıldığı görülmektedir. İletişim becerisi 7. ve 8. sınıf düzeylerinde ise tüm öğrenme çıktıların 19'uyla örtüşmekte olup tüm öğrenme çıktıların içindeki oranı %19,57'dir. İletişim becerisi 7.ve 8. sınıf öğrenme

çıktılarına dengeli dağıldığı görülmektedir. Çalışma sonucunda belirlenen öğrenme çıktılarından ikisi şu şekildedir: “Sözlü sunum yapabilme.” “Konuşmasını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme” (MEB, 2024: 35).

İş birliği becerisinin tüm sınıf düzeylerindeki toplam öğrenme çıktısı sayısı 20’dir. İş birliği becerisi 5. ve 6.sınıf düzeylerindeki tüm öğrenme çıktılarının 5’iyle örtüşmektedir. Bu sayı tüm öğrenme çıktılarının içindeki oranı %5’tir. 5. ve 6. sınıf seviyelerinde öğrenme çıktı sayılarının dengeli dağıldığı görülmektedir. İş birliği becerisi 7. ve 8. sınıf düzeylerinde ise tüm öğrenme çıktıların 5’iyle örtüşmekte olup tüm öğrenme çıktıların içindeki oranı %5,15’tir. İş birliği becerisi 7.ve 8. sınıf öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı görülmektedir. Tespit edilen öğrenme çıktılarından ikisi şu şekildedir: “Hazırlıklı konuşmasını yapılandırabilme.” “Yazma strateji, yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme” (MEB, 2024: 35).

İncelenen programın öğrenme çıktılarında bilgi, medya ve teknoloji becerilerinin sınıf seviyelerine göre dağılımının sayısal ve yüzdelik değerleri Tablo 3.4’te görülmektedir.

Tablo 3.4. 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı’nın Öğrenme Çıktılarında Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerilerinin Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı

BMT Becerileri	5.Sınıf		6.Sınıf		7.Sınıf		8.Sınıf		Toplam
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Medya Okuryazarlığı	18	18	18	18	21	21,63	21	21,63	78
BİT Okuryazarlığı	18	18	18	18	21	21,63	21	21,63	78
Toplam	36		36		42		42		156

Tablo 3.4’e göre medya okuryazarlığı becerisinin tüm sınıf düzeylerindeki toplam öğrenme çıktısı sayısı 78’dir. Medya okuryazarlığı 5. ve 6. sınıf düzeyindeki öğrenme çıktısı sayısı tüm öğrenme çıktıların 18’iyle uyuşmaktadır. Bu sayı 5. ve 6.sınıf düzeylerindeki tüm öğrenme çıktıların %18’ini oluşturmaktadır. Medya okuryazarlığı

becerisinin 5. ve 6.sınıf düzeyindeki öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı dikkat çekmektedir. Medya okuryazarlığı 7. ve 8. sınıf düzeyindeki öğrenme çıktı sayısı tüm öğrenme çıktıların 21'iyle uyushmaktadır. Bu sayı 7. ve 8. sınıf düzeyindeki tüm öğrenme çıktıların %21,63'ünü oluşturmaktadır. Medya okuryazarlığı becerisinin sınıf seviyelerine dengeli bir şekilde dağıldığı görülmüştür. Tespit edilen öğrenme çıktılarından biri şu şekildedir: “Basılı ve dijital medya metinlerini değerlendirebilme” (MEB, 2024: 35).

Bilgi, iletişim, teknoloji okuryazarlığı becerisinin tüm sınıf düzeylerindeki öğrenme çıktı sayısı 78'dir. Bilgi, iletişim, teknoloji okuryazarlığı becerisinin 5. ve 6. sınıf düzeyindeki öğrenme çıktı sayısı tüm öğrenme çıktıların 18'iyle uyushmaktadır. Bu sayı 5. ve 6.sınıf düzeylerindeki tüm öğrenme çıktıların %18'ini oluşturmaktadır. Bilgi, iletişim, teknoloji okuryazarlığı becerisinin 5. ve 6.sınıf öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı görülmektedir. Bilgi, iletişim, teknoloji okuryazarlığı becerisinin 7. ve 8. sınıf düzeyindeki öğrenme çıktı sayısı tüm öğrenme çıktıların 21'iyle uyushmaktadır. Bu sayı 7. ve 8. sınıf düzeyindeki tüm öğrenme çıktıların %21,63'ünü oluşturmaktadır. BİT okuryazarlığı becerisinin 7. ve 8. sınıf öğrenme çıktılarına dengeli dağıldığı görülmektedir. Çalışma sonucunda belirlenen öğrenme çıktılarından birkaçı şu şekildedir: “Konuşmasında çoklu ortam öğeleriyle içerik oluşturabilme.” “Basılı ve dijital medya metinlerini değerlendirebilme.” “Medya içeriğini değerlendirebilme” (MEB, 2024: 35).

3.1.3. Araştırmanın Birinci Probleminin Üçüncü Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci probleminin üçüncü alt problemi “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın içerik çerçevesinde 21. yüzyıl becerilerinin bulunma durumu nedir?” şeklindedir. Bu alt probleme yönelik bulgular tablolar halinde verilmiştir.

Programın içerik çerçevesinin 5. sınıf seviyesine göre 21. yüzyıl becerilerini içermesi durumu Tablo 3.5'te sunulmuştur.

Tablo 3.5. 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'nın İçerik Çerçevesinin 21. Yüzyıl Becerilerini 5. Sınıf Seviyesine Göre İçerme Durumu

21.Yüzyıl Becerileri	Oyun Dünyası	Atatürk'ü Tanımak	Duygularımı Tanıyorum	Geleneklerimiz	İletişim ve Sosyal İlişkiler	Sağlıklı Yaşıyorum	Toplam
Esneklik ve Uyarlanabilirlik	1		1			1	3
Girişim ve Öz Yönlendirme	1		1		1	1	4
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler		1		1			2
Üretkenlik ve Sorumluluk	1						1
Liderlik ve Sorumluluk	1				1		2
Yaratıcılık ve İnovasyon	1						1
Eleştirel Düşünme							0
Problem Çözme							
İletişim	1				1		2
İş Birliği	1						1
Medya Okuryazarlığı							0
BİT Okuryazarlığı							0
Toplam	7	1	2	1	3	2	16

Tablo 3.5 dikkate alınarak söz konusu programın içerik çerçevesinin 21. yüzyıl becerilerini 5. sınıf seviyesinde içerme durumuna bakıldığında 16 temanın 21. yüzyıl becerilerini içerdiği görülmektedir. “Girişim ve öz yönlendirme, esneklik ve uyarlanabilirlik” becerileri 5. sınıf temalarında en çok yer alan becerilerdir. Oyun dünyası, iletişim ve sosyal ilişkiler temaları ise 21. yüzyıl becerilerini en çok içeren temalar olduğu görülmektedir. Atatürk'ü tanımak ve geleneklerimiz temaları ise 21. yüzyıl becerilerini en az içeren temalardır. Eleştirel düşünme, problem çözme, medya okuryazarlığı ve BİT okuryazarlığı becerilerinin içerik çerçevesinde yer almaması dikkat çekmektedir.

Programın içerik çerçevesinde 6. sınıf seviyesine göre 21. Yüzyıl becerilerini içerme durumu Tablo 3.6’da verilmiştir.

Tablo 3.6. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın İçerik Çerçevesinin 21. Yüzyıl Becerilerini 6. Sınıf Seviyesine Göre İçerme Durumu

21.Yüzyıl Becerileri	Dilimizin Zenginliği	Bağımsızlık Yolu	Farklı Dünyalar	İletişim ve Sosyal İlişkiler	Bilim ve Teknoloji	Lider Ruhlar	Toplam
Esneklik ve Uyarlanabilirlik					1	1	2
Girişim ve Öz Yönlendirme				1	1	1	3
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	1	1	1	1			4
Üretkenlik ve Sorumluluk					1	1	2
Liderlik ve Sorumluluk						1	1
Yaratıcılık ve İnovasyon					1	1	2
Eleştirel Düşünme					1	1	2
Problem Çözme					1		1
İletişim			1	1			2
İş Birliği			1				1
Medya Okuryazarlığı					1		1
BİT Okuryazarlığı					1		1
Toplam	1	1	3	3	8	6	22

Tablo 3.6 incelendiğinde “sosyal ve kültürlerarası beceriler ve girişim ve öz yönlendirme” becerileri 6. sınıf temalarında en çok yer alan becerilerdir. Bilim ve teknoloji, lider ruhlar 21. yüzyıl becerilerini en çok içeren temalardır. Dilimizin zenginliği ve bağımsızlık yolu temaları ise 21. yüzyıl becerilerini en az içeren temalardır. 6. sınıf temalarının hepsinde 21. yüzyıl becerilerinin bulunması dikkat çekmektedir.

Programın içerik çerçevesinin 7. sınıf seviyesine göre 21. yüzyıl becerilerini içerme durumu Tablo 3.7’de sunulmuştur.

Tablo 3.7. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın İçerik Çerçevesinin 21. Yüzyıl Becerilerini 7. Sınıf Seviyesine Göre İçerme Durumu

21.Yüzyıl Becerileri	Hayat Boyu Gelişim	Bir Hilal Uğruna	İletişim ve Sosyal İlişkiler	Türk Sanatı	Okuma Kültürü	Hak ve Sorumluluklar	Toplam
Esneklik ve Uyarlanabilirlik	1					1	2
Girişim ve Öz Yönlendirme	1					1	2
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler		1		1		1	3
Üretkenlik ve Sorumluluk	1					1	2
Liderlik ve Sorumluluk	1					1	2
Yaratıcılık ve İnovasyon					1		1
Eleştirel Düşünme					1		1
Problem Çözme							0
İletişim			1		1		2
İş Birliği			1	1		1	3
Medya Okuryazarlığı					1		1
BİT Okuryazarlığı					1		1
Toplam	4	1	2	2	5	6	20

Tablo 3.7 incelendiğinde 20 temanın 21. yüzyıl becerilerini içerdiği tespit edilmiştir. İş birliği becerisi program içeriğindeki 3 temayla örtüştüğü görülmektedir. Program içeriğindeki 3 tema sosyal ve kültürlerarası becerilerle özdeşleşmiştir. Program içeriğindeki temalarla en az uyumu olan beceri türü problem çözme becerisidir ve hiçbir temayla özdeşleşmemiştir. Hak ve sorumluluklar, okuma kültürü 21. yüzyıl becerilerini en çok içeren temalardır. Bir hilal uğruna teması 21. yüzyıl becerilerini en az içeren temadır.

Programın içerik çerçevesinin 8. sınıf seviyesine göre 21. yüzyıl becerilerini içerme durumu Tablo 3.8'de sunulmuştur.

Tablo 3.8. 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı’nın İçerik Çerçevesinde 21. Yüzyıl Becerilerini 8. Sınıf Seviyesine Göre İçerme Durumu

21.Yüzyıl Becerileri	İletişim ve Sosyal İlişkiler	Vatan Sevgisi	Doğa ve İnsan	Türk Hikâye Geleneği ve Destanları	Sanat ve Estetik	Akademik Düşünme Dünyası	Toplam
Esneklik ve Uyarlanabilirlik					1		1
Girişim ve Öz Yönlendirme						1	1
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler		1		1	1		3
Üretkenlik ve Sorumluluk					1	1	2
Liderlik ve Sorumluluk					1	1	2
Yaratıcılık ve İnovasyon					1	1	2
Eleştirel Düşünme						1	1
Problem Çözme			1			1	2
İletişim	1						1
İş Birliği	1		1		1		3
Medya Okuryazarlığı	1				1		2
BİT Okuryazarlığı	1					1	2
Toplam	4	1	2	1	7	7	22

Tablo 3.8 incelendiğinde söz konusu öğretim programında 22 temanın 21. yüzyıl becerilerini içerdiği görülmektedir. “Sosyal ve kültürlerarası beceriler, iş birliği” becerileri 8. sınıf temalarında en çok yer alan becerilerdir. Akademik düşünme dünyası, sanat ve estetik 21. yüzyıl becerilerini en çok içeren temalardır. Vatan sevgisi, Türk hikâye geleneği ve destanları temaları ise 21. yüzyıl becerilerini en az içeren temalardır.

3.1.4. Araştırmanın Birinci Probleminin Dördüncü Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci probleminin dördüncü alt problemi “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın öğrenme-öğretme yaşantılarında 21. yüzyıl becerilerinin bulunma durumu nedir?” şeklindedir. Bu alt probleme yönelik bulgular, programın uygulanmasına ilişkin esaslar, zenginleştirme ve destekleme uygulamalarına ilişkin esaslara göre 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu şeklinde tablolar halinde verilmiştir.

Programın uygulanmasına ilişkin esaslar bölümünde 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu Tablo 3.9’da sunulmuştur.

Tablo 3.9. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın Uygulanmasına İlişkin Esaslar Bölümünde 21. Yüzyıl Becerilerini Yer Verilme Durumu

21. YÜZYIL BECERİLERİ	YER VERİLME DURUMU
Esneklik ve Uyarlanabilirlik	2
Girişim ve Öz Yönlendirme	2
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	2
Üretkenlik ve Sorumluluk	2
Liderlik ve Sorumluluk	0
Yaratıcılık ve İnovasyon	3
Eleştirel Düşünme	2
Problem Çözme	1
İletişim	5
İş Birliği	1
Medya Okuryazarlığı	2
BİT Okuryazarlığı	3
Toplam	25

Tablo 3.9 incelendiğinde programın uygulanmasına yönelik esaslardan 21. yüzyıl becerisiyle uyumu en fazla olan becerinin iletişim becerisi olduğu görülmektedir. En az uyum gösteren beceri ise liderlik ve sorumluluk becerisidir ve uyumlu olduğu herhangi bir esas bulunmamaktadır.

Programın zenginleştirme uygulamalarına ilişkin esaslar bölümünde 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu Tablo 3.10’da sunulmuştur.

Tablo 3.10. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın Farklılaştırma (Zenginleştirme) Uygulamalarına İlişkin Esaslar Bölümünde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu

21. YÜZYIL BECERİLERİ	YER VERİLME DURUMU
Esneklik ve Uyarlanabilirlik	1
Girişim ve Öz Yönlendirme	1
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	1
Üretkenlik ve Sorumluluk	4
Liderlik ve Sorumluluk	1
Yaratıcılık ve İnovasyon	4
Eleştirel Düşünme	2
Problem Çözme	1
İletişim	4
İş Birliği	1
Medya Okuryazarlığı	1
BİT Okuryazarlığı	2
Toplam	23

Tablo 3.10 incelendiğinde ilgili programın zenginleştirme uygulamalarına ilişkin esasları bölümünün en fazla “üretkenlik ve sorumluluk, yaratıcılık ve inovasyon ve iletişim becerilerini içerdiği görülmektedir. Zenginleştirme uygulamalarına ilişkin esasları en az içeren beceriler ise “esneklik ve uyarlanabilirlik, girişim ve öz yönlendirme, sosyal ve kültürlerarası beceriler, liderlik ve sorumluluk becerisi, problem çözme becerisi, iş birliği becerisi ve medya okuryazarlığı becerileri olduğu görülmektedir.

Programın destekleme uygulamalarına ilişkin esasları bölümünde 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu Tablo 3.11’de sunulmuştur.

Tablo 3.11. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın Farklılaştırma (Destekleme) Uygulamalarına İlişkin Esaslar Bölümünde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer verilme Durumu

21. YÜZYIL BECERİLERİ	YER VERİLME DURUMU
Esneklik ve Uyarlanabilirlik	4
Girişim ve Öz Yönlendirme	5
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	0
Üretkenlik ve Sorumluluk	2
Liderlik ve Sorumluluk	1
Yaratıcılık ve İnovasyon	3
Eleştirel Düşünme	2
Problem Çözme	2
İletişim	2
İş Birliği	1
Medya Okuryazarlığı	1
BİT Okuryazarlığı	2
Toplam	25

Tablo 3.11 incelendiğinde farklılaştırma (destekleme) uygulamalarına ilişkin esaslardan en fazla “girişim ve öz yönlendirme, esneklik ve uyarlanabilirlik becerilerine ilişkin ifadenin olduğu görülmektedir. Sosyal ve kültürlerarası becerilerin herhangi bir destekleme uygulamasında yer almaması dikkat çekmektedir.

3.1.5. Araştırmanın Birinci Probleminin Beşinci Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci probleminin beşinci alt problemi “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın ölçme ve değerlendirme bölümünde 21. yüzyıl becerilerinin bulunma durumu nedir?” şeklindedir. Bu alt probleme yönelik bulgular, programın ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin esaslara göre 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu şeklinde tablo haline getirilerek verilmiştir.

Söz konusu programın ölçme ve değerlendirme uygulanmasına ilişkin esaslar bölümünde 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu Tablo 3.12’de sunulmuştur.

Tablo 3.12. 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'nın Ölçme ve Değerlendirme Uygulanmasına İlişkin Esaslar Bölümünde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu

21. YÜZYIL BECERİLERİ	YER VERİLME DURUMU
Esneklik ve Uyarlanabilirlik	3
Girişim ve Öz Yönlendirme	1
Üretkenlik ve Sorumluluk	2
Yaratıcılık ve İnovasyon	1
Eleştirel Düşünme	1
İletişim	1
Medya Okuryazarlığı	2
BİT Okuryazarlığı	1
Toplam	12

Tablo 3.12 incelendiğinde uygulama esaslarından hiçbirinin içeriğinde bulunmayarak en az sayıda içerilen beceriler “sosyal ve kültürlerarası beceriler, liderlik ve sorumluluk becerisi, problem çözme becerisi, iş birliği becerisidir.” Uygulama esaslarının içeriğinde en çok bulunan beceri ise esneklik ve uyarlanabilirlik becerisidir.

3.1.6. Araştırmanın Birinci Probleminin Altıncı Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci probleminin altıncı alt problemi “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın okuryazarlık becerileri bölümünde 21. yüzyıl becerilerinin bulunma durumu nedir?” şeklindedir. Bu alt probleme yönelik bulgular, programın okuryazarlık becerilerine göre 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu şeklinde tablo haline getirilerek verilmiştir.

Söz konusu programın okuryazarlık becerileri bölümünde 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu Tablo 3.13'te sunulmuştur.

Tablo 3.13. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın Okuryazarlık Becerilerinde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu

21.Yüzyıl Becerileri	Bilgi Okuryazarlığı	Sanat Okuryazarlığı	Dijital Okuryazarlık	Sürdürülebilirlik	Finansal Okuryazarlık	Vatandaşlık Okuryazarlığı	Görsel Okuryazarlık	Veri Okuryazarlığı	Kültür Okuryazarlığı	Toplam
Esneklik ve Uyarlanabilirlik	1						1			2
Girişim ve Öz Yönlendirme				1						1
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler						1			1	2
Üretkenlik ve Sorumluluk	1						1			2
Liderlik ve Sorumluluk				1						1
Yaratıcılık ve İnovasyon	1						1			2
Eleştirel Düşünme								1		1
İletişim										0
İş Birliği										0
Problem Çözme								1		1
Medya Okuryazarlığı			1							1
BİT Okuryazarlığı			1							1
Toplam	0	3	2	0	2	1	3	2	1	14

Tablo 3.13 incelendiğinde okuryazarlık becerilerinde 21. yüzyıl becerileriyle uyuşan 14 bulguya ulaşılmıştır. 21. yüzyıl becerilerinden “esneklik ve uyarlanabilirlik, sosyal ve kültürlerarası beceriler, üretkenlik ve sorumluluk becerisi, yaratıcılık ve inovasyon becerileri okuryazarlık becerilerinde en çok işlenen becerilerdir.” Okuryazarlık becerilerini en az içeren beceriler iletişim ve iş birliği becerileridir ve hiçbir okuryazarlık becerisinde bulunmamaktadır. Ayrıca bilgi okuryazarlığı ve sürdürülebilirlik okuryazarlığına yönelik herhangi bir bulguya ulaşılmamıştır.

3.2. ARAŞTIRMANIN İKİNCİ PROBLEMİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın ikinci problemi “5. sınıf Türkçe ders kitabı etkinliklerinde 21. yüzyıl becerilerinin bulunma durumu nedir?” şeklindedir. Bu probleme ilişkin bulgular ve yorumlar şu şekildedir.

5. sınıf Türkçe 1. ders kitabında yer alan etkinliklerin 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu Tablo 3.14’te sunulmuştur.

Tablo 3.14. 5. sınıf Türkçe 1. Ders Kitabında Yer Alan Etkinliklerin 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu

21. YÜZYIL BECERİLERİ	ETKİNLİK SAYISI
Esneklik ve Uyarlanabilirlik	10
Girişim ve Öz Yönlendirme	7
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	5
Üretkenlik ve Sorumluluk	12
Liderlik ve Sorumluluk	1
Yaratıcılık ve İnovasyon	11
Eleştirel Düşünme	1
Problem Çözme	4
İletişim	2
İş Birliği	2
Medya Okuryazarlığı	12
BİT Okuryazarlığı	1
Toplam	68

Tablo 3.14 incelendiğinde 5. sınıf Türkçe 1. ders kitabında toplam 68 etkinliğin 21. yüzyıl becerilerini içerdiği görülmektedir. En çok “üretkenlik ve sorumluluk, medya okuryazarlığı” becerilerine yer verildiği tespit edilmiştir. En az ise “liderlik ve sorumluluk, eleştirel düşünme ve BİT okuryazarlığı” becerilerine yer verildiği görülmektedir. “Esneklik ve uyarlanabilirlik” becerisi ile özdeşleşen 10, girişim ve öz yönlendirme becerisi ile özdeşleşen 7, sosyal ve kültürlerarası beceriler ile özdeşleşen 5, yaratıcılık ve inovasyon becerisi ile özdeşleşen 11, problem çözme becerisi ile özdeşleşen 4, iletişim ve iş birliği becerileri ile özdeşleşen 2, medya okuryazarlığı becerisi ile özdeşleşen 12 etkinliğin olduğu görülmektedir.

5. sınıf Türkçe 2. ders kitabında yer alan etkinliklerin 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu Tablo 15’te sunulmuştur.

Tablo 3.15. 5. sınıf Türkçe 2. Ders Kitabında Yer Alan Etkinliklerin 21. Yüzyıl Becerilerini İçerme Durumu

21. YÜZYIL BECERİLERİ	ETKİNLİK SAYISI
Esneklik ve Uyarlanabilirlik	21
Girişim ve Öz Yönlendirme	11
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	14
Üretkenlik ve Sorumluluk	4
Liderlik ve Sorumluluk	5
Yaratıcılık ve İnovasyon	4
Eleştirel Düşünme	14
Problem Çözme	5
İletişim	1
İş Birliği	1
Medya Okuryazarlığı	25
BİT Okuryazarlığı	2
Toplam	107

Tablo 3.15 incelendiğinde 5. sınıf Türkçe 2. ders kitabında toplam 107 etkinliğin 21. yüzyıl becerilerini içerdiği tespit edilmiştir. En çok medya okuryazarlığı becerisine, en az iletişim ve iş birliği becerilerine yer verildiği görülmektedir. Sosyal ve kültürlerarası beceriler, eleştirel düşünme, liderlik ve sorumluluk, problem çözme, üretkenlik ve sorumluluk, yaratıcılık ve inovasyon becerilerinin eşit sayıda yer verildiği dikkat çekmektedir. Esneklik ve uyarlanabilirlik ile özdeşleşen 21 etkinlik, girişim ve öz yönlendirme ile özdeşleşen 11, BİT okuryazarlığı becerisi ile özdeşleşen 2 etkinlik olduğu tespit edilmiştir. 5. sınıf Türkçe 1. ders kitabı ile 5. sınıf Türkçe 2. ders kitabı karşılaştırıldığında 2. ders kitabında 21. yüzyıl becerileriyle özdeşleşen daha fazla etkinlik olduğu görülmektedir. İki ders kitabında da medya okuryazarlığı becerisine diğer okuryazarlık becerisine göre daha fazla yer verildiği görülmektedir. İki ders kitabında da diğer becerilere oranla iletişim ve iş birliği, BİT okuryazarlığı becerisine daha az yer verildiği görülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

“2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın” ve 5. sınıf Türkçe ders kitabının 21. yüzyıl becerileri bağlamında incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada programın temel yaklaşım ve özel amaç bölümünde 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte en çok “sosyal ve kültürlerarası becerilere” yer verildiği tespit edilmiştir. Programın temel yaklaşım ve özel amaç bölümünde “eleştirel düşünme, yaratıcılık ve inovasyon, medya okuryazarlığı becerilerine” yer verilmediği görülmüştür. Öğretim programının öğrenme çıktıları bölümünde ise 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verildiği tespit edilmiştir. Ayrıca 21. yüzyıl becerilerinin sınıf seviyelerine göre dağılımının dengeli dağıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya konu olan öğretim programının içerik bölümünde 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verildiği görülmektedir. En çok “sosyal ve kültürlerarası beceriler, girişim ve öz yönlendirme ve iş birliği becerilerine” yer verildiği tespit edilmiştir. Genel olarak içerik bölümü incelendiğinde “medya okuryazarlığı, BİT okuryazarlığı ve problem çözme becerilerine” oldukça az yer verildiği görülmektedir. Bu sebeple öğretim programının içerik ögesinde 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verildiği ancak dengeli bir dağılım olmadığı söylenebilir.

2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda “uygulama esasları, farklılaştırma, zenginleştirme, destekleme” bölümünde 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verildiği tespit edilmiştir. “İletişim, yaratıcılık ve inovasyon, girişim ve öz yönlendirme, üretkenlik ve sorumluluk becerilerine” oldukça fazla yer verildiği görülmüştür. Ancak “iş birliği, sosyal ve kültürlerarası beceriler, problem çözme ve medya okuryazarlığı becerilerine” oldukça az yer verildiği tespit edilmiştir. Bu sebeple öğretim programında uygulama esasları, farklılaştırma, zenginleştirme, destekleme bölümünde 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verildiği ancak dengeli bir dağılım olmadığı söylenebilir.

Söz konusu öğretim programında öğrenme kanıtları (ölçme ve değerlendirme) bölümünde 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. En çok “esneklik ve uyarlanabilirlik becerisine” yer verildiği görülürken “sosyal ve kültürlerarası beceriler, liderlik ve sorumluluk, problem çözme ve iş birliği becerilerine”

yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu sebeple araştırmaya konu olan programda öğrenme kanıtları (ölçme ve değerlendirme) bölümünde 21. yüzyıl becerileri yer alsa da dengeli bir dağılım olmadığı görülmektedir.

Programın okuryazarlıklar ögesinde 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verilmediği tespit edilmiştir. Genel olarak 21. yüzyıl becerilerine yer verilse de becerilerin çok az sayıda olduğu dikkat çekmektedir. “İletişim ve iş birliği becerilerinin” ise öğretim programının okuryazarlıklar bölümünde yer verilmediği görülmektedir. Bu sebeple araştırmaya konu olan öğretim programının okuryazarlıklar bölümünde 21. yüzyıl becerileri yer alsa da yetersiz olduğu söylenebilir.

5. sınıf Türkçe ders kitabı iki ayrı kitaptan oluşmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından 5. sınıf Türkçe ders kitabı 1 ve 5. sınıf Türkçe ders kitabı 2 şeklinde hazırlanmıştır. Bu çalışmada 5. sınıf Türkçe ders kitabı 1 ve 5. sınıf Türkçe ders kitabı 2’de bulunan etkinliklerde 21. yüzyıl becerilerine ne ölçüde yer verildiği incelenmiştir. 5. sınıf Türkçe ders kitabı 1’de bulunan etkinlikler detaylı olarak incelendiğinde 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verildiği tespit edilmiştir. En çok yer verilen becerilerin “medya okuryazarlığı, üretkenlik ve sorumluluk, yaratıcılık ve inovasyon ve esneklik ve uyarlanabilirlik becerileri” olduğu görülmektedir. Bunların dışında “liderlik ve sorumluluk, eleştirel düşünme, BİT okuryazarlığı, iletişim ve iş birliği becerilerine” ise oldukça az yer verilmiştir. Bu sebeple 5. sınıf Türkçe ders kitabı 1’de bulunan etkinliklerde 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verildiği ancak dengeli dağılım olmadığı söylenebilir.

5. sınıf Türkçe ders kitabı 2’de bulunan etkinlikler detaylı olarak incelendiğinde 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. En çok yer verilen becerilerin “medya okuryazarlığı, esneklik ve uyarlanabilirlik, sosyal ve kültürlerarası beceriler ve eleştirel düşünme becerileri” olduğu görülmektedir. Bunun yanında “iletişim, iş birliği, BİT okuryazarlığı, üretkenlik ve sorumluluk, yaratıcılık ve inovasyon, liderlik ve sorumluluk ve problem çözme becerilerine” oldukça az yer verildiği görülmektedir. Bu sebeple 5. sınıf Türkçe ders kitabı 2’de bulunan etkinliklerde 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verildiği ancak dengeli bir dağılım olmadığı söylenebilir.

Tartışma

Literatür incelendiğinde Türkçe dersi öğretim programlarının ve Türkçe ders kitaplarının 21. yüzyıl becerileri bağlamında incelendiği birçok çalışmanın bulunduğu görülmektedir. Aldıg (2016) çalışmasında 6-8. sınıf dinleme alanı kazanımlarının öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerine katkı sunduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada ise yaratıcı düşünme becerisinin öğrenme çıktılarında bulunduğu ve yaratıcı düşünmeye katkı sağlayabileceği tespit edilmiştir. Barası ve Erdamar (2021) çalışmasında “2018 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda” öğretmenlere göre en çok “iletişim, iş birliği, sosyal ve kültürlerarası etkileşim” becerileri, en az ise “yaratıcılık, hesap verebilirlik, öğrenmeyi öğrenme, öz yönlendirme” becerilerine programda yer verildiği sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada da benzer sonuçlar tespit edilmiştir. Belet Boyacı ve Güner Özer (2019) araştırmasında Türkçe dersi öğretim programlarının, tema ve konular doğrultusunda 21. yüzyıl becerilerini tamamını içerdiği sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada ise temalar bölümünde 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verilmediği tespit edilmiştir. Dilekçi ve Karatay (2021) çalışmasında 2006 TDÖP’te yaratıcılığa, 2015 ve 2019 TDÖP’lerde ise eleştirel düşünme becerisine yönelik hedeflerin daha fazla yer aldığını tespit etmiştir. 2015 programında problem çözme becerisine ilişkin yalnızca bir hedef bulunurken, 2015 ve 2019 programlarında iş birliğine dair herhangi bir hedefe rastlanmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada ise programda 21. yüzyıl becerilerinin dengeli bir dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir. Direkçi, Akbulut ve Şimşek (2019) 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programını ve 5.,6.,7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarını incelemiş ve genel olarak “dijital okuryazarlık becerisine” yönelik etkinliklere yer verildiği sonuçlarına ulaşmışlardır. Bu çalışmada da benzer sonuçlar tespit edilmiştir. Kayhan ve arkadaşları (2019) çalışmalarında “2018 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programında” 21.yüzyıl beceri dağılımların dengeli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ancak bu çalışmada incelenen programda 21. yüzyıl becerilerinin dengeli bir dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Benzer bir çalışmada Kurudayıoğlu ve Soysal (2019) 21. yüzyıl becerilerine “2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı” kazanımlarında yeterli ve dengeli bir şekilde yer verildiği görülmüştür. Bu çalışmada da benzer sonuçlar tespit edilmiştir Genel anlamda Türkçe dersi öğretim programlarıyla ilgili yapılan çalışmalarda 21. yüzyıl becerilerinin öğretim programlarına dengeli ve yeterli bir biçimde dağıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Türkçe ders kitaplarının 21. yüzyıl becerileri doğrultusunda incelenen çalışmalarda Ahat (2024) araştırmasının sonucunda, ortaokul Türkçe ders kitaplarında okuryazarlık becerilerinin metinlerde en çok, dil ve iletişim becerilerinin ise en az vurgulanan alanlar olduğu görülmüştür. Bu çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bahşi ve Gençler (2024) çalışmasının sonuçlarına göre, ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinliklerin büyük kısmının bilgi düzeyinde yoğunlaştığı, buna karşın “bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı, iletişim, esneklik ve uyum, girişimcilik, sosyal, liderlik, sorumluluk ve kültürlerarası becerilere” yönelik etkinliklere hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Bu çalışmada ise 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan etkinliklerde medya okuryazarlığı becerisine yoğun bir şekilde yer verildiği ancak iletişim, iş birliği becerilerine az yer verildiği görülmüştür. Başpınar ve Yörük (2013) 6. Sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında belirlenmiş okuma kazanımlarına dönük yaratıcı düşünciyi arttıran etkinlikler oluşturulduğu, bu etkinliklerde de yaratıcılığı artırma yöntemlerinden yalnızca bir kısmına ağırlık verildiği, etkinliklerin giderek tek tipleştiği ortaya koymuştur. Bu araştırmada ise 5. sınıf Türkçe ders kitaplarının etkinliklerinde medya okuryazarlığı becerisine ağırlık verildiği görülmüştür. Çaycı ve Aynal (2023) çalışmada 6. sınıf Türkçe ders kitabında tüm becerilere yer verilmekle birlikte, medya okuryazarlığı ve BİT okuryazarlığı becerilerinin daha sınırlı ele alındığı ve etkinliklerde dengesiz bir dağılım olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada ise 5. Sınıf Türkçe ders kitabında bulunan etkinliklerde medya okuryazarlığı becerisine yoğun bir şekilde yer verildiği ancak iletişim, iş birliği becerilerine az yer verildiği görülmüştür. Güney ve arkadaşları (2024) çalışmalarında 5. sınıf Türkçe ve İngilizce ders kitaplarını incelemiş, sonuç olarak her iki ders kitabının da 21. yüzyıl becerilerini tam anlamıyla kapsamadığını ortaya koymuştur. Bu çalışmada da benzer sonuçlar tespit edilmiştir. Sevim ve Tekin (2025) çalışmada ortaokul Türkçe ders kitaplarında yaşam becerilerinin ana bileşenleri karşılaştırıldığında, 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerde en çok düşünme becerilerine, ardından sosyal becerilere yer verildiği; duygu yönetimi becerilerinin ise en az oranda temsil edildiği belirlenmiştir. Araştırma sonucunda 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metin temelli etkinliklerde düşünme becerilerine ağırlık verildiği, sosyal becerilere sınırlı, duygu yönetimi becerilerine ise oldukça az yer ayrıldığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada ise 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan etkinliklerde medya okuryazarlığı becerisine yoğun bir şekilde yer verildiği ancak iletişim, iş birliği becerilerine az yer

verildiği görülmüştür. Pehlivan ve Kayadibi (2022) araştırmalarında dijital okuryazarlıkla ilgili kazanımların ortaokul Türkçe ders kitabı etkinliklerde yeterince temsil edilmediğini belirlemiştir. Etkinlik sayısının düşük olduğu gözlenmiştir. Dijital okuryazarlığa en az yer veren kitap 7. sınıf (%2,34), en fazla yer veren ise 5. sınıf (%5,2) ders kitabı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada ise ders kitabında dijital okuryazarlık becerisine yeterli düzeyde yer verildiği görülmüştür. Uyğun (2019) ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerini incelemiş, yeterli sayıda yazma etkinliğinin yaratıcılık becerisi ile ilişkilendirildiği sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada da benzer sonuçlar tespit edilmiştir. Zevfi (2015) çalışmasında ortaokul Türkçe ders kitaplarında eleştirel düşünme becerisinin diğer temel becerilere oranla daha yoğun olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Bu çalışmada ise Türkçe ders kitabında medya okuryazarlığı becerisinin diğer becerilere oranla daha yoğun olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak Türkçe ders kitaplarını 21. yüzyıl becerileri bağlamında inceleyen çalışmalarda farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

Öneriler

Bu bölümde, araştırma bulgularına dayanarak gelecekte yapılabilecek çalışmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

1. Bu çalışmada “2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı” incelenmiştir. Araştırmacılar sosyal bilgiler, matematik, İngilizce gibi farklı derslerin öğretim programını inceleyebilir.
2. Bu araştırmada, araştırmaya konu olan öğretim programı P21 tarafından önerilen 21. yüzyıl becerileri sınıflandırması bağlamında incelenmiştir. Araştırmacılar farklı kurum ve kuruluşların önerdiği 21. yüzyıl becerileri sınıflandırmalarını kullanarak öğretim programlarını inceleyebilir.
3. Bu çalışmada 5.sınıf Türkçe ders kitabı 21. yüzyıl becerileri bağlamında incelenmiştir. Farklı çalışmalarda farklı sınıf seviyelerine ait Türkçe ders kitapları araştırma konusu olabilir. Ayrıca sosyal bilgiler, fen bilimleri ve matematik gibi derslerin ders kitapları bu açıdan incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Ahat, O. (2024). Türkçe eğitimi ve 21. yüzyıl becerileri: ortaokul Türkçe ders kitaplarında 21. yüzyıl becerilerinin varlığı. *Asya Studies*, Sayı 30, 113-138.
- Akar Elekoğlu, A.(2022). *Ortaokul öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri ile bireysel kariyer yönetimi algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, SBE.
- Akdemir, B. (2022). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesinde Dijital Yetkinlik Düzeyi: Adana ili Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, EBE.
- Akgümüş, M. E. (2015). *Ortaokul (6 - 8. sınıflar) Türkçe dersi öğretim programında yer alan okuma yöntem ve tekniklerinin uygulanabilirliği ve öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, SBE.
- Aksüt, S. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri yeterli algıları ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Fırat Üniversitesi, EBE.
- Akyol, A. (2011). *2005 İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretim programında eleştirel okuma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, SBE.
- Aladağ, F. (2012). *Memduh Şevket Esendal'ın Hikâyeler - Birinci Kitap ve Hikâyeler - İkinci Kitap adlı eserlerindeki hikâyelerinin 2006 Türkçe dersi öğretim programında yer alan temalar ve metin seçim kriterleri açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, EBE.
- Albayrak, B. (2023). *2019 Türkçe dersi öğretim programının değerler eğitimi açısından incelenmesi ve Türkçe öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşleri (Muğla ili örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, EBE.
- Aldıç, E. (2016). *Öğretmen görüşlerine göre 6-8. sınıflar Türkçe dersi dinleme alanı kazanımlarının yaratıcı düşünme becerisine katkısı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, EBE.
- American Association of Colleges and Universities. (2007). *College learning for the new global century*. Washington: AACU.

- Anagün, Ş. S. ve N. Atalay vd. (2016). Öğretmen adaylarına yönelik 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 40, Sayı 2, 160-175.
- Arı, G. (2017). Türkçe dersi öğretim programındaki (ortaokul) okuma kazanımlarının değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, Cilt 5, Sayı 4, 685-703.
- Atış Akyol, N. ve N. Aşkar (2022). Erken çocukluk döneminde 21. yüzyıl becerileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 42, Sayı 3, 2597-2629.
- Aynal, Öztürk, Ş. ve D. Çaycı (2023). 2022-2023 eğitim öğretim yılında kullanılan millî eğitim bakanlığı yayınları 6.sınıf Türkçe ders kitabının 21. yüzyıl becerileriyle uyumunun incelenmesi. *TÜRKBİTİG Kültür Araştırmaları Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1, 27-49.
- Bahşi, N. ve G. Gençer (2024). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin 21. yüzyıl becerileri bağlamında incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 21, Sayı 2 394–413.
- Bal, M. (2018). Türkçe dersinin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, Cilt 13, Sayı 4, 49-64.
- Balkaş, Yaşar, E. (2021). *Fen bilimleri öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri öz yeterlilik algıları ve stem tutumlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, FBE.
- Bakar, M. H. D. (2020). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 21.yüzyıl becerilerinin demokratik eğilimlerine etkisi (Nevşehir ili örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, SBE.
- Barası, M. ve G. Erdamar (2021). 2018 Ortaokul Türkçe dersi öğretim programının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi: Öğretmen görüşleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 21, Sayı 1, 222-242.
- Barası, M. (2020). *2018 ortaokul Türkçe dersi öğretim programının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, EBE.
- Başpınar Yörük, N. (2013). *6. Sınıf Türkçe dersi okuma etkinliklerinde yaratıcılığı geliştirme yöntemlerinin kullanımına ilişkin bir inceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, EBE.

- Bek, Y. (2007). *Öğretmenin toplumsal/mesleki rolleri ve statüsü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, SBE.
- Benek, İ. (2019). *Sosyobilimsel STEM etkinliklerinin öğrencilerin tutumlarına ve 21. yüzyıl becerilerine etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, LEE.
- Bircan, M. A. (2019). *STEM eğitimi etkinliklerinin ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin STEM'e yönelik tutumlarına, 21. yüzyıl becerilerine ve matematik başarılarına etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, EBE.
- Birgül, D. (2023). *STEM, 21. yüzyıl becerileri, eğitim 4.0 ve endüstri 4.0 kavramlarına postmodern bir bakış*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, EBE.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative research journal*, Cilt 9, Sayı 2, 27-40.
- Bölükbaşı, H. K. (2023). *Mühendislik tasarım temelli öğretimin 6. sınıf öğrencilerinin STEM mesleklerine yönelik ilgilerine ve 21. yüzyıl becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, FBE.
- Bulut, D. (2022). *Sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri ile öğretme motivasyonu düzeylerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, EBE.
- Büber, A. (2024). *Fen bilimleri öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerinin yordanmasında eğitim araştırmalarına yönelik tutumları ve öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonlarının rolü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, LEE.
- Cansız A. M. (2014). *Nitel Veri Toplama Araçları*. M. Metin (ed.). Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Cansoy, R. (2018). Uluslararası çerçevelere göre 21. yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt 7, Sayı 4, 3112-3134.
- Ceylan, R. ve B. Akçay (2019). *Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) okuryazarlığı*, A.D. Öğretir ve M.N. Tuğluk (Ed.), *Eğitimde ve endüstride 21. yüzyıl becerileri içinde* (s. 79-93). Ankara: Pegem Yayınları.

- Cisco (2010). Status Report as of January 2010. Retrieved from https://www.cisco.com/c/dam/en_us/about/citizenship/socioeconomic/docs/ATC2_1S_Exec_Su (Erişim Tarihi: 15.04.2025).
- Coşkun, E. ve S. Taş (2008). Ders kitaplarına metin seçimi açısından Türkçe ğretim programlarının değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt 5, Sayı 10.
- Çağlak, Z. (2022). *Sosyal bilgiler ğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri kapsamında teknolojik pedagojik alan bilgilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, SBE.
- elik, G. (2023). *Okul ncesi dönem çocuklarının 21. yüzyıl becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, EBE.
- elikkıran, B. (2012). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi ğretim programında belirtilen okuduğunu anlama ile ilgili kazanımların yapılandırmacı yaklaşım açısından değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, SBE.
- Çemrek, Z. (2019). *Liselere geçiş sınavı (2018) Türkçe sorularının Türkçe dersi ğretim programında yer alan kazanımlara uygunluğu açısından değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, EBE.
- etin, M. (2022). *Beden eğitimi ğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile öğretmenliğe hazır olma düzeyleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, EBE.
- ınar, F. S. (2019). *Ortaokul ğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerine ilişkin algılarının ve görüşlerinin incelenmesi (Çorum ili rneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kafkas Üniversitesi, SBE.
- iek, E. (2022). *2018-2019 yıllarında yayınlanan ocuk dergilerindeki metinlerin Türkçe dersi ğretim programındaki temalar açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, SBE.
- olak, M. (2018). *Ortaokul fen bilimleri dersinin 21.yüzyıl becerilerini kazandırmadaki etkililiğine ilişkin ğretmen görüşleri (Kayseri ili rneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, EBE.

- Çolak, M. (2019). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının 21.yüzyıl becerilerine yönelik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, EBE.
- Dalgıç, E. (2024). *Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerine yönelik yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, FBE.
- Dede, C. (2010). Comparing frameworks for 21st century skills. *21st Century Skills: Rethinking how students learn*, Sayı 20, 51-76.
- Demir, T. (2020). *Öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21.yüzyıl becerilerini öğretme düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, SBE.
- Demirel, A. (2022). *Lise matematik öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerine yönelik öz yeterlik algılarının farklı değişkenlere göre incelenmesi (Ankara ili Çankaya ilçesi örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, EBE.
- Demirkasımoğlu, N. (2021). Nitel Araştırma Geleneğinde Nicel Göstergelerin Kullanımı ve Genellenabilirlik Üzerine Bir Değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 42, 231-242.
- Deniz, S. (2024). *İlkokul Türkçe dersi öğretim programının 21. yüzyıl becerilerini destekleme düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İnönü Üniversitesi, EBE.
- Denzin, N. K. ve Y. S. Lincoln (2005). *The SAGE handbook of qualitative research*. SAGE.
- Devecioğlu, G. (2023). *Fen bilgisi öğretmenliği lisans programının 21. yüzyıl becerileri kapsamında öğretmen adayları görüşlerine göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, EBE.
- Dilekçi, A. ve H. Karatay (2021). Türkçe dersi öğretim programlarında 21. yüzyıl becerileri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Cilt 10, Sayı 4, 1430-1444.
- Direkçi, B., S. Akbulut ve B. Şimşek (2019). Türkçe dersi öğretim programı (2018) ve ortaokul Türkçe ders kitaplarının dijital okuryazarlık becerileri bağlamında incelenmesi, *AVRASYA Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, Cilt 7, Sayı 16, 797 – 813.

- Doğu, K. (2022). *İlkokul yöneticilerinin teknolojik liderlik öz yeterlikleri ile 21. yüzyıl becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, EBE.
- Dulun, Ö. (2018). *Öğrencilerin bakış açısından uluslararası bakalorya diploma programına hazırlık süreci: 21. yüzyıl becerilerini geliştirmek üzerine*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, EBE.
- Durukan, E. (2008). *Türkçe dersi öğretim programının (6-8. sınıflar) hedef ve kazanımları doğrultusunda 7. sınıf türkçe dersi öğrenci çalışma ve öğretmen kılavuz kitaplarının değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, SBE.
- Durukan, E. (2013). Öğretmen görüşleri açısından Türkçe dersi öğretim programı kazanımları. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 8, 1-14
- Durukan, E. ve E. Demir (2017). 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin Bloom'un yenilenmiş taksonomisine göre sınıflandırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, Cilt 6, Sayı 3, 1619-1629.
- Ekici, G., Ö. F. vd. (2017). 21. Yüzyıl becerilerine ait veri kaynaklarının analizi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1, 124-134.
- Ekşioğlu, F. Z. (2021). *Fen bilimleri ve sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerini derslerine entegre edebilme yeterlikleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, EBE.
- EnGauge. (2003). enGauge21st Century Skills.
- Erbek, İ. (2021). *Öğretmen adaylarının ve aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri ile 21. yüzyıl becerileri öz yeterlikleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Siirt Üniversitesi, SBE.
- Erden, B. (2014). *Ortaokul Türkçe dersi öğretim programında konuşma eğitime yönelik olarak önerilen yöntem/tekniklere ilişkin öğretmen görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, EBE.
- Erdoğan, D. (2020). *Türkçe öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, SBE.

- Erkek, E. (2022). *Türkçe dersi öğretim programındaki on kök değer in öğretimine yönelik metin derleme çalışması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Siirt Üniversitesi, SBE.
- Fadel, C., M. Bialik ve B. Trilling (2015). *Four dimension education. The competence learner need to succeed*. Boston: The Center For Curriculum Redesign.
- Gelen, İ. (2017). P21-program ve öğretimde 21. yüzyıl beceri çerçeveleri (ABD uygulamaları). *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*.
- Griffin, P., B. McGaw ve E. Care (2012) *Assessment and teaching of 21st century skills*. Springer.
- Gölcü, İ. (2015). *Garib-nâme'deki temel dil becerilerinin Türkçe dersi öğretim programı (2006) kazanımlarıyla uyumu*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, SBE.
- Güler, H. (2023). *Okul öncesinde 21. yüzyıl becerilerine ulaşmada STEM yaklaşımı*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ordu Üniversitesi, FBE.
- Gürkaynak, İ., F. Üstel ve S. Gülgöz (2009). *Eleştirel düşünme*. İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları.
- Güneş, F. (2012). Bologna süreci ile yükseköğretimde öngörülen beceri ve yetkinlikler, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 1-9.
- Güney, K., C. Ağlar ve R. Fidan (2024). Beşinci sınıf Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında 21. yüzyıl becerilerine yer verilmesinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, Cilt 6, Sayı 10, 263-286.
- Güney, S. (2024). *STEAM temelli müzik dersi etkinliklerinin öğrencilerin 21. yüzyıl becerileri üzerindeki etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, EBE.
- Hamarat, E. (2019). *21. Yüzyıl Becerileri Odağında Türkiye'nin Eğitim Politikaları*. Ankara: Seta Yayınları.
- Hotaman, D. (2019). *Ekonomik açıdan 21. yüzyıl becerileri*. A.D.Ö. Özçelik ve M.N. International Society for Technology in Education. (2016). About ISTE Retrieved from http://www.iste.org/docs/Standards-Resources/istestandards_students-2016_onesheet_final.pdf?sfvrsn=0.23 (Erişim Tarihi: 12.03.2025).

- Iowa Core. (2010). K-12 21st Century Skills. Retrieved from https://www.educateiowa.gov/sites/files/ed/documents/K12_21stCentSkills_0.pdf (Erişim Tarihi: 12.03.2025).
- Kafalı, C. (2023). *Fen bilimleri öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri ile bilimsel araştırma öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, LEE.
- Kalaycı, N. ve N. Yıldırım (2020). Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Analizi (2009-2017-2019). *Trakya Eğitim Dergisi*, Cilt 10, Sayı 1, 238-262.
- Kalemkuş, F. ve M. Bulut Özek (2021). 21. yüzyıl becerileri konusunda araştırma eğilimleri: 2000-2020 (ocak ayı). *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 10, Sayı 2, 878-900.
- Karakoç Öztürk, B. (2016). Yazma becerisine ilişkin süregelen uygulamaların Türkçe dersi öğretim programı (2006) çerçevesinde değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 16, Sayı 4, 1921-1945.
- Karaoğlu, R. (2024). *Sınıf öğretmeni adaylarının 21.yüzyıl becerileri ile Türkçe dersi öğretim programı algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, SBE.
- Katz, I. R. (2005). Beyond technical competence: Literacy in information and communication technology. *Educational Technology Magazine*, Cilt 45, Sayı 6, 44-47
- Kaya, A. (2020). *Sınıf öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileri kapsamında girişimcilik becerilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, LEE.
- Kaya, G. (2023). *Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan dil bilgisi kazanım ve konularının sarmal yaklaşım ekseninde incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, EBE.
- Kaya, N. (2022). *Sivas masallarının Türkçe dersi öğretim programı'nda yer alan kök değerler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, LEE.
- Kaya, S. (2017). *Lise öğrencilerinin 21. yüzyıl becerilerinin öğrenci tükenmişliği ve okul bağlılığı ile ilişkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, EBE.

- Kayhan, E., S. Altun ve M. Gürol (2019). Sekizinci sınıf Türkçe öğretim programı (2018)'nin 21. yüzyıl becerileri açısından değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 10, Sayı 2, 20-35.
- Keleşoğlu, S. ve N. Kalaycı (2017). Dördüncü sanayi devriminin eşliğinde yaratıcılık, inovasyon ve eğitim ilişkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*. Cilt 12, Sayı 1, 69-86
- Kereluik, K., P. Mishra vd. (2013). What knowledge is of most worth: Teacher knowledge for 21st century learning. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, Cilt 29, Sayı 4, 127-140.
- Kılıç, F. (2021). *Yenilenen Türkçe dersi öğretim programı (2019) dinleme/izleme alanı kazanımlarının gerçekleştirilme düzeylerinin Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, LEE.
- Kızılgül, T. T. (2023). *Okul yöneticilerinin 21. yüzyıl becerileri ile yenilikçi okul geliştirme arasındaki ilişkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İbn Haldun Üniversitesi, LEE.
- Kiş, İ. (2023). *Sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri bağlamında teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB) yeterlilik algılarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, EBE.
- Kivunja (2015). Teaching students to learn and to work well with 21st century skills: Unpacking the career and life skills domain of the new learning paradigm. *International Journal of Higher Education*, Cilt 4, Sayı 1, 1–11.
- Kocahal, H. (2024). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileri öz yeterlik algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, SBE.
- Kolata, F. (2022). *Okul öncesi öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık ile 21. yüzyıl becerileri özyeterlilik algılarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, EBE.
- Korkmaz, B. (2022). *Okul yöneticilerinin 21.yüzyıl becerileri ve öğretmenlerin beklentileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Amasya Üniversitesi, SBE.
- Korkmaz, E. (2024). *Öğretmen adaylarının STEM farkındalıkları, teknolojiye yönelik tutumları ve 21. Yüzyıl becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, FBE.

- Koşar, H. (2022). *EtnoSTEM yaklaşımının 7.sınıf öğrencilerinin kültürel farkındalıklarına, 21. yüzyıl becerilerine ve fen ve teknolojiye yönelik tutumlarına etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, FBE.
- Kozluk, T. (2021). *Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının 21.yüzyıl becerileri kapsamında bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi, SBE.
- Kurbanoğlu, S. ve B. Akkoyunlu (2001). Öğrencilere bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 21, 81-88.
- Kuru, A. (2008). *İlköğretim beşinci sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, SBE.
- Kurudayıoğlu, M. ve Çetin, Ö. (2015). Temel beceriler ve Türkçe öğretimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, Cilt 3, Sayı 3, 1-19.
- Kurudayıoğlu, M. ve T. Soysal (2019). 2018 Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, 483-496.
- Kuzey Amerika Online Öğrenme Kurumu (American OLC), <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED514436.pdf> (Erişim Tarihi: 10.04.2025).
- Marzano, R. J. ve Heflebower T. (2012). Teaching and assessing 21st century skills.
- MEB. (2024). Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı (5, 6,7 ve 8. Sınıflar). Ankara
- Menteşe, H. (2013). *Türkçe dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi (Aydın ili örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, EBE.
- Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2005). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu, Ankara: MEB Yayınları.
- Moradi-Rekabdarkolaei, S. (2011). The comparison of ICT' literacy between teachers and students and presenting a model for development of ICT in schools. *Journal of Turkish Science Education*, Cilt 8, Sayı 4, 43-54.

- Murat, A. (2018). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri yeterlik algıları ile STEM'e yönelik tutumlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, EBE.
- OECD. (2012). Preparing teachers and developing school leaders for the 21st century lessons from around the worl. <https://www.oecdilibrary.org/docserver/9789264174559en.pdf?expires=1525871538&id=id&accname=ocid43023564&checksum=C1612E76295F222EDFA279634267D51A> (Erişim Tarihi: 26.02.2025).
- Orhan, G. D. (2016). *Öğretmen adaylarının 21. yy. öğrenen becerileri ve 21. yy. öğreten becerileri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, EBE.
- Özdemir, S. (2017). Ortaokul öğrencilerinin eleştirel okuma özyeterlikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, Cilt 5, Sayı 7, 41-55.
- Özdemir, Ü. (2022). *Ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile 21. yüzyıl becerilerine ilişkin öz yeterlik algı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Sakarya örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, EBE.
- Özer, M. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerine yönelik yeterlilik algıları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, EBE.
- Özgen, K. (2022). *Bilim çocuk dergisinde yer alan çizgi roman türündeki metinlerin Türkçe ders kitaplarında kullanılabilirliği ve temalara uygunluğu*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Giresun Üniversitesi, SBE.
- Özkabayel, T. (2024). *Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile farklılaştırılmış öğretime ilişkin öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, EBE.
- Öztürk, Ş. (2004). Eğitimde yaratıcı düşünme. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 8, 77-84.
- Öztürk, Y. (2018). *2015 Türkçe dersi öğretim programında yer alan anlama kazanımlarının temel becerilere uygunluğu*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, EBE.
- Palabıyık, S. E. (2023). *STEM içerikli çizgi filmlerde fen bilimleri öğretmen adaylarının 21. Yüzyıl becerileri ve mühendislik tasarım süreçleri açısından gelişimlerinin*

- incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, FBE.
- Partnership for 21st Century Skills (P21). (2019). Framework for 21st century learning. Battlee for Kids. http://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21_FrameworkBrief.pdf (Erişim Tarihi: 10.04.2025).
- Pehlivanlı, B. ve N. Kayadibi (2022). Dijital okuryazarlık bağlamında ortaokul Türkçe ders kitapları. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1, 182-197.
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, (2007). *İlköğretim medya okuryazarlığı dersi öğretmen el kitabı*. Ankara.
- Saban, A., N. Koçbeker Eid vd. (2010). Eğitimbilim Alanında Nitel Araştırma Metodolojisi ile Gerçekleştirilen Makalelerin Analiz Edilmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 30, 125-142.
- Sarıbaş, M. (2023). *STEM yaklaşımı ile planlanan coğrafya derslerinin öğrencilerin tutum ve 21. yüzyıl becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, SBE.
- Satılmış, S. (2022). *Çocuk dergileri metinlerinin Türkçe dersi öğretim programındaki kök değerler ve yetkinlikler açısından incelenmesi (2018-2020)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi, LEE.
- Seferoğlu, S. ve C. Akbıyık (2006). Eleştirel düşünme ve öğretimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 30, Sayı 30, 193-200.
- Shane, S., E. Locke ve C.J. Collins (2012) Entrepreneurial motivation. *Human Resource Menagement Review*, Cilt 13, Sayı 2, 257-279.
- Shane, S. ve S. Venkataraman (2000). The Promise of Entrepreneurship as a Field of Research. *The Academy of Management Review*, Cilt 25, Sayı 1, 217-226.
- Sevim, O. ve K. Tekin (2025). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının yaşam becerileri açısından incelenmesi. *Turcology Research*, Sayı 84, 483-501.
- Soland, J., L. S. Hamilton ve B. M. Stecher (2013). Measuring 21st century competencies: Guidance for educators. RAND Corporation.
- Soruklu, E.(2022). *Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, LEE.

- Strauss, A., and Corbin, J. (1998). *Basics of Qualitative Research*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications Ltd
- Sürmeli, M. (2023). 2019 (Ortaokul) Türkçe dersi öğretim programında yer alan temalara göre *Dîvânu Lugâtî't-Türk'ün incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, LEE.
- Şahin, S. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı'nda yer alan kök değerler açısından Rafadan Tayfa Çizgi Filminin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, EBE.
- Şenel, A. ve S. Gençoğlu (2003). Küreselleşen dünyada teknoloji eğitimi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 11, Sayı 12, 45-65.
- Şengüleç, M. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin (X Kuşağı), sosyal bilgiler öğretmen adaylarının (Y Kuşağı) ve 8. sınıf öğrencilerinin (Z Kuşağı) 21. yüzyıl becerilerine bakışı*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, EBE.
- Şimşek, H. (2019). *Yenilenen 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının gerçekleştirilmesine ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşleri (Kocaeli ili örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, EBE.
- Tanın, K. (2021). *STEM etkinliklerinin okul öncesi öğretmen adaylarının bilgi işlemsel, eleştirel ve çok boyutlu 21.yüzyıl becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi, SBE.
- Tanrıöver, S. (2022). *Fen öğretiminde STEM (SOS) modeli uygulamasının öğrencilerin akademik başarı ve 21. yüzyıl becerileri gelişimi üzerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, EBE.
- Temizkan, D. (2010). Türkçe öğretiminde yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Sayı 27, 621-643.
- Temizkan, M. (2014). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının Türkçe dersi öğretim programındaki temel beceriler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 49-72.
- Tiryakioğlu, R. (2022). *İlköğretim fen bilimleri ve matematik öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri ve yeni medya okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ordu Üniversitesi, FBE.

- Toptal, G. (2021). *Türkçe öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileri özyeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, EBE.
- Toptimur, Z. K. (2021). *İlk ve ortaokul okul yöneticilerinin öğretim liderliği davranışlarının öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, LEE.
- The American National Research Council [NRC] (2011). *Assessing 21st century skills: Summary of a workshop*. The National Academies Press.
- The North Central Regional Educational Laboratory and Metiri Group [NCREL] (2003). *Engauge 21st century skills for 21st century learners*. <http://www.ncrel.org/engauge>. (Erişim Tarihi: 16.07.2025).
- The Organization for Economic Cooperation and Development [OECD] (2005). *The definition and selection of key competencies: Executive summary* <https://www.oecd.org/pisa/definition-selection-key-competencies-summary.pdf> (Erişim Tarihi: 16.07.2025).
- Tuğluk, M. N. (ed.). (2017). *Eğitimde ve endüstride 21. yüzyıl becerileri içinde* (s.269-292). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tuzlukaya, S. (2013). *İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi öğretim programında belirtilen okuduğu metni anlama ve çözümleme ile ilgili kazanımlara ulaşma düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzincan Üniversitesi, SBE.
- Türk Dil Kurumu. (2020). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.
- Uçak, S. ve Erdem, H.H. (2020). Eğitimde yeni bir yön arayışı bağlamında “21. Yüzyıl Becerileri ve Eğitim Felsefesi”. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1, 76-93.
- UNESCO. (2020). *COVID-19 Education Response Webinar: Distance learning strategies: What do we know about effectiveness? Synthesis report*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373350> (Erişim Tarihi: 16.07.2025).
- Uygun, A. (2019). *2018 Türkçe dersi öğretim programındaki yazma kazanımlarının ve ders kitaplarındaki etkinliklerin yaratıcı yazma becerisine uygunluğu*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, EBE.

- Uzun, A. G. (2024). *Ortaöğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitaplarının 21. Yüzyıl becerileri açısından incelemesi*. https://www.researchgate.net/publication/316105245_21yuzyl_becerileri_kapsaminda_donusen_okul_paradigmasi sayfasından erişilmiştir. (Erişim Tarihi: 16.04.2025).
- Ünlü, C. (2022). *İlkokulda STEM uygulamalarının öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerine, STEM'e ilişkin tutumlarına ve STEM alanlarındaki mesleklere yönelik ilgilerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, EBE.
- Üspolat, Yazıcı, Z. (2021). *Stem eğitimi alan ve almayan okul öncesi öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerinin öğretimine ilişkin öz yeterlik algılarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, SBE.
- Varki, E. (2020). *Öğretmen adaylarının çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri ile yaratıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, SBE.
- Yaşar, E. B. (2021). *Fen bilimleri öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri öz yeterlilik algıları ve stem tutumlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, FBE.
- Yıldırım, A. ve H. Şimşek (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, A. ve diğerleri (2019). *Türk Dili I*. Şanlıurfa.
- Yıldırım, M. (2023). *Okul müdürlerinin 21. yüzyıl becerilerinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi (Kayseri ili örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, EBE.
- Yıldız, M. (2022). *STEM uygulamalarının ilköğrencilerinin 21. yüzyıl becerilerine, bilimin doğası düşüncelerine ve astronomi ilgilerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi, LEE.
- Yılmaz, E. (2016). *21. Yüzyıl becerileri kapsamında dönüşen okul paradigması*. Yılmaz, E. (Ed.) *Eğitim bilimlerinden yansımalar içinde* (s. 8-11). Konya: Çizgi Yayınları.
- Yiğit, F. (2013). *İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe dersi öğretim programındaki alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine yönelik öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, EBE.

- Yiğit, Z. (2024). *Türkçe dersi öğretim programında yer alan ortaokul 6. sınıf okuma kazanımlarına yönelik web 2.0 araçları esas alınarak hazırlanan etkinlik örnekleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, EBE.
- Yüksel Ayten, M ve Hayırsever F. (2019). Ortaöğretim kademesinde uygulanan öğretim programlarının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 15, Sayı 2, 290-323.
- Yörük, Ş. (2021). *Okul yöneticilerinin 21. yüzyıl becerilerine sahip olma düzeyi ile okullarda değişimi yönetme yeterlilikleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, LEE.
- Zevfi, R. (2015) *Ortaokul Türkçe ders kitaplarının Türkçe dersi öğretim programında yer alan temel beceriler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, SBE.

EKLER

5.Sınıf Tema Öğrenme Çıktıları Sayısı ve Süre Tablosu

TEMA ADI	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre		
		Ders Saati	Atölye Çalışması (Üretim, Film-Kitap Atölyesi)	Yüzde Oranı (%)
1.TEMA OYUN DÜNYASI	24	32	3	16
2.TEMA ATATÜRK'Ü TANIMAK	26	32	3	16
3.TEMA DUYGULARIMI TANIYORUM	27	31	3	16
4.TEMA GELENEKLERİMİZ	27	31	3	16
5.TEMA İLETİŞİM VE SOSYAL İLİŞKİLER	28	31	3	16
6.TEMA SAĞLIKLI YAŞIYORUM	26	31	3	16
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*			10	4
TOPLAM	158		216	100

6.Sınıf Tema Öğrenme Çıktıları Sayısı ve Süre Tablosu

TEMA ADI	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre		
		Ders Saati	Atölye Çalışması (Üretim, Film-Kitap Atölyesi)	Yüzde Oranı (%)
1.TEMA DİLİMİZİN ZENGİNLİĞİ	28	32	3	16
2.TEMA BAĞIMSIZLIK YOLU	33	32	3	16
3.TEMA FARKLI DÜNYALAR	27	31	3	16
4.TEMA İLETİŞİM VE SOSYAL İLİŞKİLER	22	31	3	16
5.TEMA BİLİM VE TEKNOLOJİ	22	31	3	16
6.TEMA LİDER RUHLAR	21	31	3	16
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*			10	4
TOPLAM	153		216	100

7.Sınıf Tema Öğrenme Çıktıları Sayısı ve Süre Tablosu

TEMA ADI	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre		
		Ders Saati	Atölye Çalışması (Üretim, Film-Kitap Atölyesi)	Yüzde Oranı (%)
1.TEMA HAYAT BOYU GELİŞİM	24	26	3	16
2.TEMA BİR HİLAL UĞRUNA	30	25	3	16
3.TEMA İLETİŞİM VE SOSYAL İLİŞKİLER	25	25	3	16
4.TEMA TÜRK SANATI	27	26	3	16
5.TEMA OKUMA KÜLTÜRÜ	26	25	3	16
6.TEMA HAK VE SORUMLULUKLAR	19	25	3	16
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*			10	4
TOPLAM	151	180		100

8.Sınıf Tema Öğrenme Çıktıları Sayısı ve Süre Tablosu

TEMA ADI	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre		
		Ders Saati	Atölye Çalışması (Üretim, Film-Kitap Atölyesi)	Yüzde Oranı (%)
1.TEMA İLETİŞİM VE SOSYAL İLİŞKİLER	24	26	3	16
2.TEMA VATAN SEVGİSİ	31	25	3	16
3.TEMA DOĞA VE İNSAN	28	25	3	16
4.TEMA TÜRK HİKÂYE GELENEĞİ VE DESTENLERİ	27	26	3	16
5.TEMA SANAT VE ESTETİK	25	25	3	16
6.TEMA AKADEMİK DÜŞÜNCE DÜNYASI	19	25	3	16
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*			10	4
TOPLAM	154	180		100

2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda 21. Yüzyıl Becerilerinden Hayat ve Kariyer Becerilerine Yönelik Tespit Edilen Öğrenme Çıktı Sayısı ve Öğrenme Çıktılarının Kodları

21.Yüzyıl Becerileri (Hayat ve Kariyer Becerileri)	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Öğrenme Çıktıları
Esneklik ve Uyarlanabilirlik	64	T.D.5.3., T.D.6.3, T.D.7.3., T.D.8.3.Dinleyeceğinin/izleyeceğinin içeriğine yönelik tahminde bulunabilme. T.D.5.4., T.D.6.4., T.D.7.4., T.D.8.4. Dinlediğinde/izlediğinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilme. T.D.5.25., T.D.6.25., T.D.7.27., T.D.8.27. Dinleme/izleme sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme. T.K.5.4., T.K.6.4., T.K.7.4., T.K.8.4. Konuşmasında ön bilgilerinden yararlanabilme. T.K.5.11., T.K.6.11., T.K.7.11., T.K.8.11. Konuşmasında tahminlerinden yararlanabilme. T.K.5.21,T.K.6.21, T.K.7.21., Konuşmasında düşünciyi geliştirme yollarını kullanabilme. T.K.5.24., T.K.6.24.,T.K.7.24., T.K.8.24 Uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanabilme. T.K.5.26., T.K.6.26., T.K.7.26., T.K.8.26. Konuşma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme. T.O.5.4., T.O.6.4., T.O.7.3., T.O.8.3. Okuyacağı metnin içeriğine yönelik tahminde bulunabilme. T.O.5.5., T.O.6.5., T.O.7.4., T.O.8.4. Metinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilme. T.O.5.27., T.O.6.27., T.O.7.28., T.O.8.28. Okuma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme. T.Y.5.4., T.Y.6.4., T.Y.7.4., T.Y.8.4. Yazılı üretim ve yazılı etkileşiminde ön bilgilerinden yararlanabilme. T.Y.5.8., T.Y.6.8., T.Y.7.8., T.Y.8.8. Yazılı üretim ve yazılı etkileşiminde tahminlerinden yararlanabilme. T.Y.5.17., T.Y.6.17., T.Y.7.17., T.Y.8.17..Yazısında düşünciyi geliştirme yollarını kullanabilme. T.Y.5.20, T.Y.6.20, T.Y.7.20. , T.Y.8.20. Uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanabilme. T.Y.5.22., T.Y.6.22., T.Y.7.22., T.Y.8.22. Yazma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme.

Girişim ve Öz 66
Yönlendirme

T.D.5.1, T.D.6.1., T.D.7.1., T.D.8.1. Dinlemede/izlemede materyal seçimini yönetebilme.
T.D.5.2., T.D.6.2., T.D.7.2., T.D.8.2. Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme.
T.K.5.1., T.K.6.1., T.K.7.1., T.K.8.1. Konuşma sürecini yönetebilme.
T.K.5.2., T.K.6.2., T.K.7.2., T.K.8.2 Konuşma yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme.
T.K.5.8., T.K.6.8., T.K.7.8., T.K.8.8. Hazırlıksız konuşma yapabilme.
T.K.5.9., T.K.6.9., T.K.7.9., T.K.8.9. Konuşmasında sesini uygun şekilde kullanabilme.
T.K.5.10., T.K.6.10., T.K.7.10., T.K.8.10 Sözlü sunum yapabilme.
T.K.5.17., T.K.6.17., T.K.7.17., T.K.8.17. Sözlü olarak tartışmaya katılabilme.
T.K.5.20., T.K.6.20., T.K.7.20., T.K.8.20. Hazırlıklı konuşmasını yapılandırabilme.
T.K.5.25., T.K.6.25., T.K.7.25., T.K.8.25. Konuşmasında beden dilini ve mekânı etkili kullanabilme.
T.O.5.1., T.O.6.1., T.O.7.1., T.O.8.1. Okumada materyal seçimini yönetebilme.
T.O.5.2., T.O.6.2. Sesli ve sessiz okurken akıcı okuma unsurlarını yönetebilme.
T.O.5.3., T.O.6.3., T.O.7.2., T.O.8.2. Okumada strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme.
T.Y.5.1., T.Y.6.1., T.Y.7.1., T.Y.8.1. Yazma sürecini yönetebilme.
T.Y.5.2., T.Y.6.2., T.Y.7.2., T.Y.8.2. Yazma strateji, yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme.
T.Y.5.3, T.Y.6.3., T.Y.7.3., T.Y.8.3. Yazısında içerik ve yapıya yönelik seçimlerini yönetebilme.
T.Y.5.18., T.Y.6.18., T.Y.7.18., T.Y.8.18. Yazısını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme.
T.D.5.19., T.D.6.19., T.D.7.20., T.D.8.20. Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme.
T.D.5.10., T.D.6.10., T.D.7.10., T.D.8.10. Dinledikleri/izledikleri arasında karşılaştırma yapabilme.
T.K.5.8., T.K.6.8., T.K.7.8., T.K.8.8. Hazırlıksız konuşma yapabilme.
T.K.5.20., T.K.6.20., T.K.7.20., T.K.8.20. Hazırlıklı konuşmasını yapılandırabilme.
T.K.5.22., T.K.6.22., T.K.7.22., T.K.8.22. Konuşmasını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme.
T.O.5.11., T.O.6.11., T.O.7.10., T.O.8.10. Metinler arası karşılaştırma yapabilme.
T.O.5.21., T.O.6.21., T.O.7.21., T.O.8.21. Metinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme.
T.Y.5.18., T.Y.6.18., T.Y.7.18., T.Y.8.18. Yazısını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme.

Sosyal ve 32
Kültürlerarası
Beceriler

Üretkenlik ve Sorumluluk

60

T.D.5.7., T.D.6.7., T.D.7.7., T.D.8.7. Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme.
T.D.5.8., T.D.6.8., T.D.7.8., T.D.8.8. Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik üst düzey çıkarımlar yapabilme.
T.D.5.12., T.D.6.12., T.D.7.12., T.D.8.12. Dinlediğini/izlediğini yorumlayabilme.
T.D.5.24., T.D.6.24., T.D.7.26., T.D.8.26. Dinlediğindeki/izlediğindeki probleme çözüm üretebilme.
T.K.5.7., T.K.6.7., T.K.7.7., T.K.8.7. Yaratıcı konuşma yapabilme.
T.K.5.8., T.K.6.8., T.K.7.8., T.K.8.8. Hazırlıksız konuşma yapabilme.
T.K.5.19., T.K.6.19., T.K.7.19., T.K.8.19. Problem çözümüne yönelik konuşma yapabilme.
T.K.5.20., T.K.6.20., T.K.7.20., T.K.8.20. Hazırlıklı konuşmasını yapılandırabilme.
T.O.5.8., T.O.6.8., T.O.7.7., T.O.8.7. Metnin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme.
T.O.5.9., T.O.6.9., T.O.7.8., T.O.8.8. Metnin derin anlamını belirlemeye yönelik üst düzey çıkarımlar yapabilme.
T.O.5.13., T.O.6.13., T.O.7.12., T.O.8.12. Metni yorumlayabilme.
T.O.5.26., T.O.6.26., T.O.7.27., T.O.8.27. Metindeki probleme çözüm üretebilme.
T.Y.5.7., T.Y.6.7., T.Y.7.7., T.Y.8.7. Yaratıcı yazı yazabilme.
T.Y.5.11., T.Y.6.11., T.Y.7.11., T.Y.8.11. Yorumunu yazılı olarak ifade edebilme.
T.Y.5.16., T.Y.6.16., T.Y.7.16., T.Y.8.16. Problem çözümüne yönelik yazabilme.

Liderlik ve Sorumluluk

8

T.K.5.20.,T.K.6.20., T.K.7.20., T.K.8.20. Hazırlıklı konuşmasını yapılandırabilme.
T.K.5.25.,T.K.6.25., T.K.7.25., T.K.8.25. Konuşmasında beden dilini ve mekânı etkili kullanabilme.

2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda 21. Yüzyıl Becerilerinden Öğrenme ve Yenilik Becerilerine Yönelik Tespit Edilen Öğrenme Çıktı Sayısı ve Öğrenme Çıktılarının Kodları

21.Yüzyıl Becerileri (Öğrenme ve Yenilik Becerileri)	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Öğrenme Çıktıları
Yaratıcılık ve İnovasyon	48	T.D.5.2., T.D.6.2., T.D.7.2., T.D.8.2. Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme. T.D.5.24., T.D.6.24., T.D.7.26., T.D.8.26. Dinlediğindeki/izlediğindeki probleme çözüm üretebilme. T.K.5.2., T.K.6.2., T.K.7.2., T.K.8.2. Konuşma yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme. T.K.5.7., T.K.6.7., T.K.7.7., T.K.8.7. Yaratıcı konuşma yapabilme. T.K.5.8., T.K.6.8., T.K.7.8., T.K.8.8. Hazırlıksız konuşma yapabilme. T.K.5.19., T.K.6.19., Problem çözümüne yönelik konuşma yapabilme. T.K.5.19., T.K.6.19., T.K.7.19., T.K.8.19. Verilen bir problemi kendi bakış açısıyla yeniden yapılandırması (olay ya da durumu netleştirme si, sorun olarak algılanan yönlerini ve olası sebeplerini detaylıca ortaya koyması) ve probleme çözüm üretmesi beklenir. T.O.5.3., T.O.6.3., T.O.7.2., T.O.8.2. Okumada strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme. T.O.5.26., T.O.6.26., Metindeki probleme çözüm üretebilme. T.O.5.26., T.O.6.26., T.O.7.27., T.O.8.27. Metinde çözümünüyle birlikte verilen bir problemi kendi bakış açısıyla yeniden yapılandırır (olay ya da durumu netleştirmesi, sorun olarak algılanan yönlerini ve olası sebeplerini detaylıca ortaya koyması) ve probleme çözüm üretir. T.Y.5.2., T.Y.6.2., T.Y.7.2., T.Y.8.2. Yazma strateji, yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme. T.Y.5.7., T.Y.6.7., T.Y.7.7., T.Y.8.7. Yaratıcı yazı yazabilme. T.Y.5.16., T.Y.6.16., T.Y.7.16., T.Y.8.16. Problem çözümüne yönelik yazabilme.

T.D.5.2., T.D.6.2., T.D.7.2., T.D.8.2. Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme.

T.D.5.7., T.D.6.7., T.D.7.7., T.D.8.7. Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme.

T.D.5.8., T.D.6.8., T.D.7.8., T.D.8.8. Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik üst düzey çıkarımlar yapabilme.

T.D.5.9., T.D.6.9., T.D.7.9., T.D.8.9. Dinlediğini/izlediğini kendi içinde karşılaştırabilme.

T.D.5.10., T.D.6.10., T.D.7.10., T.D.8.10. Dinledikleri/izledikleri arasında karşılaştırma yapabilme.

T.D.5.13., T.D.6.13., T.D.7.13., T.D.8.13.Öyküleyici metinlerdeki hikâye unsurlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.D.5.14., T.D.6.14., T.D.7.14., T.D.8.14. Bilgilendirici metinlerde metin yapılarından hareketle önemli bilgileri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.D.5.15., T.D.6.15., T.D.7.15., T.D.8.15 Bilgilendirici metinde anahtar kelimeleri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.D.5.16., T.D.6.16., T.D.7.16., T.D.8.16. Metnin bölümlerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.D.5.17., T.D.6.17., T.D.7.17., T.D.8.17. Bilgilendirici metinde düşüncüyü geliştirme yollarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.D.5.18., T.D.6.18., T.D.7.18., T.D.8.18. Dinlediğindeki/izlediğindeki söz sanatlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.D.7.19., T.D.8.19. Dinlediğinde/izlediğinde kullanılan ikna etme tekniklerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.D.5.19., T.D.6.19., T.D.7.20., T.D.8.20. Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.D.5.20., T.D.6.20., T.D.7.21., T.D.8.21.Çoklu ortam öğelerine yönelik çözümleme yapabilme.

T.D.5.22., T.D.6.22., T.D.7.23., T.D.8.23. Dinlediğini/izlediğini değerlendirebilme.

T.D.7.24., T.D.8.24. Medya içeriğini değerlendirebilme.

T.D.5.23., T.D.6.23., T.D.7.25., T.D.8.25. Dinlediğini/izlediğini eleştirebilme.

T.K.5.2., T.K.6.2., T.K.7.2., T.K.8.2. Konuşma yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme.

T.K.5.12. T.K.6.12. T.K.7.12. T.K.8.12. Konuşmasında karşılaştırma yapabilme.

T.K.5.16., T.K.6.16., T.K.7.16., T.K.8.16. Değerlendirmesini sözlü olarak ifade edebilme.

T.K.5.17., T.K.6.17, T.K.7.17., T.K.8.17. Sözlü olarak tartışmaya katılabilme.

T.K.5.18, T.K.6.18., T.K.7.18., T.K.8.18. Eleştirisini sözlü olarak ifade edebilme.

T.O.5.3., T.O.6.3., T.O.7.2., T.O.8.2. Okumada strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme.

T.O.5.8., T.O.6.8., T.O.7.7., T.O.8.7. Metnin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme.

T.O.5.9., T.O.6.9., T.O.7.8., T.O.8.8. Metnin derin anlamını belirlemeye yönelik üst düzey çıkarımlar yapabilme.

T.O.5.10., T.O.6.10., T.O.7.9., T.O.8.9. Metin içi karşılaştırma yapabilme.

T.O.5.11., T.O.6.11., T.O.7.10., T.O.8.10. Metinler arası karşılaştırma yapabilme.

T.O.5.14.,T.O.6.14.,T.O.7.13. T.O.8.13. Öyküleyici metinlerdeki hikâye unsurlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.O.5.15., T.O.6.15., T.O.7.14., T.O.8.14. Bilgilendirici metinlerde metin yapılarından hareketle önemli bilgileri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.O.5.16., T.O.6.16. T.O.7.15., T.O.8.15. Bilgilendirici metinde anahtar kelimeleri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.O.5.17., T.O.6.17., T.O.7.16., T.O.8.16. Metnin bölümlerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.O.5.18., T.O.6.18., T.O.7.17., T.O.8.17. Şiirin biçim özelliklerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.O.5.19., T.O.6.19., T.O.7.18., T.O.8.18. Bilgilendirici metinde düşüncüyü geliştirme yollarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.O.5.20., T.O.6.20., T.O.7.19., T.O.8.19. Metindeki söz sanatlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.O.7.20., T.O.8.20. Metinde kullanılan ikna etme tekniklerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.O.5.21., T.O.6.21., T.O.7.21., T.O.8.21. Metinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.O.5.22., T.O.6.22. T.O.7.22., T.O.8.22. Çoklu ortam öğelerine yönelik çözümleme yapabilme.

T.O.5.24., T.O.6.24., T.O.7.24., T.O.8.24. Okuduğunu değerlendirebilme.

T.O.7.25., T.O.8.25. Basılı ve dijital medya metinlerini değerlendirebilme.

T.O.5.25., T.O.6.25., T.O.7.26., T.O.8.26. Metni eleştirebilme.

T.Y.5.2., T.Y.6.2., T.Y.7.2., T.Y.8.2. Yazma strateji, yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme.

T.Y.5.9., T.Y.6.9., T.Y.7.9., T.Y.8.9. Yazısında karşılaştırma yapabilme.

T.Y.5.13., T.Y.6.13., T.Y.7.13., T.Y.8.13. Değerlendirmesini yazılı olarak ifade edebilme.

T.Y.5.14., T.Y.6.14., T.Y.7.14., T.Y.8.14. Yazılı üretiminde ve yazılı etkileşiminde tartışabilme.

T.Y.5.15., T.Y.6.15., T.Y.7.15., T.Y.8.15. Eleştirisini yazılı olarak ifade edebilme.

Problem	124	T.D.5.3., T.D.6.3., T.D.7.3., T.D.8.3. Dinleyeceğinin/izleyeceğinin içeriğine yönelik tahminde bulunabilme.
Çözme		T.D.5.4., T.D.6.4., T.D.7.4., T.D.8.4. Dinlediğinde/izlediğinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilme.
		T.D.5.7., T.D.6.7., T.D.7.7., T.D.8.7. Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme.
		T.D.5.8., T.D.6.8., T.D.7.8., T.D.8.8. Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik üst düzey çıkarımlar yapabilme.
		T.D.5.13., T.D.6.13., T.D.7.13., T.D.8.13.Öyküleyici metinlerdeki hikâye unsurlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.
		T.D.5.14., T.D.6.14., T.D.7.14., T.D.8.14. Bilgilendirici metinlerde metin yapılarından hareketle önemli bilgileri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.
		T.D.5.15., T.D.6.15., T.D.7.15., T.D.8.15 Bilgilendirici metinde anahtar kelimeleri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.
		T.D.5.16., T.D.6.16., T.D.7.16., T.D.8.16. Metnin bölümlerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.
		T.D.5.17., T.D.6.17., T.D.7.17., T.D.8.17. Bilgilendirici metinde düşüncüyü geliştirme yollarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.
		T.D.5.18., T.D.6.18., T.D.7.18., T.D.8.18. Dinlediğindeki/izlediğindeki söz sanatlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.
		T.D.7.19., T.D.8.19. Dinlediğinde/izlediğinde kullanılan ikna etme tekniklerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.
		T.D.5.19., T.D.6.19., T.D.7.20., T.D.8.20. Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme.
		T.D.5.20., T.D.6.20., T.D.7.21., T.D.8.21.Çoklu ortam öğelerine yönelik çözümleme yapabilme.
		T.D.5.24., T.D.6.24., T.D.7.26., T.D.8.26. Dinlediğindeki/izlediğindeki probleme çözüm üretebilme.
		T.K.5.19., T.K.6.19., T.K.7.19., T.K.8.19. Problem çözümüne yönelik konuşma yapabilme.
		T.O.5.4., T.O.6.4., T.O.7.3., T.O.8.3. Okuyacağı metnin içeriğine yönelik tahminde bulunabilme.
		T.O.5.5., T.O.6.5., T.O.7.4., T.O.8.4. Metinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilme.
		T.O.5.8., T.O.6.8., T.O.7.7., T.O.8.7. Metnin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme.
		T.O.5.9., T.O.6.9., T.O.7.8., T.O.8.8. Metnin derin anlamını belirlemeye yönelik üst düzey çıkarımlar yapabilme.
		T.O.5.14.,T.O.6.14.,T.O.7.13. T.O.8.13. Öyküleyici metinlerdeki hikâye unsurlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.
		T.O.5.15., T.O.6.15., T.O.7.14., T.O.8.14. Bilgilendirici metinlerde metin yapılarından hareketle önemli bilgileri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.
		T.O.5.16., T.O.6.16. T.O.7.15., T.O.8.15. Bilgilendirici metinde anahtar kelimeleri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.
		T.O.5.17., T.O.6.17., T.O.7.16., T.O.8.16. Metnin bölümlerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.
		T.O.5.18., T.O.6.18., T.O.7.17., T.O.8.17. Şiirin biçim özelliklerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.O.5.19., T.O.6.19., T.O.7.18., T.O.8.18. Bilgilendirici metinde düşünceyi geliştirme yollarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.
T.O.5.20., T.O.6.20., T.O.7.19., T.O.8.19. Metindeki söz sanatlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.
T.O.7.20., T.O.8.20. Metinde kullanılan ikna etme tekniklerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.
T.O.5.21., T.O.6.21., T.O.7.21., T.O.8.21. Metinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme.
T.O.5.22., T.O.6.22. T.O.7.22., T.O.8.22. Çoklu ortam öğelerine yönelik çözümleme yapabilme.
T.O.5.26., T.O.6.26., T.O.7.27., T.O.8.27. Metindeki probleme çözüm üretebilme.
T.Y.5.8., T.Y.6.8., T.Y.7.8., T.Y.8.8. Yazılı üretim ve yazılı etkileşiminde tahminlerinden yararlanabilme.
T.Y.5.16., T.Y.6.16., T.Y.7.16., T.Y.8.16. Problem çözümüne yönelik yazabilme.

İletişim 76

T.D.5.2., T.D.6.2., T.D.7.2., T.D.8.2. Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme.
T.D.5.19., T.D.6.19., T.D.7.20., T.D.8.20. Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme.
T.K.5.2., T.K.6.2., T.K.7.2., T.K.8.2. Konuşma yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme.
T.K.5.8., T.K.6.8., T.K.7.8., T.K.8.8. Hazırlıksız konuşma yapabilme.
T.K.5.10., T.K.6.10., T.K.7.10., T.K.8.10. Sözlü sunum yapabilme.
T.K.5.14., T.K.6.14., T.K.7.14., T.K.8.14. Yorumunu sözlü olarak ifade edebilme.
T.K.5.15., T.K.6.15., T.K.7.15., T.K.8.15. Sözlü olarak özetleyebilme.
T.K.5.16., T.K.6.16., T.K.7.16., T.K.8.16. Değerlendirmesini sözlü olarak ifade edebilme.
T.K.5.17., T.K.6.17., T.K.7.17., T.K.8.17. Sözlü olarak tartışmaya katılabilmek.
T.K.5.18., T.K.6.18., T.K.7.18., T.K.8.18. Eleştirisini sözlü olarak ifade edebilme.
T.K.5.20., T.K.6.20., T.K.7.20., T.K.8.20. Hazırlıklı konuşmasını yapılandırabilme.
T.K.5.22., T.K.6.22., T.K.7.22., T.K.8.22. Konuşmasını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme.
T.K.5.24., T.K.6.24., T.K.7.24., T.K.8.24. Uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanabilme.
T.O.5.3., T.O.6.3., T.O.7.2., T.O.8.2. Okumada strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme.
T.O.5.5., T.O.6.5., T.O.7.4., T.O.8.4. Metinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilme.
T.O.5.21., T.O.6.21., T.O.7.21., T.O.8.21. Metinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme.
T.Y.5.2., T.Y.6.2., T.Y.7.2., T.Y.8.2. Yazma strateji, yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme.
T.Y.5.18., T.Y.6.18., T.Y.7.18., T.Y.8.18. Yazısını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme.
T.Y.5.20., T.Y.6.20., T.Y.7.20., T.Y.8.20. Uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanabilme.

İş Birliği 20

T.D.5.2., T.D.6.2., T.D.7.2., T.D.8.2. Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme.
T.K.5.2., T.K.6.2., T.K.7.2., T.K.8.2. Konuşma yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme.
T.K.5.20., T.K.6.20., T.K.7.20., T.K.8.20. Hazırlıklı konuşmasını yapılandırabilme.
T.O.5.3., T.O.6.3., T.O.7.2., T.O.8.2. Okumada strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme.
T.Y.5.2., T.Y.6.2., T.Y.7.2., T.Y.8.2. Yazma strateji, yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme.

2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda 21. Yüzyıl Becerilerinden Öğrenme ve Yenilik Becerilerine Yönelik Tespit Edilen Öğrenme Çıktı Sayısı ve Öğrenme Çıktılarının Kodları

21. Yüzyıl Becerileri (Bilgi, Medya Teknolojileri Okuryazarlığı Becerisi)	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Öğrenme Çıktıları
Medya Okuryazarlığı	78	T.D.5.4., T.D.6.4., T.D.7.4., T.D.8.4. Dinlediğinde/izlediğinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilme. T.D.5.5., T.D.6.5., T.D.7.5., T.D.8.5. Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleyebilme. T.D.5.7., T.D.6.7., T.D.7.7., T.D.8.7. Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme. T.D.5.8., T.D.6.8., T.D.7.8., T.D.8.8. Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik üst düzey çıkarımlar yapabilme. T.D.5.9., T.D.6.9., T.D.7.9., T.D.8.9. Dinlediğini/izlediğini kendi içinde karşılaştırabilme. T.D.5.10., T.D.6.10., T.D.7.10., T.D.8.10. Dinledikleri/izledikleri arasında karşılaştırma yapabilme. T.D.5.11., T.D.6.11., T.D.7.11., T.D.8.11. Dinlediğindeki/izlediğindeki unsurları sınıflandırabilme. T.D.5.12., T.D.6.12., T.D.7.12., T.D.8.12. Dinlediğini/izlediğini yorumlayabilme. T.D.5.18., T.D.6.18., T.D.7.18., T.D.8.18. Dinlediğindeki/izlediğindeki söz sanatlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme. T.D.7.19., T.D.8.19. Dinlediğinde/izlediğinde kullanılan ikna etme tekniklerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme. T.D.5.19., T.D.6.19., T.D.7.20., T.D.8.20. Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme. T.D.5.20., T.D.6.20., T.D.7.21., T.D.8.21. Çoklu ortam öğelerine yönelik çözümleme yapabilme. T.D.5.22., T.D.6.22., T.D.7.23., T.D.8.23. Dinlediğini/izlediğini değerlendirebilme. T.D.7.24., T.D.8.24. Medya içeriğini değerlendirebilme. T.D.5.23., T.D.6.23., T.D.7.25., T.D.8.25. Dinlediğini/izlediğini eleştirebilme. T.D.5.24., T.D.6.24., T.D.7.26., T.D.8.26. Dinlediğindeki/izlediğindeki probleme çözüm üretebilme. T.D.5.25., T.D.6.25., T.D.7.27., T.D.8.27. Dinleme/izleme sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme. T.K.5.6., T.K.6.6., T.K.7.6., T.K.8.6. Konuşmasında çoklu ortam öğeleriyle içerik oluşturabilme. T.O.5.22., T.O.6.22., T.O.7.22., T.O.8.22. Çoklu ortam öğelerine yönelik çözümleme yapabilme. T.O.7.25., T.O.8.25. Basılı ve dijital medya metinlerini değerlendirebilme. T.Y.5.6., T.Y.6.6., T.Y.7.6., T.Y.8.6. Yazısında çoklu ortam öğeleriyle içerik oluşturabilme.
Bilgi, İletişim ve Teknoloji Okuryazarlığı	78	T.D.5.4., T.D.6.4., T.D.7.4., T.D.8.4. Dinlediğinde/izlediğinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilme. T.D.5.5., T.D.6.5., T.D.7.5., T.D.8.5. Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleyebilme.

T.D.5.7., T.D.6.7., T.D.7.7., T.D.8.7. Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme.

T.D.5.8., T.D.6.8., T.D.7.8., T.D.8.8. Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik üst düzey çıkarımlar yapabilme.

T.D.5.9., T.D.6.9., T.D.7.9., T.D.8.9. Dinlediğini/izlediğini kendi içinde karşılaştırabilme.

T.D.5.10., T.D.6.10., T.D.7.10., T.D.8.10. Dinledikleri/izledikleri arasında karşılaştırma yapabilme.

T.D.5.11., T.D.6.11., T.D.7.11., T.D.8.11. Dinlediğindeki/izlediğindeki unsurları sınıflandırabilme.

T.D.5.12., T.D.6.12., T.D.7.12., T.D.8.12. Dinlediğini/izlediğini yorumlayabilme.

T.D.5.18., T.D.6.18., T.D.7.18., T.D.8.18. Dinlediğindeki/izlediğindeki söz sanatlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.D.7.19., T.D.8.19. Dinlediğinde/izlediğinde kullanılan ikna etme tekniklerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.D.5.19., T.D.6.19., T.D.7.20., T.D.8.20. Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme.

T.D.5.20., T.D.6.20., T.D.7.21., T.D.8.21. Çoklu ortam öğelerine yönelik çözümleme yapabilme.

T.D.5.22., T.D.6.22., T.D.7.23., T.D.8.23. Dinlediğini/izlediğini değerlendirebilme.

T.D.7.24., T.D.8.24. Medya içeriğini değerlendirebilme.

T.D.5.23., T.D.6.23., T.D.7.25., T.D.8.25. Dinlediğini/izlediğini eleştirebilme.

T.D.5.24., T.D.6.24., T.D.7.26., T.D.8.26. Dinlediğindeki/izlediğindeki probleme çözüm üretebilme.

T.D.5.25., T.D.6.25., T.D.7.27., T.D.8.27. Dinleme/izleme sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme.

T.K.5.6., T.K.6.6., T.K.7.6., T.K.8.6. Konuşmasında çoklu ortam öğeleriyle içerik oluşturabilme.

T.O.5.22., T.O.6.22., T.O.7.22., T.O.8.22. Çoklu ortam öğelerine yönelik çözümleme yapabilme.

T.O.7.25., T.O.8.25. Basılı ve dijital medya metinlerini değerlendirebilme.

T.Y.5.6., T.Y.6.6., T.Y.7.6., T.Y.8.6. Yazısında çoklu ortam öğeleriyle içerik oluşturabilme.

5.Sınıf Türkçe 1. Ders Kitabı Etkinlik Örneği

1. TEMA

b. Moni'nin sorunla karşılaştığında nasıl bir tutum sergilediğini hatırlayınız. Onun yaklaşım tarzına göre bir sorunla karşılaştığınızda nasıl davranmanız gerekir? Kendi cümlelerinizle yazınız.

5.Sınıf Türkçe 1. Ders Kitabı Etkinlik Örneği

13. ETKİNLİK

a. Bir yarışmayı kazanmayı çok istediğinizde neler yaparsınız? Söyleyiniz.

b. Karekodu okutarak şiiri dikkatlice dinleyiniz.

c. Şairin annesinden dua istemesinin nedeni nedir? Söyleyiniz.

ç. Sizce metindeki dua isteği günlük yaşamda nasıl bir öneme sahiptir? Söyleyiniz.

"Çocukların oyun oynamadığı sokaklar üzgün olur."

d. Yukarıdaki cümlede insana ait bir özellik olan "üzgün olma" eylemi sokaklara verilerek sokaklar kişileştirilmiştir. Öğretmeninizden şiiri tekrar dinletmesini isteyiniz. Dinleme sırasında verilen örnekteki benzer bir kullanım hangi dizede vardır? Bunu belirleyip yazınız.

e. Bulduğunuz söz sanatının şiirin anlatımına olan katkısı nedir? Söyleyiniz.

5.Sınıf Türkçe 1. Ders Kitabı Etkinlik Örneği

oyun dünyası

1. ETKİNLİK

a. Metnin içeriğine yönelik tahminlerinizi ve tahminlerinizin gerekçelerini yazınız.

b. Metnin içeriğiyle ilgili tahminleriniz doğru çıktı mı? Tahminlerinizde öne sürdüğünüz gerekçelerin uygun olup olmadığını açıklayınız.

5.Sınıf Türkçe 1. Ders Kitabı Etkinlik Örneği

YAZALIM

10. ETKİNLİK

a. Okuduğunuz kitaplardaki kahramanlarla aranızda bir bağ kurar mısınız? Nedenini söyleyiniz.

b. Aşağıdaki olayın anlatıldığı hikâye için bir kahraman oluşturunuz. Kahramanınızın özelliklerini ilgili yerlere yazınız. Yazarken aşağıdaki yönergeleri dikkate alınız.

- Anlatmak istediklerinizi kullanacağınız kelimelerin eş ya da yakın anlamlılarını tercih ederek yazınız.
- Kelime ya da kelime gruplarını yazma konunuza uygun kullanınız.

Hikâyedeki olay: Bir grup çocuk, mahallelerinde oynadıkları sokak oyunları sayesinde bir araya gelir ve güçlü bir dostluk kurar. Oyunlar, arkadaşlıklarını güçlendirir ve deneyimlerini paylaşmalarını sağlar.

Benim Kahramanım

Adı: _____

Dış görünüşü: _____

Korkuları: _____

Yetenekleri: _____

5.Sınıf Türkçe 2. Ders Kitabı Etkinlik Örneği

4. TEMA

8. ETKİNLİK

Aşağıda verilen cümleleri inceleyiniz. Karşılaştırılanlar ile karşılaştırma yönünü örnekteki gibi yazınız.

Cümleler	Karşılaştırılanlar	Karşılaştırma Yönü
Beni ondan çok seviyor.	ben ve o	sevmek
Nasrettin Hoca fıkralarını daha çok severim.		
Çay içmeyi severim fakat kahveden de vazgeçemem.		
Türkiye, geleneklerine en bağlı ülkelerdendir.		
Ebru sanatı yaptım ama çömlek yapmak daha eğlenceli.		
Sergide çini sanatı, minyatür kadar ilgi görmedi.		

5.Sınıf Türkçe 2. Ders Kitabı Etkinlik Örneği

10. ETKİNLİK

a. Karekodu okutarak çoklu ortamı izleyiniz.

b. İzlediğinizi değerlendirmek üzere aşağıdaki ölçütlerden birini belirleyiniz.

- › Toplumsal Değerler Ölçütü: Hikâyede vurgulanan toplumsal değerler
- › Kahramanlık Ölçütü: Hikâyedeki kahramanlık öğeleri

c. Belirlediğiniz ölçüt ile ilgili bilgileri bulmak için metni inceleyiniz. İnceleme yaparken aşağıdaki sorulara cevap arayınız.

- › Hangi olaylar ve karakterler belirlediğiniz ölçüt ile ilgilidir?
- › Bu olaylar ve karakterler ölçütü nasıl yansıtmaktadır?

ç. Yaptığınız inceleme sonucunda ulaştığınız bilgileri belirlediğiniz ölçüt ile karşılaştırınız. Karşılaştırma yaparken aşağıdaki adımları izleyiniz.

- › Hikâyedeki olayları ve karakterleri belirlediğiniz ölçüt açısından değerlendiriniz.
- › Ölçütünüzü yansıtan ve yansıtmayan yönleri belirleyiniz.

d. Karşılaştırma sonucunda elde ettiğiniz bilgilerden hareketle bir sonuca ulaşınız. Ulaştığınız sonuca göre aşağıdaki sorular çerçevesinde bir konuşma yapınız.

- › Hikâye belirlediğiniz ölçüte uygun mu?
- › Hikâye, ölçütünüzün önemini ve doğruluğunu destekliyor mu?
- › Ölçütünüz hikâyeyi daha iyi anlamınızı sağladı mı?

5.Sınıf Türkçe 2. Ders Kitabı Etkinlik Örneği

- b. Aşağıda verilen diyalogları uygun kalıplaşmış ifadelerle örnekteki gibi tamamlayınız. Boşta kalan kalıplaşmış ifade için bir diyalog yazınız.

Sevda: Söyle bakalım bize iletmek istedikleri neymiş?

Kübra: Elçiye zeval olmaz. Ben anlatılanları aktarayım.

Ayşe: Seni arayamadım çünkü iki gündür gripten yatıyorum.

Beyza: _____

Hakan: Biraz soluklan dedeciğim, su getirdim sana.

Veysel: _____

Sultan: Yemekleri beğendin mi yavrum? Karnını iyice doyur.

Levent: _____

Murat: Çok şükür, yıllardır yaptığımız birikimlerle bir ev alabildik.

Sabri: _____

Cem: _____

Veli: _____

Elçiye zeval olmaz.

Güle güle oturun.

Geçmiş olsun.

Su gibi aziz ol.

Gözünüz aydın.

Eline sağlık.

5.Sınıf Türkçe 2. Ders Kitabı Etkinlik Örneği

4. ETKİNLİK

- a. "Bu Görev Bizim" bölümünde bayram gelenekleriyle ilgili araştırmanızı arkadaşlarınızla paylaşınız. Araştırmanıza yeniden başlayacak olsaydınız kaynak seçimlerinize yönelik neleri değiştirmek ya da ko-rumak isterdiniz? Söyleyiniz.

- b. İzlediğiniz filmde alınan aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerde bayram gele-neklerinden hangilerine yer verilmiştir? Görsellerin altına yazınız.

5. ETKİNLİK

- a. İzlediğiniz filmdeki karşılaştırılabilir unsurlar aşağıda verilmiştir. Karşılaştırma yapacağınız unsurlardan birini seçerek işaretleyiniz.

☐

Mahalledeki çocukların kendi aralarındaki ve büyükleriyle olan iletişimleri

☐

Çocukların Basri amcayla karşılaşmadan önceki ve karşılaştıktan sonraki duy-guları